

Uvodnik

Godina 2003. je proglašena Europskom godinom osoba s invaliditetom (*European year of people with disabilities – EYPD*). Europska komisija, u suradnji s Europskim forumom za osobe s invaliditetom (European Disability Forum – EDF) organizirala je dotičnu manifestaciju. EDF predstavlja krovnu organizaciju koja okuplja više od 37 milijuna osoba s invaliditetom u zemljama Europske unije. EYPD je službeno otvorena 26. siječnja 2003. u Ateni, dakle u razdoblju u kojem Grčka predsjedava Europskom unijom. Planirane aktivnosti koje će se ostvarivati tijekom godine trebale bi doprinijeti bržem postizanju jednakih prava za osobe s invaliditetom, sprječavanju diskriminacije, novim inicijativama te sklapanju novih i jačanju postojećih saveza među ustanovama i udrugama koje djeluju ili koje se žele uključiti u djelovanje na tom području. Posebno je zanimljiva krilatica “Ništa o nama bez nas” pod kojom se u zemljama Europske unije organiziraju akcije unutar EYPD-a, a koja ističe potrebu veće uključenosti u projekte samih osoba s invaliditetom. Upravo su zbog toga, kao središnji dio manifestacije koji će povezati sve zemlje uključene u projekt, organizirani marševi koji se odvijaju po mnogim europskim mjestima i gradovima u vrijeme kada u njih stigne poseban autobus, posebno prilagođen osobama s invaliditetom, koji je 26. siječnja krenuo iz Atene.

Nešto o tome kako u skladu s opisanim inicijativama djeluje hrvatska knjižničarska zajednica, te Hrvatsko knjižničarsko društvo, u vremenu kada naša zemlja poduzima konkretne korake prema europskim integracijama, možete pročitati u ovom broju HKD Novosti. Za početak ističem kako je upravo u Zagrebu, inicijativom Hrvatske knjižnice za slijepe, održan sastanak Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe. O samom sastanku koji je rezultirao konkretnim dogovorima koji će poboljšati kvalitetu pružanja knjižničnih usluga slijepim i slabovidnim osobama u Hrvatskoj, možete više pročitati u intervjuu kojeg je Sanja Frajtag, voditeljica Knjižnice za slijepe vodila s Rosemary Kavanagh, predsjednicom Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe. O dotičnom sastanku, zbog njegove važnosti, objavljujemo i poseban kraći prilog S. Frajtag u rubrici *Međunarodna zbivanja* u kojoj donosimo, između ostalog, sve što se odnosi na IFLA-ine aktivnosti. O nadolazećim promjenama koje se planiraju kako bi IFLA u budućnosti bila što učinkovitija i prepoznatljivija, govore prilozi Ivanke Stričević objavljeni u istoj rubrici.

Vežano uz EYPD, vrijedi istaknuti da je Stručni odbor HKD-a na svojoj 1. sjednici, nakon 33. skupštine HKD-a, održane 18. studenoga 2002., prihvatio prijedlog da Radna grupa za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama prerađe u Komisiju. O njenim aktivnostima koje se odnose na osobe s poteškoćama u čitanju možete više pročitati u rubrici *Iz rada Društva*. Na to se nadovezuje prilog objavljen u rubrici *Skupovi i predavanja u zemlji* koji govori o Stručnom seminaru o disleksiji održanom u prosincu 2002. u Rijeci. Kao što iz ovog možete primijetiti, rubrika u kojoj se objavljuju prikazi skupova i predavanja je od ovog broja podijeljena na dvije, prema kriteriju je li skup održan u zemlji ili inozemstvu. Uredništvo smatra da se

na taj način može steći bolji pregled aktivnosti hrvatske knjižničarske zajednice kako u zemlji, tako i u inozemstvu.

U ovom broju HKD Novosti objavljujemo i dva izuzetno važna dokumenta, pogotovo za narodno knjižničarstvo. Prvi od njih je *Nacrt izjave o europskim narodnim/javnim knjižnicama u razvoju* donesen na međunarodnoj konferenciji za narodne knjižnice Europe, održanoj u Kopenhagenu u listopadu 2002., na kojoj je osnovana nova udruga narodnih knjižnica u Europi – NAPLE (National Authorities of Public Libraries in Europe) forum. Zatim tu je i *Manifest iz Oeirasa* kojeg je u ožujku ove godine donijelo 36 europskih zemalja uključenih u mrežu PULMAN. Nadamo se da će objavljivanje hrvatskih prijevoda ovih dokumenata doprinijeti da narodne knjižnice u Hrvatskoj što kvalitetnije odgovore brojnim izazovima koje pred njih postavlja novo, informacijsko doba.

U ovom broju objavljujemo i dva pravilnika, *Pravilnik o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) Hrvatskoga knjižničarskog društva te Pravilnik o članstvu Hrvatskoga knjižničarskog društva*, čime na neki način zaokružujemo objavljivanje općih akata HKD-a, vezanih uz izmjenu Statuta.

I za kraj, uredništvo se zahvaljuje svim suradnicima koji su nam vrijedno slali priloge. Isto tako, obavještavamo sve dosadašnje i buduće suradnike da se, za idući broj, prilozi šalju na posebno za HKD Novosti otvorenu e-mail adresu: novosti@hkdrustvo.hr.

Ana Barbarić

Sadržaj

2	Razgovarali smo
4	Iz rada društva
17	Iz regionalnih društava
19	Iz knjižnica
24	Hrvatsko knjižnično vijeće
24	Međunarodna zbivanja
33	Vijesti iz IBLIDA-e
36	Skupovi, stipendije, predavanja
45	Skupovi u inozemstvu
51	Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU)
53	Novi naslovi
53	Prikazi knjiga
54	Osobne vijesti

Rosemary Kavanagh

Godina 2003. proglašena je Europskom godinom osoba s invaliditetom. Svoj doprinos obilježavanju dala je i Hrvatska knjižnica za slijepe time što je bila domaćin sastanka Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe. O tome možete više saznati iz razgovora s Rosemary Kavanagh, predsjednicom Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe.

Gospođo Kavanagh, boravili ste u Zagrebu od 22. veljače do 2. ožujka ove godine. Možete li nam se predstaviti i reći nam razlog vašeg dolaska u Zagreb?

Ja sam Rosemary Kavanagh, predsjednica sam Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe, dolazim iz Kanade, Nacionalnog instituta za slijepe u sklopu kojeg je i knjižnica za slijepe. Razlog mojeg dolaska u Zagreb je održavanje sastanka Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe. Zagreb je odabran na poziv Hrvatske knjižnice za slijepe, smatrajući da bi naš dolazak i razgovori koje bismo tom prilikom vodili doprinijeli kvalitetnijem pružanju usluga slijepim i slabovidnim osobama u Hrvatskoj.

Hrvatska knjižnica za slijepe bila je vaš domaćin, pa ste imali priliku upoznati se s radom ove ustanove. Možete li nam ispričati vaše dojmove?

Bili smo prije svega impresionirani načinom na koji je Hrvatska knjižnica za slijepe ostvarila jednako pravo na korištenje knjižničnih usluga za slijepe kao što ga ima ostala populacija, riješivši svoj status i način financiranja 2000. godine kada je na inicijativu Hrvatskog saveza slijepih Vlada Republike Hrvatske donijela Uredbu o osnivanju ove knjižnice kao javne ustanove čija se sredstva za rad osiguravaju u Državnom proračunu, a isplaćuju se preko Ministarstva kulture.

Također smo zadovoljni načinom na koji ova knjižnica pokušava surađivati sa ostalim knjižnicama kako bi omogućila slijepima da se mogu koristiti njihovim fondovima i da se osjećaju dobrodošlima u tim knjižnicama.

Hrvatska knjižnica za slijepe započela je i sa digitalizacijom svojeg fonda, što smatramo znatnim napretkom na području proizvodnje knjiga za slijepe.

Što mislite o napretku Hrvatske knjižnice za slijepe i gdje vidite njezino mjesto u odnosu na ostale knjižnice za slijepe u tranzicijskim zemljama?

Iz odgovora na prethodno pitanje možete zaključiti da Hrvatska knjižnica za slijepe zauzima posebno mjesto među zemljama u tranziciji zbog onoga što je do sada učinila, a posebice zbog vizionarskog načina razmišljanja o integraciji, tj. o stvaranju uvjeta da njihovi korisnici imaju pristup informacijama ne samo u ovoj knjižnici već jednako tako i u drugim knjižnicama.

Osim ove posjete da li ste bili u još kojoj instituciji?

Naši su nam domaćini organizirali posjetu Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Koji je bio razlog ove posjete?

Svrha je bila da upoznamo rad ove ustanove, te da pomognemo u realizaciji projekta koji Hrvatska knjižnica za slijepe provodi u suradnji sa tom institucijom.

Možete li nam reći o kojem je projektu riječ?

Vrlo rado. Inicijativa i ideja je potekla od strane Hrvatske knjižnice za slijepe, a radi se o sljedećem. U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, točnije u čitaonici, trebalo bi oformiti tzv. radnu stanicu, odnosno jedno mjesto opremiti svom potrebnom opremom koja bi slijepoj i slabovidnoj osobi, prvenstveno studentima, omogućila korištenje knjižnog fonda ove knjižnice. Drago nam je što ova ideja ima i podršku ravnatelja knjižnice.

Smatram da je Hrvatska knjižnica za slijepe na pravom putu u traženju ovakve suradnje i aranžmana sa drugim knjižnicama. Prema našem iskustvu, ljudi u životu rijetko koriste usluge samo jedne vrste knjižnica, pa zašto bi slijepi bili izuzetak?

Bili ste i u jednoj narodnoj knjižnici - Knjižnici Medveščak. Da li je razlog vašeg dolaska bio isti kao i posjeta Nacionalnoj knjižnici?

Da, razlog posjete bila je također inicijativa o suradnji knjižnice za slijepe i narodne knjižnice. Bili smo impresionirani radom ove knjižnice. Iako je njihov radni prostor vrlo ograničen, knjižnica je bila puna raznovrsnih aktivnosti i korisnika koji očito vole biti tamo, prema dojmu koji smo stekli. Također nas raduje spremnost ove knjižnice da se pokuša jedno mjesto u prostoru za mladež prilagoditi za potrebe slijepih i slabovidnih korisnika.

Možete li nam reći nešto o suradnji knjižnica za slijepe i narodnih knjižnica u drugim zemljama?

U nekim zemljama ta suradnja jako dobro funkcionira, u drugima je pak potpuni promašaj. Govorim vam o iskustvima Kanade.

Jedan od osnovnih problema je prilagođavanje tehnologije i opreme za potrebe tih korisnika (slijepih i slabovidnih osoba) u drugim knjižnicama. Takvo se ulaganje smatra vrlo skupim jer slijepih korisnika ima malo, obično su to starije osobe koje imaju poteškoća s kretanjem, pa rijetko i odlaze u knjižnice. Knjižničari postaju nezadovoljni činjenicom da ne mogu knjižnicu opskrbiti opremom koja se rijetko koristi.

Usprkos tome, mogu reći da dosta slijepih osoba odlazi sa svojim obiteljima u narodne knjižnice, pa će tako i dobra suradnja sa Hrvatskom knjižnicom za slijepe omogućiti slijepima da se osjećaju dobrodošlima u ovim knjižnicama.

Postoje programi u knjižnicama, kao što su na primjer satovi pričanja priča, u kojima slijepa djeca mogu sudjelovati zajedno sa ostalom djecom. Također je potrebno osigurati dobru komunikaciju sa slijepima i uključiti ih u plan usluga knjižnice. Zbog toga je ponovno izuzetno važna dobra suradnja sa knjižnicom za slijepe.

Da li se knjižnice mogu obratiti za pomoć u rješavanju sličnih problema Odboru ili nekom drugom?

IFLA-ina Sekcija knjižnica za slijepe ima mrežnu stranicu, kao i e-mail adresu (iflaslb@smartgroups.com) na koju možete uputiti pitanja, a stručnjaci iz svake od tih knjižnica rado će vam pomoći odgovorima.

Vraćamo se na glavni razlog Vašeg boravka u Zagrebu, a to je održavanje sastanka Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe. Možete li nam reći nešto o tome?

Teme našeg sastanka bile su sljedeće:

- strategija Sekcije za 2003. godinu;
- izrada Smjernica za knjižnice za slijepe;
- plan rada na konferencijama u Marburgu i Berlinu;
- buduće konferencije u 2004. i 2005. godini;
- kao i sve ostalo što se odnosi na knjižnice za slijepe.

Vaš Odbor čine stručnjaci iz različitih zemalja svijeta. Želite li nam ih predstaviti?

Osim mene - Rosemary Kavanagh iz Kanade, članovi Odbora koji su prisustvovali sastanku u Zagrebu su: Helen Brazier - Nacionalna knjižnica za slijepe, Engleska Marijke E. van Bodengraven - Knjižnica za slijepe, Nizozemska Henri Chauchat - Udruga slijepih "Valentin Haüy", Francuska Beatrice Ch. Skold - Knjižnica za slijepe, Švedska Bente Dahl Rathje - Knjižnica za slijepe, Danska Catherine Desbuquois - Udruga BrailleNet, Francuska Galina S. Elfimova - Knjižnica za slijepe, Rusija Marie-Cecile Robin - Centar Pompidou, Francuska Eldrid N. Sornes - Knjižnica za slijepe, Norveška Dick Tucker - FORCE fundacija, Nizozemska Paivi Voutilainen - Knjižnica za slijepe, Finska Rainer F.V. Witte - Knjižnica za slijepe, Njemačka Lina Kouzi - Knjižnica za slijepe, Irska

Pored svih obaveza, sigurno ste imali priliku obići naš grad i upoznati se sa njegovim stanovnicima. Kakvi su vaši dojmovi?

Želim se i ovim putem zahvaliti u svoje osobno ime i ime svih članova Odbora na gostoljubivosti naših domaćina - Hrvatske knjižnice za slijepe, gospođi Frajtag i njezinom timu koji su nam omogućili ne samo da se upoznamo sa radom njihove ustanove, već da otkrijemo kako je lijep vaš grad i da uživamo u dijelici kulturne baštine (za više nije bilo vremena) i rijetko srdačnim ljudima. Vjerujem da će većina nas ponovo rado doći u vašu lijepu zemlju.

Razgovarala S. Frajtag

Stručno putovanje u Egipat

Hrvatsko knjižničarsko društvo obavještava svoje članove da se zbog rata u Iraku **odgađa** stručno putovanje u Egipat.

Novi termin putovanja je
7. - 12. listopada 2003.

Za sve dodatne informacije i dogovor oko izvršenih uplata obratite se u Generalturist, gospođi Gordani Petrić (tel: 01/4805-555, ili e-mail: gordana.petric@generalturist.com).

4

Iz rada Društva

2. sjednica Glavnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održana elektroničkom poštom 9. i 10. listopada 2002.

Dnevni red:

1. Prijedlog programa rada u 2003. vezano uz prijavu programa i projekata udruga u Republici Hrvatskoj za financijsku potporu u okviru raspoloživih sredstava Državnoga proračuna za 2003. godinu na poziciji Ureda za udruge.

Ad 1

Prijedlog je potvrđen sa 16 od mogućih 17 glasova članova Glavnog odbora HKD-a.

A. Barbarić

3. sjednica Glavnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održana 29. studenoga 2002. s početkom u 10.30 sati u prostorijama HKD-a

Sjednici je prisustvovalo 14 od 17 članova Glavnog odbora HKD-a.

Dnevni red:

1. Potvrđivanje zapisnika s 1. i 2. sjednice Glavnog odbora.
2. Izvještaj Stručnog odbora.
3. Financijski izvještaj.
4. Prijedlog programa izrade jedinstvene članske iskaznice.
5. Nabava nove opreme.
6. Prijedlog troškovnika za lekturu, prijevode, recenzije i ostale usluge vezane uz izdanja HKD-a.
7. Izvještaji regionalnih društava.
8. Izvještaji uredništva izdanja HKD-a.
9. Izvještaj o radu Hrvatskoga knjižničnog vijeća.
10. Plan rada do kraja godine.
11. Plan rada za 2003.
12. Razno.

Ad 1

Jednoglasno su potvrđeni zapisnici s 1. i 2. sjednice Glavnog odbora.

Ad 2

O radu Stručnog odbora izvijestila je njegova predsjednica Tanja Sušec. Članovi Glavnog odbora su obaviješteni kako je 2. sastanak Stručnog odbora zakazan za 13. prosinac 2002. Na tom sastanku će biti predstavljene novi predsjednici onih sekcija/komisija/radnih grupa čijim je dosadašnjim predsjednicima istekao mandat. Isto tako će se birati novi predsjednik i zamjenik predsjednika Stručnog odbora. T. Sušec je izvijestila

prisutne kako je Stručni odbor raspravljao o onim točkama *Prijedloga Pravilnika o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) HKD-a* koje se odnose na rad Stručnog odbora. Kako se u sklopu ove točke povela rasprava o spomenutom Prijedlogu Pravilnika, Glavni odbor je potvrdio prijedlog Izvršnog odbora da se član 19. nadopuni tako da se dnevni red sjednica Izvršnog odbora ne mora pismeno dostaviti svim članovima unaprijed. Naime, pošto je Izvršni odbor operativno tijelo HKD-a, treba postojati mogućnost da se dnevni red utvrdi na samoj sjednici. Također je, prema prijedlogu Izvršnog odbora, potvrđeno da se član 4. koji govori o sazivanju sjednica Glavnog odbora nadopuni time da se sjednice, po potrebi, mogu održavati i putem elektroničke pošte. Odlučeno je da će se konačni Prijedlog Pravilnika, s unešenim izmjenama, članovima Glavnog odbora proslijediti elektroničkom poštom.

Ad 3

Jednoglasno je prihvaćen financijski izvještaj. Također je, jednoglasno, prihvaćen prijedlog Izvršnog odbora da se ubuduće pojedine stavke u financijskom izvještaju detaljnije specificiraju kako bi se dobio bolji uvid u prihode i rashode Društva.

Ad 4

Jednoglasno je prihvaćen prijedlog programa izrade jedinstvene članske iskaznice, odnosno jedinstvene baze članova HKD-a kojoj bi se pristupalo putem mrežnih stranica Društva. Zaključeno je da baza sadrži sljedeća polja:

- ime i prezime;
- vrsta članstva;
- pripadnost regionalnom društvu;
- zvanje;
- zanimanje;
- stručni i znanstveni stupanj;
- naziv institucije zajedno s poštanskom adresom, telefonskim brojem na radom mjestu i po mogućnosti "službenom" e-mail adresom člana.

Jedinstvena baza članova bi još sadržavala i polja s kućnom adresom i telefonskim brojem, podacima o spolu i dobi, podacima o poznavanju stranih jezika, evidencijom uplate članarine, te podacima o sudjelovanju na skupovima u organizaciji Društva.

Ad 5

Glavni odbor je jednoglasno prihvatio prijedlog Izvršnog odbora za kupnju fotokopirnog stroja Canon, rezača papira, stroja za plastifikaciju iskaznica i potrebnih folija. Odlučeno je da se kupe i novi ormari u koje bi se smjestio ostatak arhive koji se sada ne nalazi u prostorijama HKD-a.

Ad 6

Prijedlog troškovnika za lekturu, prijevode, recenzije i ostale usluge vezane uz izdanja HKD-a nadopunjen je prema primjedbama Tatjane Nebesny i Dubravke Stančin-Rošić.

Ad 7

Predsjednici regionalnih društava predali su izvještaje u pisanom obliku. U sklopu ove točke se prema inicijativi Dru-

štva knjižničara Slavonski Brod raspravljalo o kriterijima za dodjelu "Kukuljevićeve povelje". Zaključeno je da Alemka Belan-Simić, Dubravka Stančin-Rošić i Dunja Seiter-Šverko pregledaju Pravilnik o dodjeli "Kukuljevićeve povelje", kao i Poslovnik ocjenjivačkog odbora za dodjelu "Kukuljevićeve povelje", te predlože moguće promjene, odnosno preciziju razradu.

Ad 8

Glavna urednica Društvenih izdanja HKD-a Tatjana Nebesny podnijela je ostavku Glavnom odboru. Glavni odbor povrdio je novo uredništvo Vjesnika bibliotekara Hrvatske u sastavu: Tinka Katić (glavna urednica), Alemka Belan-Simić, Marija Dalbello, Vedrana Juričić, Tomislav Murati, Marica Šapro-Ficović, Radovan Vrana i Mirna Willer. Isto tako, potvrđeno je novo uredništvo Novosti HKD-a u sastavu: Ana Barbarić (glavna urednica), Alemka Belan-Simić, Vedrana Juričić, Lobel Machala, Krešimir Pintarić, Jadranka Slobodanac i Tomica Vrbanc (lektor). Potvrđeno je i novo uredništvo mrežnih stranica HKD-a u sastavu: Sofija Klarin (urednica), Boris Badurina (webmaster), Ana Barbarić, Dunja-Marija Gabriel, Koraljka Golub, Sofija Konjević, Jagoda Matovina, Sonja Pigac, Krešimir Pintarić, Robert Ravnić i Mirna Willer.

Ad 9

Predstavnica HKD-a u Hrvatskom knjižničnom vijeću Dubravka Stančin-Rošić podnijela je izvještaj Glavnom odboru o radu Vijeća. Istaknula je kako se na posljednjoj sjednici Hrvatskoga knjižničnog vijeća raspravljalo o dosta visokim uvjetima koje moraju zadovoljiti matične knjižnice prema važećem Pravilniku o matičnosti. D. Stančin-Rošić je, isto tako, obavijestila Glavni odbor kako su se sve molbe za izbor u zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika predane do veljače 2002. rješavale po starom Pravilniku.

Ad 10

Predsjednica HKD-a izvijestila je članove Glavnog odbora o planu rada Društva do kraja tekuće godine.

Ad 11

Zbog dužine sjednice, iz plana rada za 2003. godinu izdvojene su one točke o kojima Glavni odbor mora odmah donijeti odluke. Zbog promjene Statuta Hrvatskoga knjižničarskog društva koji predviđa više različitih kategorija članstva, odlučeno je da se osnuje radna grupa u sastavu Edita Bačić, Blaženka Peradenić-Kotur i Ana Barbarić koja bi sastavila *Pravilnik o članstvu HKD-a*. Glavni odbor je potvrdio prijedlog iznesen na Stručnom odboru po kojem bi se krajem siječnja ili početkom veljače 2003. godine organizirao Okrugli stol o reviziji i otpisu knjižnične građe. Glavni odbor jednoglasno je podržao prijedlog predsjednice HKD-a o organizaciji stručnog putovanja u Egipat čiji bi cilj bila posjeta Aleksandrijskoj knjižnici. Podržano je da se organizacija putovanja povjeri Generalturistu. Predsjednica HKD-a obavezala se proslijediti putem elektroničke pošte članovima Glavnog odbora konačne verzije obje ponude Generalturista.

Ad. 12

Članovi Glavnog odbora su potvrdili prijedlog Izvršnog odbora po kojem bi Društvo ovogodišnjim dobitnicima nagra-

de za mlade knjižničare "Eva Verona" za sudjelovanje na stručnom skupu po vlastitom izboru isplatilo iznos od 200 eura.

Zapisničarka: Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

Predsjednica HKD-a: Alemka Belan-Simić

4. sjednica Glavnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održana 24. siječnja 2003. s početkom u 11 sati u prostorijama HKD-a

Sjednici je prisustvovalo 15 od 17 članova Glavnog odbora HKD-a.

Dnevni red

1. Potvrđivanje zapisnika s 3. sjednice Glavnog odbora
2. Završni račun za 2002.
3. Usvajanje *Pravilnika o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) HKD-a*
4. Rasprava o *Pravilniku o članstvu HKD-a*
5. Izvještaj o radu Hrvatskoga knjižničnog vijeća
6. Delagati HKD-a u Hrvatskom knjižničnom vijeću
7. Izbor glavnog urednika i imenovanje članova uredničkog odbora Društvenih izdanja
8. Podrška kandidaturi Alexa Byrna za IFLA *Governing Board* i nominacija naših članova za IFLA *Section Standing Committees*
9. Plan rada u 2003.
10. Prezentacija baze podataka o članstvu
11. Razno

Ad 1

Zapisnik s 3. sjednice Glavnog odbora održane 29. studenoga 2002. jednoglasno je potvrđen.

Ad 2

Blagajnički izvještaj o završnom računu za 2002. je jednoglasno usvojen.

Ad 3

Pravilnik o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) HKD-a je jednoglasno usvojen.

Ad 4

Članovi Glavnog odbora složili su se s mišljenjem Izvršnog odbora da *Pravilnik o članstvu HKD-a* treba nadopuniti detaljnijim objašnjenjima pojedinih vrsta članstva u Društvu, kao i preciznijim razradama postupaka primanja u članstvo.

6

Iz rada Društva

Ad 5

Predstavnica HKD-a u Hrvatskom knjižničnom vijeću Dubravka Stančin-Rošić izvijestila je članove Glavnog odbora o sadržaju 5. sjednice HKV-a održane 16. siječnja 2003.

Ad 6

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić obavijestila je članove Izvršnog odbora o dopisu kojeg je na traženje nekih članova Stručnog odbora uputila Ministarstvu kulture, a u kojem je postavila upit o mandatu predstavnika HKD-a u Hrvatskom knjižničnom vijeću. Naime, iako četverogodišnji mandat članova HKV-a nije istekao, kako su u međuvremenu izabrani novi predsjednik i potpredsjednici HKD-a, oni bi u skladu s odlukom donesenoj na 32. izbornoj skupštini HKD-a održanoj 2000. u Lovranu trebali biti delegirani u HKV. Spomenuta odluka glasi: "Za predstavnike HKD-a u HKV-u odsada se delegiraju predsjednik (ili 1. potpredsjednik) Društva, predsjednik (ili zamjenik) Stručnog odbora i onaj predsjednik regionalnog društva koji je ujedno 2. dopredsjednik HKD-a."

U odgovoru Ministarstva kulture stoji da je način razrješenja i imenovanja predstavnika HKD-a u Hrvatsko knjižnično vijeće unutarnja stvar Hrvatskoga knjižničarskog društva koja može biti uređena njegovim općim aktom ili odlukom njegovog nadležnog tijela koja kao pravilo navodi da će se za članove HKV-a imenovati osobe na određenoj funkciji u Društvu. Pošto navedena odluka 32. izborne skupštine HKD-a to upravo propisuje, članovi Glavnog odbora su, prema prijedlogu Izvršnog odbora, razriješili Dubravku Stančin-Rošić (bivšu predsjednicu) i Silvu Pavlinić (bivšu 2. potpredsjednicu), te na njihova mjesta u Hrvatskom knjižničnom vijeću imenovali Alemku Belan-Simić (sadašnju predsjednicu) i Teu Grujić (sadašnju 2. potpredsjednicu).

Ad 7

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić obavijestila je članove Glavnog odbora o sastanku uredničkog odbora Društvenih izdanja HKD-a održanog 22. siječnja 2003. Sastanak je sazvala predsjednica HKD-a, pošto je dosadašnja glavna urednica Tatjana Nebesny na 3. sjednici Glavnog odbora, održanoj 29. studenoga 2002., podnijela ostavku. Aleksandra Horvat i Daniela Živković obavijestile su predsjednicu HKD-a da žele i dalje ostati članovi uredništva, dok su, uz Tatjanu Nebesny, Đurđa Zorko i Aleksandar Stipčević zamolili da ih se, nakon dugogodišnjeg rada, razriješi članstva u uredništvu. Kako bi urednički odbor i dalje mogao raditi, predloženo je da se u rad uredničkog odbora uključe Mirna Willer, Rajka Gjurković-Govorčin i Marjana Janeš-Žulj, koje su i prisustvovala sastanku. Na temelju prijedloga dosadašnje glavne urednice, kao i ranijih razmišljanja o učinkovitijem radu uredništva, zaključeno je da se predlože dva glavna urednika Društvenih izdanja: za glavnog urednika Povremenih izdanja predložena je Mirna Willer, a za glavnog urednika Izdanja Rajka Gjurković-Govorčin.

Glavni odbor je potvrdio imenovanje novih glavnih urednika nizova Društvenih izdanja HKD-a Mirne Willer i Rajke Gjurković-Govorčin, odnosno novi sastav uredništva: Rajka Gjurković-Govorčin (glavna urednica Izdanja HKD-a), Aleksandra Horvat, Marjana Janeš-Žulj, Daniela Živković i Mirna Willer (glavna urednica Povremenih izdanja HKD-a).

Glavni odbor se složio s prijedlogom predsjednice HKD-a

Alemke Belan-Simić da sva izdanja koja nose logotip Društva mora odobriti uredništvo Društvenih izdanja HKD-a.

Ad 8

Glavni odbor je obaviješten da Ivanka Stričević ističe prvi dvogodišnji mandat u Odboru (*Standing Committee*) IFLA-ine *Libraries for Children and Young Adults Section*. Glavni odbor je podržao prijedlog Izvršnog odbora da se Ivanka Stričević kandidira kao predstavnica HKD-a u spomenutoj IFLA-inoj komisiji u razdoblju 2003. - 2007. pošto ima pravo na još jedan mandat.

Glavni odbor se složio s prijedlogom Izvršnog odbora da se Zdenka Sviben nominira u Odbor (*Standing Committee*) IFLA-ine *Public Library Section*, a da se u Odbor novoosnovane *Management of Library Association Section*, kandidira kao predstavnica HKD-a Edita Bačić.

Glavni odbor se složio s prijedlogom Izvršnog odbora da se podrže sve pristigle molbe za kandidaturu u *Governing Board* IFLA-e. Tako su uz, Alexa Byrna (koji moli podršku za dvije kandidature: za člana *Governing Board-a*, te za poziciju *President-elect*), podržane kandidature Ingrid Parent i Ane Marie Peruchene Zimmermann.

Ad 9

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvijestila je članove Glavnog odbora o planu rada Društva u 2003. godini, s naglaskom na prvu polovicu godine. Glavni odbor je potvrdio imenovanje organizacijskog odbora Okruglog stola o reviziji i otpisu knjižnične građe u sastavu: Dubravka Stančin-Rošić, Tanja Sušec, Tea Grujić i Irena Medić.

Predloženo je da se uvede stalna mjesečna ili dvomjesečna tribina HKD-a, na kojoj bi se razmatrala određena stručna ili statusna pitanja, predstavljale knjige i sl., kako bi i komisije koje nemaju svoje stalne seminare ili okrugle stolove dobile mogućnost šireg djelovanja.

Glavni odbor je podržao prijedlog Emilije Pezer da članovima HKD-a kotizacija na skupovima u organizaciji Društva bude umanjena za 30%.

Ad 10

Boris Badurina je članovima Glavnog odbora predstavio jedinstvenu bazu članova Društva dostupnu preko mrežnih stranica HKD-a, a u koju svako društvo unosi podatke za svoje članove.

Ad 10

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvijestila je članove Glavnog odbora o pristigloj molbi za pomoć u financiranju izgradnje nove zgrade Sveučilišne knjižnice u Splitu. Članovi Glavnog odbora su zaključili da se odluka o uplaćivanju novčanog priloga odgađa dok ne stigne uplata Ministarstva kulture, odnosno dok se ne dobije točan uvid u financijsku situaciju Društva u 2003. godini.

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvijestila je prisutne kako je tijekom posjeta Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine, u studenom prošle godine, zamoljena da prenese hrvatskim knjižničarima molbu kolega iz Bosne i Hercegovine o prikupljanju publikacija bosanskohercegovačkih nakladnika ili publikacija koje govore o BiH. Alemka Belan-Simić je zamolila članove Glavnog odbora da

ovu zamolbu prenesu kolegama u knjižnicama, te da ih obavijeste da zasad mogu popise takvih publikacija, koje njima više nisu potrebne, slati u Društvo.

Zapisničarka: Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

Predsjednica HKD-a: Alemka Belan-Simić

5. sjednica Glavnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održana elektroničkom poštom 27. i 28. veljače 2003.

Dnevni red:

1. Usvajanje Zapisnika s 4. sjednice Glavnog odbora HKD-a održane 24. siječnja 2003.
2. Usvajanje *Pravilnika o članstvu Hrvatskoga knjižničarskog društva*.

Zapisnik s 4. sjednice Glavnog odbora HKD-a i *Pravilnik o članstvu Hrvatskoga knjižničarskog društva*, nadopunjen po primjedbama D. Hermana, usvojeni su s 14 od mogućih 17 glava članova Glavnog odbora.

A. Barbarić

Hrvatsko knjižničarsko društvo je na 4. sjednici Glavnog odbora održanoj 24. siječnja 2003. u Zagrebu donijelo:

Pravilnik o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) Hrvatskoga knjižničarskog društva

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovaj Pravilnik temelji se na odredbama Statuta Hrvatskoga knjižničarskog društva (u daljnjem tekstu: HKD-a), usvojenog na 33. skupštini HKD-a.

Ovim Pravilnikom pobliže se uređuje rad i način djelovanja sljedećih radnih tijela:

- Glavnog odbora,
- Izvršnog odbora,
- Nadzornog odbora,
- Etičkog povjerenstva,
- Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa).

Članak 2.

Rad HKD-a i njegovih tijela je javan.

II. GLAVNI ODBOR

Članak 3.

Glavni odbor je upravno tijelo HKD-a, a čine ga:

- predsjednici svih udruga članica HKD-a,
- predsjednik Kluba,
- predsjednik HKD-a,
- predsjednik Stručnog odbora.

Za člana Glavnog odbora ista osoba može biti birana najviše dva puta uzastopce.

Mandat članova Glavnog odbora traje dvije godine.

Priprema i sazivanje sjednica

Članak 4.

Glavni odbor ostvaruje ciljeve i izvršava zadatke koji su mu povjereni Statutom HKD-a na svojim sjednicama, a prema potrebi i putem elektroničke pošte.

Glavni odbor sastaje se prema potrebi, a najmanje dva puta godišnje.

Članak 5.

Na sjednice Glavnog odbora pozivaju se blagajnik HKD-a, predsjednici Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Komisije za slobodan pristup informacijama, glavni urednici stalnih izdanja HKD-a, te predstavnici HKD-a u Hrvatskom knjižničnom vijeću.

Članak 6.

Predsjednik HKD-a pismenim putem saziva sjednice Glavnog odbora, predsjedava im i predlaže dnevni red.

Predsjednik koordinira rad Glavnog odbora, brine se o provedbi zaključaka Skupštine, Glavnog odbora i drugih tijela, odobrava isplate u skladu s financijskim planom i potpisuje akte HKD-a.

Članak 7.

Stručni tajnik HKD-a vodi administrativne poslove oko sazivanja sjednica, sastavlja zapisnik i obavlja ostale poslove koji su mu povjereni Statutom HKD-a.

Članak 8.

Blagajnik podnosi izvještaj o financijskom poslovanju HKD-a i izvršava ostale zadatke koji su mu povjereni Statutom HKD-a.

Dnevni red sjednice**Članak 9.**

Na početku sjednice predsjedavajući predlaže dnevni red sjednice i provjerava da li svi prisutni imaju materijale potrebne za praćenje sjednice. Članovi Glavnog odbora imaju pravo predlaganja izmjena ili dopuna dnevnog reda.

Konačni dnevni red utvrđuje se na samoj sjednici.

Vođenje i tok sjednice**Članak 10.**

Sjednica Glavnog odbora provodi se po utvrđenom dnevnom redu.

Točke usvojenog dnevnog reda po potrebi pojašnjava predsjedavajući i vodi daljnji tok rasprave. Po okončanju pojedine rasprave, članovi predsjedništva glasuju o prijedlozima. Tamo gdje rasprava nije potrebna prelazi se na sljedeću točku dnevnog reda.

Članak 11.

Članovi Glavnog odbora koji ne mogu doći na sjednicu dužni su svoj izostanak na vrijeme opravdati i po mogućnosti pismeno dostaviti svoje mišljenje o pojedinim točkama dnevnog reda.

Članak 12.

Članovi Glavnog odbora glasuju javno.

Svaki član koji se protivi zaključcima Glavnog odbora ima pravo svoj stav javno obrazložiti.

Članak 13.

Zaključci Glavnog odbora donose se na sjednicama, a prema potrebi članovi Glavnog odbora mogu odlučivati i putem elektroničke pošte.

Za pravovaljan rad Glavnog odbora potrebno je da sjednicama prisustvuje natpolovična većina njegovih članova.

Odluke se donose većinom glasova članova nazočnih na sjednici, odnosno većinom glasova onih članova koji su u procesu odlučivanja sudjelovali putem elektroničke pošte.

Članak 14.

Prijedlozi koji nakon glasovanjanisu usvojeni ne mogu se prije istijeka šest mjeseci ponovo staviti na dnevni red sjednice, osim u slučaju da Skupština drugačije odluči.

Članak 15.

Zaključci Glavnog odbora su za sve članove HKD-a obvezni i valjani, ako su zabilježeni u zapisniku i stavljeni na uvid svim članovima.

Zapisnik**Članak 16.**

Na sjednicama se sastavlja zapisnik. O tome brine tajnik HKD-a. Zapisnik sadrži podatke o prisutnima, dnevni red, kratki opis važnijih diskusija, te sve pojedinačne zaključke. Svaki član ima

pravo priložiti uz zapisnik i pismeno obrazloženje svoga stajališta.

Tajnik je dužan u roku od 30 dana nakon svake sjednice dostaviti zapisnik svim članovima Glavnog odbora.

Zapisnik svake sjednice mora biti predložen za usvajanje na sljedećoj sjednici.

Sve eventualne izmjene ili dopune tada postaju sastavni dio zapisnika.

III. IZVRŠNI ODBOR**Članak 17.**

Izvršni odbor je operativno tijelo HKD-a, a obavlja i druge poslove koji su predviđeni Statutom HKD-a, te o tome redovito izvještava Glavni odbor.

Članak 18.

Izvršni odbor čine predsjednik HKD-a, oba potpredsjednika, predsjednik Stručnog odbora, te tajnik i blagajnik HKD-a.

Mandat članova Izvršnog odbora traje dvije godine.

Članak 19.

Izvršni odbor donosi odluke na sastancima koje saziva predsjednik HKD-a. Prijedlog dnevnog reda unaprijed se pismeno dostavlja svim članovima, a konačni dnevni red utvrđuje se na sjednici.

Na sastancima se vodi zapisnik o radu.

Članak 20.

Kod utvrđivanja pravovaljanosti donošenja odluka i načina vođenja sjednica postupa se prema odredbama ovoga Pravilnika iz članaka 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 i 16.

IV. NADZORNI ODBOR**Članak 21.**

Nadzorni odbor nadzire rad Glavnog odbora i ostalih tijela HKD-a, te vodi nadzor nad radom i poslovanjem HKD-a na način koji je predviđen Statutom HKD-a.

Nadzorni odbor ima pravo uvida u svu dokumentaciju HKD-a. Nadzorni odbor čine tri člana i dva zamjenika koje bira Skupština HKD-a iz svojih redova.

Članovi Nadzornog odbora ne mogu biti članovi Glavnog odbora ni Etičkog povjerenstva.

Nadzorni odbor bira se na dvije godine.

Za svoj rad Odbor je odgovoran Skupštini HKD-a.

Članak 22.

Svoje zaključke Nadzorni odbor donosi na sjednicama.

Na prvoj sjednici vrši se izbor predsjednika koji vodi rad Nadzornog odbora.

Pravovaljane zaključke Nadzorni odbor donosi ako sjednici prisustvuju sva tri člana, odnosno ako odsutnog člana mijenja njegov zamjenik.

O radu Društva u cijelom razdoblju Nadzorni odbor podnosi pisani izvještaj na Skupštini HKD-a.

Izvještaj potpisuju svi članovi Nadzornog odbora.

V. ETIČKO POVJERENSTVO

Članak 23.

Etičko povjerenstvo prati dosljedno poštivanje načela i odredbi Etičkog kodeksa, Statuta i drugih akata koji obvezuju članove HKD-a.

Etičko povjerenstvo ima tri člana i dva zamjenika koje bira Skupština HKD-a.

Članovi Etičkog povjerenstva ne mogu biti članovi Glavnog odbora ni Nadzornog odbora.

Mandat članovima traje dvije godine.

Etičko povjerenstvo je za svoj rad odgovorno Skupštini HKD-a.

Članak 24.

Etičko povjerenstvo se konstituira na prvoj sjednici izborom predsjednika koji vodi rad Etičkog povjerenstva.

Sjednica se može održati ako su prisutna sva tri člana, odnosno ako odsutnog člana mijenja njegov zamjenik.

Odluke Etičkog povjerenstva su valjane ako su donesene jednoglasno.

Članak 25.

Na pisani prijedlog članova ili tijela HKD-a, Etičko povjerenstvo pokreće i provodi postupak ako su povrijeđena profesionalna mjerila, načela i norme Etičkog kodeksa ili Statuta HKD-a.

Prilikom provođenja postupka Etičko povjerenstvo postupaju prema odredbama Statuta HKD-a.

VI. STRUČNI ODBOR

Članak 26.

Stručni odbor najviše je stručno tijelo HKD-a.

Stručni odbor čine predsjednici sekcija, komisija i radnih grupa, a u njegovu radu sudjeluje predsjednik HKD-a. U slučajevima kada predsjednici sekcija, komisija ili radnih grupa nisu u mogućnosti prisustvovati sjednicama, dužni su imenovati zamjenike.

Članovi Stručnog odbora biraju između sebe predsjednika i njegova zamjenika.

Predsjednik koordinira rad Stručnog odbora i zastupa stručna tijela u Glavnom i Izvršnom odboru HKD-a.

Stručni odbor raspravlja i donosi odluke o stručnom radu svojih sekcija, komisija i radnih grupa na osnovi njihovih izvještaja. Mandat članova Stručnog odbora traje dvije godine uz mogućnost produženja za još dvije godine.

Članak 27.

Stručni odbor donosi zaključke na sjednicama koje saziva u skladu s potrebama, a najmanje dva puta godišnje. Sjednicama predsjedava predsjednik ili njegov zamjenik.

Na sastancima se vodi zapisnik.

Kod utvrđivanja pravovaljanosti odluka i vođenja sjednica postupaju se prema odredbama članaka 9,10,11,12,13,14,15 i 16 ovog Pravilnika.

Sekcije, komisije i radne grupe

Članak 28.

Radi poticanja i usklađivanja stručnog djelovanja, HKD može imati sekcije, komisije i radne grupe, i to:

- po vrstama knjižnica,
- po vrstama knjižničarskih djelatnosti.

Stručni odbor predlaže Glavnom odboru broj, naziv i područje djelovanja sekcija.

Odluku o osnivanju i ukidanju sekcije donosi Skupština HKD-a na prijedlog Glavnog odbora.

Članovi sekcija, komisija i radnih grupa moraju biti članovi HKD-a.

Članak 29.

Rad svake pojedine sekcije koordinira upravni odbor sekcije, a broj članova ovisi o broju stručnih komisija. Predsjednici stručnih komisija su članovi upravnog odbora i među sobom biraju predsjednika i tajnika sekcije.

Mandat članovima upravnog odbora, predsjedniku i tajniku traje dvije godine uz mogućnost produženja za još dvije godine.

Članak 30.

Svaka sekcija može u okviru svojih ovlaštenja, a prema odredbama Statuta HKD-a, potaknuti osnivanje ili ukidanje stručnih komisija, odnosno radnih grupa.

Predsjednici sekcija, komisija i radnih grupa na početku svake godine Stručnom odboru podnose izvještaj o radu za prošlu godinu i plan rada za tekuću godinu.

Članak 31.

Članovi komisija ili radnih grupa su stručnjaci određenog područja koje kandidiraju članovi HKD-a. Kandidatura regionalnih društava HKD-a dostavlja se sekciji i komisiji, a sekcija predlaže kandidate za komisiju ili radnu grupu.

Članstvo u komisijama i radnim grupama potvrđuje Stručni odbor, a za svoj rad članovi komisija i radnih grupa odgovaraju Stručnom odboru.

Broj članova komisije ili radne grupe određuje se prema stručnom području ili broju knjižnica koje obuhvaća, ali u okvirima 5 - 11 članova.

Članovi među sobom biraju predsjednika i zamjenika komisije, odnosno radne grupe.

Predsjednik koordinira rad komisije ili radne grupe i o tome redovito izvještava svoju sekciju.

Mandat predsjedniku i zamjeniku traje dvije godine uz mogućnost produženja za još dvije godine.

Mandat članova komisije ili radne grupe traje četiri godine uz mogućnost produženja.

Članak 32.

Radne grupe su stručna tijela koja se osnivaju unutar pojedinih sekcija.

Članak 33.

Sekcije, komisije i radne grupe donose svoje zaključke na sastancima na kojima se vodi zapisnik.

Kod odlučivanja i načina vođenja sastanaka primjenjuju se članci 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 i 16 ovog Pravilnika.

Hrvatsko knjižničarsko društvo je na 5. sjednici Glavnog odbora održanoj 27. i 28. veljače 2003. elektroničkom poštom donijelo:

Pravilnik o članstvu Hrvatskoga knjižničarskog društva

Članak 1.

Ovim Pravilnikom uređuje se članstvo u Hrvatskom knjižničarskom društvu, odnosno pitanja koja se tiču prava i obveza članova, vrsta članstva, uvjeta učlanjenja, te prestanka članstva.

Članak 2.

Hrvatsko knjižničarsko društvo (u daljnjem tekstu: Društvo) je dobrovoljna profesionalna udruga hrvatskih knjižničara.

Članak 3.

Prava članova Društva su:

- sudjelovati u radu Društva u skladu sa Statutom,
- birati i biti biran u tijela Društva,
- davati prijedloge i inicijative u svezi djelovanja Društva,
- objavljivati u izdanjima Društva,
- ostvarivati pravo popusta na izdanja Društva,
- ostvarivati popust za sudjelovanje na skupovima u organizaciji Društva,
- besplatno dobivati HKD Novosti i obavijesti o planiranim aktivnostima Društva,
- tražiti mišljenje Etičkog povjerenstva u slučajevima kada su povrijeđena profesionalna mjerila, načela i norme Etičkog kodeksa ili Statuta Društva,
- tražiti zaštitu Društva u slučaju ometanja stručne djelatnosti.

Članak 4.

Obveze članova Društva su:

- ostvarivati cilj i djelatnosti Društva u skladu s temeljnim načelima Društva,
- obavljati na vrijeme zadatke iz programa rada i drugih odluka tijela Društva,
- pridržavati se odredaba Statuta,
- pridržavati se načela utvrđenih u Etičkom kodeksu Društva,
- redovito plaćati članarinu.

Članak 5.

Članstvo u Društvu je dobrovoljno.

Članovi Društva su fizičke i pravne osobe.

Članstvo u Društvu može biti redovno, počasno, pridruženo i potporno.

- Redovni član Društva može postati knjižničarska udruga registrirana kao pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, te pojedinac iz knjižničarske struke.
- Knjižničarska udruga, u smislu ovog Pravilnika, je regionalna knjižničarska udruga (u daljnjem tekstu: udruga) registrirana kao pravna osoba.
- Pojedinac koji se učlanjuje u Društvo ne može istovremeno biti učlanjen u udrugu koja je redovni član Društva.

– Svi pojedinci učlanjeni u Društvo kao redovni članovi čine Klub knjižničara.

– Počasni član Društva može postati pojedinac iz zemlje i inozemstva koji je dao značajan doprinos razvoju knjižnica i knjižničarske djelatnosti.

– Pridruženi član Društva može postati pojedinac ili pravna osoba izvan struke koji svojim znanjem i iskustvom može doprinijeti razvoju knjižničarstva.

– Potporni član Društva može postati pojedinac ili pravna osoba iz zemlje i inozemstva koji moralno i materijalno podupire djelatnost Društva.

Članak 6.

Za primanje u članstvo pojedinci trebaju podnijeti pisani zahtjev, a pravne osobe zahtjevu prilažu i ovjereni statut.

Pisani zahtjev za primanje u redovno članstvo pojedinci i udruge podnose Izvršnom odboru.

Pisani zahtjev s obrazloženjem za primanje u počasno članstvo pojedinaca iz zemlje i inozemstva podnose članovi Društva Izvršnom odboru.

Pisani zahtjev s obrazloženjem za primanje u pridruženo članstvo pojedinaca ili pravnih osoba izvan struke podnosi Stručni odbor Izvršnom odboru.

Pisani zahtjev s obrazloženjem za primanje u potporno članstvo pojedinci ili pravne osobe iz zemlje i inozemstva podnose Izvršnom odboru.

Na prijedlog Izvršnog odbora, odluku o primanju u članstvo donosi Glavni odbor. Nakon podnošenja prijedloga Izvršnog odbora, odluka o primanju u članstvo donosi se na prvoj idućoj sjednici Glavnog odbora. Odluku s obrazloženjem potrebno je dostaviti podnosiocima zahtjeva najkasnije šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva.

U slučaju odbijanja zahtjeva postoji mogućnost podnošenja žalbe Skupštini.

Društvo vodi registar svojih članova u obliku mrežno dostupne baze podataka.

Članak 7.

Članovi plaćaju članarinu u skladu s odlukama Skupštine. Izuzetak su počasni članovi koji su oslobođeni plaćanja članarine.

Članovi Kluba plaćaju dvostruko veću članarinu od prosječne članarine udruga koje su redovni članovi Društva. Izuzetak su studenti i umirovljenici koji, ukoliko su članovi Kluba, plaćaju manju članarinu od članova Kluba koji su u radnom odnosu.

Prilikom stupanja u članstvo, član dobiva člansku iskaznicu s punim nazivom i logotipom Društva.

Članovi udruga dobivaju iskaznicu koja uz naziv udruge sadrži i puni naziv i logotip Društva.

U slučaju neplaćanja članarine dvije godine uzastopce, automatski prestaje članstvo u Društvu.

Članak 8.

Redovni članovi Društva imaju sva prava koja proizlaze iz Statuta Društva.

Članovi Kluba knjižničara su pojedinci koji nisu istovremeno i članovi udruga koje su redovni članovi Društva.

Klub knjižničara ima sjedište u Zagrebu, u prostorijama Društva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, Hrvatske bratske zajednice 4, 10 000 Zagreb.

Članak 9.

Počasni, pridruženi i potporni članovi imaju pravo sudjelovanja u radu Društva u skladu s odredbama Statuta, što znači da mogu djelovati kroz sekcije, komisije i radne grupe Društva, te sudjelovati u izdavačkoj djelatnosti Društva.

Počasni, pridruženi i potporni članovi ne mogu biti birani u upravna tijela Društva (Glavni odbor, Izvršni odbor i Nadzorni odbor). Između njih se ne može birati predsjednik Društva, kao ni predstavnici u Skupštini, te članovi Etičkog povjerenstva.

Članak 10.

Članstvo u Društvu prestaje istupanjem, brisanjem, isključenjem, te kada prestane postojati udruga kao pravna osoba, kao u drugim slučajevima utvrđenim Zakonom.

Članak 11.

Odluku o istupanju iz članstva u Društvu donosi pojedinac, odnosno nadležno tijelo pravne osobe.

Prilikom istupanja iz Društva članovi su dužni podmiriti sve preostale financijske obveze prema Društvu.

Odluka o istupanju iz Društva dostavlja se Glavnom odboru, koji o tome izvještava Skupštinu.

Član koji istupi iz Društva može se ponovo učlaniti nakon istijeka 6 mjeseci od istupanja.

Članak 12.

Članovi se brišu iz članstva u Društvu istijekom dvije godine od neplaćanja članarine.

Postupak brisanja iz članstva pokreće Izvršni odbor.

Članak 13.

Članovi mogu biti isključeni iz Društva zbog povreda odredbi Statuta i Etičkog kodeksa.

Postupak isključenja iz članstva zbog povreda odredbi Statuta i Etičkog kodeksa Društva pokreće Etičko povjerenstvo, prema odredbama o radu Etičkog povjerenstva.

Konačnu odluku o isključenju donosi Glavni odbor natpolovičnom većinom glasova svih članova nazočnih na sjednici.

Isključeni članovi ne mogu se ponovo učlaniti u Društvo.

*Predsjednica Hrvatskoga knjižničarskog društva
Alemka Belan-Simić*

Odobreni projekti Hrvatskoga knjižničarskog društva u okviru raspoloživih sredstava Državnoga proračuna za 2003. godinu na poziciji Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske raspisao je 9. rujna 2002. godine Javni poziv za prijavu programa i projekata udruga u Republici Hrvatskoj za financijsku potporu u okviru raspoloživih sredstava Državnoga proračuna za 2003. godinu na poziciji Ureda za udruge. Ukupno su na natječaj za 2003. godinu prijavljena 1063 projekta i programa, od kojih je važećih (prema propozicijama natječaja) bilo 872. Savjet je odobrio financijsku potporu za ukupno 442 programa i projekta prijavljena od strane 389 udruga, među kojima i za dva prijavljena projekta HKD, za koje je odobreno po 15.000 Kn. Komisija za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja predložila je projekt *Slobodan pristup informacijama u službi razvitka demokracije*, a Komisija za zaštitu knjižnične građe projekt *Zaštita starih hrvatskih novina*.

Projekt Slobodan pristup informacijama u službi razvitka demokracije

Hrvatsko knjižničarsko društvo kao temeljno načelo u promicanju ciljeva i zadataka postavljenih svojim Statutom ističe poštivanje načela o slobodnom pristupu informacijama, idejama i mislima u skladu s čl. 19. Opće deklaracije UN o ljudskim pravima, Izjave o slobodnom pristupu informacijama HKD-a, te IFLA-inih izjava Knjižnice i intelektualna sloboda i Manifest o Internetu. U skladu s navedenim, udruga je pred sebe postavila više zadataka među kojima i osiguravanje slobodnog protoka informacija, kako bi se svim građanima omogućio i olakšao slobodan i jednak pristup građi i informacijama, zastupanje prava korisnika knjižničnih usluga i službi na slobodan i jednak pristup građi i informacijama i promicanje opće pismenosti.

Polazeći od međunarodnih preporuka za knjižnice (IFLA/UNESCO Manifest za narodne knjižnice iz 1994., Kopenhaška deklaracija iz 1999., Smjernice za knjižnično zakonodavstvo Vijeća Europe/EBLIDA-e iz 2000.), kao i Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj iz 1999. i drugih dokumenata vidljivo je da se knjižnice sporo prilagođavaju traženim promjenama. Lokalne i regionalne uprave i samouprave samo sporadično sudjeluju u sufinanciranju knjižnične djelatnosti, kako u pogledu nabave knjižnične građe, tako i u sufinanciranju redovnih i posebnih programa knjižnica. Ne postoje tako-

der sustavna i napisana načela nabavne politike svake knjižnice, oblikovana u skladu sa specifičnim potrebama stanovništva određenog kraja.

Smatrajući da je u Sisačko-moslavačkoj županiji na inicijativu županijske matične knjižnice, Narodne knjižnice i čitaonice Sisak, i uz puno razumijevanje županijskih i lokalnih vlasti, te potporu Ministarstva kulture, posljednjih godina učinjeno izuzetno mnogo na razvoju mreže narodnih knjižnica, Hrvatsko knjižničarsko društvo je Vladinom uredu za udruge prijavilo projekt kako bi pomoglo u daljnjem razvoju i promicanju prava na intelektualnu slobodu za sve korisnike. Danas u županiju djeluje 17 narodnih knjižnica, od kojih neke nisu adekvatno opremljene i ne mogu korisnicima pružati sve potrebne usluge. Smatramo da upravo u područjima koja su bila zahvaćena ratom i gdje se potiče povratak izbjeglog stanovništva pravodobna i neometana informacija ima izuzetnu važnost, te da Internet kao globalna mreža omogućuje i najmanjim sredinama jednak pristup informacijama radi osobnog razvoja i obaviještenog sudjelovanja u demokratskom društvu.

Cilj je projekta zastupati prava svih korisnika knjižničnih usluga i službi na slobodan i jednak pristup građi i informacijama, bez obzira na njihove različitosti u spolu, dobi, posebnim potrebama, nacionalnoj pripadnosti, statusu, obrazovanju, vjerskim i političkim nazorima itsl. Slobodan i jednak pristup građi i informacijskim izvorima podrazumijeva i znanje o korištenju građom, te mogućnost pristupa Internetu. Potpora korisnicima jedan je od važnijih zadataka narodne knjižnice i ona treba obuhvatiti kako savjetodavnu pomoć, tako i poučavanje korisnika za korištenje novih medija i informacijskih izvora na Internetu.

Predloženi projekt obuhvaća:

- upoznavanje korisnika s pravom na informaciju,
- upoznavanje korisnika s posebnim pravima djece na informaciju,
- upoznavanje korisnika s građom i izvorima knjižnice,
- utvrđivanje mehanizama prikupljanja želja i potreba korisnika za određenom vrstom informacija,
- pomaganje knjižnici da oblikuje nabavnu politiku u skladu sa specifičnim potrebama njezinih korisnika,
- informacijsko opismenjavanje u vidu tečajeva za korištenje Interneta i odabir i vrednovanje relevantnih izvora.

Hrvatsko knjižničarsko društvo organizirat će okrugle stolove/radionice za građanstvo i članove lokalne uprave i samouprave na kojima će se polaznici uputiti u korištenje relevantnih knjižničnih i informacijskih izvora, posebno mrežnih, te u procjenu i vrednovanje ponuđenih izvora. Ciljano područje jest županija koja je bila zahvaćena ratom i u kojoj je važno promicati multikulturalnost, toleranciju i kulturu mira. Okrugli stolovi/radionice namijenjeni su prvenstveno korisnicima knjižnica, dakle stanovništvu Sisačko-moslavačke županije, ali i knjižničarima koji s tim korisnicima svakodnevno rade, te članovima lokalne vlasti koji su odgovorni za programe iz područja kulture. Svrha je tih skupova ukazati na mogućnosti koje knjižnica nudi stanovništvu svih dobi, obrazovanja i društvenoga statusa, upoznati stanovnike s njihovim pravom na informaciju, pokazati im relevantne informacijske izvore za svakodnevne potrebe, podučiti ih kako da brzo i efikasno dođu do potrebne informacije. Također se želi potaknuti korisnike da i sami sudjeluju u oblikovanju zbirke građe koju knjižnice nabavljaju, u

skladu s njihovim potrebama i mogućnostima knjižnice. Knjižničare koji rade s korisnicima želi se upoznati s najnovijim dokumentima i pravilnicima vezanim uz slobodan pristup informacijama, te s Etičkim kodeksom knjižničara, kako bi i oni preuzeli svoj dio odgovornosti za osiguravanje potrebnih informacija i građe. Stanovništvo mora imati povjerenje u knjižnicu i pouzdanje da će u njoj naći sve potrebne informacije i građu koja im treba za informiranje, samoobrazovanje i zadovoljavanje kulturnih potreba.

Okrugli stolovi/radionice bi se trebali održavati prema sljedećem rasporedu:

Novska, 16. travnja 2003. – Okrugli stol *Slobodan pristup informacijama u službi razvika demokracije*, Gradska knjižnica i čitaonica "Ante Jagar". Sudjeluju: dr. sc. Aleksandra Horvat, mr. sc. Ivanka Stričević, Davorka Bastić, Alemka Belan-Simić.

Dvor, 14. svibnja 2003. – Okrugli stol *Slobodan pristup informacijama u multikulturalnoj sredini*, Narodno sveučilište, Knjižnica i čitaonica Dvor. Sudjeluju: dr. sc. Aleksandra Horvat, prof. Drago Roksandić, Alemka Belan-Simić.

Sisak, 23. lipnja 2003. – Okrugli stol *Slobodan pristup izvorima informacija za djecu*, Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, Dječji odjel. Sudjeluju: dr. sc. Aleksandra Horvat, dr. sc. Marian Koren, mr. sc. Ivanka Stričević.

Hrvatska Dubica, 12. rujna 2003. – Radionica *Slobodan pristup kvalitetnim izvorima na Internetu*. Knjižnica i čitaonica "Ivo Kozarčanin". Voditelji: Zdenka Sviben i Jasmin Fajtović.

Sisak, 26. rujna 2003. – Okrugli stol i radionica *Izgradnja zbirke u narodnoj knjižnici i slobodan pristup informacijama*, Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, Odjel Caprag. Sudjeluju: dr. sc. Aleksandra Horvat, Mira Švob, Hela Čičko te Zdenka Sviben i Jasmin Fajtović.

Voditelj projekta koji će se provoditi u suradnji sa Županijskom matičnom službom i Knjižničarskim društvom Sisačko-moslavačke županije je dr. sc. Aleksandra Horvat.

Projekt Zaštita starih hrvatskih novina

Komisija za zaštitu knjižnične građe prijavila je projekt *Zaštita starih hrvatskih novina*, kao prvi dio ponovo pokrenutog Programa zaštite starih hrvatskih novina. Cilj projekta je dobiti uvid u stanje starih hrvatskih novina u knjižnicama na području Hrvatske, te izraditi prijedlog zaštite novina od početka do 1890. godine.

Program zaštite starih hrvatskih novina, koji se provodio od 1966-1990. godine, obuhvatio je fondove tadašnjih naučnih knjižnica u Puli, Rijeci, Zadru, Splitu i Dubrovniku, te knjižnici Muzeja Slavonije u Osijeku, a Komisija je željela Program proširiti i na ostale knjižnice u Hrvatskoj.

Radi dobivanja što točnijih podataka o stanju novinskog fonda Komisija za zaštitu započela je prošle godine istraživanje čiji je sastavni dio anketa upućena svim Matičnim službama kao i ustanovama koje posjeduju novinske fondove. Istraživanje podrazumijeva uvid u mjesta na kojima se određeni naslovi starih novina nalaze, kako su očuvani i koliko su cjeloviti, da bi se moglo pristupiti zaštiti.

Po obavljenoj anketi i obradi prikupljenih podataka, te uz ostala saznanja o čuvaju i korištenju novinskih fondova, orga-

nizirat će se okrugli stol na kojem će, uz prezentaciju cjelovitog Programa zaštite starih hrvatskih novina, biti izneseni rezultati provedene ankete i imenovana radna grupa koja će se uključiti u daljnju provedbu projekta.

Izrada prijedloga zaštite novina 19. stoljeća samo je prvi dio Programa zaštite starih hrvatskih novina, čiji je krajnji cilj zaštita izvornika i izrada mikrofilmova cjelovitih naslova, i koji se svakako mora nastaviti kroz naredno vremensko razdoblje.

Kao uvod u drugu fazu Programa, članovi radne grupe bi organizirali provedbu edukacije te na terenu prikupili podatke za pripremu ankete za razdoblje 1891. - 1918.

Voditelj projekta koji će se provoditi u suradnji s NSK i 17 Matičnih službi u RH je mr. sc. Irena Medić

A. Belan-Simić

Zaključci sa 1. sjednice Stručnog odbora nakon 33. skupštine HKD-a održane 18. studenoga 2002. s početkom u 11 sati u prostorijama HKD-a

Dnevni red:

1. Prihvaćanje dnevnog reda.
2. Prihvaćanje zaključaka s 4. sjednice Stručnog odbora održane 17. lipnja ove godine.
3. Izvještaj predsjednika Stručnog odbora o radu Stručnog odbora; njegovih sekcija, komisija i radnih grupa.
4. Rasprava o *Prijedlogu Pravilnika o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) HKD-a.*
5. Izrada *Vodiča kroz HKD.*
6. Novi prijedlog u vezi s revizijom i otpisom knjižne građe.
7. Osnivanje Radne grupe za javno zagovaranje.
8. Razno.

Ad 1

Jednoglasno je prihvaćen dnevni red.

Ad 2

Jednoglasno su prihvaćeni zaključci s 4. sjednice Stručnog odbora održane 17. lipnja 2002.

Ad 3

Jednoglasno je prihvaćen izvještaj predsjednice Stručnog odbora o radu Stručnog odbora.

Ad 4

O *Prijedlogu Pravilnika o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) HKD-a* vodila se rasprava. Zaključeno je da ga Radna grupa zadužena za sastavljanje treba nadopuniti po primjedbama koje su prihvaćene nakon rasprave.

Raspravljalo se o broju članova komisija i radnih grupa. Glasovalo se o prijedlogu povećanja broja članova spomenutih tijela. Pri tome su se spominjali izrazi "pridruženi članovi" i "promatrači". 7 prisutnih s pravom glasa bilo je za prijedlog da se poveća broj članova komisija i radnih grupa, a 8 protiv. Zaključeno je da se o spomenutom prijedlogu i nije trebalo glasovati, jer Statut HKD-a propisuje broj članova komisija i radnih grupa, te ga *Pravilnik o radu tijela HKD-a* ne može mijenjati.

Raspravljalo se o vrstama radnih grupa, odnosno o razlikovanju "običnih" radnih grupa od onih koje se osnivaju po potrebi. Zaključeno je da je takvo razlikovanje nepotrebno, dakle radne grupe su stručna tijela koja se osnivaju unutar pojedinih sekcija ili komisija.

Raspravljalo se o mehanizmu kandidiranja članova u komisije i radne grupe, te o prestanku rada neaktivnih članova i samih komisija. Predloženo je da se i članovima odredi mandat. Većinom glasova taj prijedlog nije prošao. Istaknuto je kako se treba provjeravati plaćanje članarina članova sekcija, komisija i radnih grupa, jer oni moraju biti članovi HKD-a

Ad 5

Predsjednica Stručnog odbora je naložila predsjednicima sekcija, komisija i radnih grupa da pošalju nove tekstove za *Vodič kroz HKD* jer su oni koji su pristigli zastarjeli, a nisu svi ni primljeni, kako bi se moglo pristupiti izradi Vodiča.

Ad 6

Zaključeno je da se na temu revizije i otpisa knjižnične građe organizira okrugli stol početkom 2003. na kojem bi se raspravljalo o objavljenom *Pravilniku o otpisu i reviziji knjižnične građe*, te o potrebi donošenja preciznijih uputa.

Ad 7

Stručni odbor je podržao prijedlog Edite Bačić o osnivanju Radne grupe za javno zagovaranje. Edita Bačić je zadužena da do iduće sjednice Stručnog odbora oformi Radnu grupu, to jest priredi popis njenih članova.

Ad 8

Pod točkom razno pojedine sekcije i komisije istaknule su prijedloge promjena svojih predsjednika, odnosno neki predsjednici su predstavili nove predsjednike. O svim prijedlozima se raspravljalo, ali konačne odluke nisu donesene jer sekcije, komisije i radne grupe trebaju predati potpuna izvješća s točnim popisom članova koji uključuje sve promjene. Te promjene će biti potvrđene na sljedećoj sjednici Stručnog odbora koja će se održati sredinom prosinca 2002.

Prihvaćen je prijedlog da Radna grupa za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama preraste u Komisiju.

Raspravljalo se o preimenovanju Sekcije za narodne knjižnice u Sekciju za javne knjižnice, zbog usklađivanja s IFLA-inom terminologijom. Na to se nadovezuje pretvaranje Sekcije za školske knjižnice u Komisiju za školske knjižnice.

Zaključke priredile:

Tanja Sušec, predsjednica Stručnog odbora HKD-a i Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

U Zagrebu, 18. studenoga 2002.

Zaključci sa 2. sjednice Stručnog odbora održane 13. prosinca 2002. s početkom u 11 sati u prostorijama HKD-a

Dnevni red:

1. Prihvaćanje dnevnog reda.
2. Prihvaćanje izvještaja i zaključaka s 1. sjednice Stručnog odbora.
3. Prihvaćanje novog ustroja Stručnog odbora.
4. Rasprava o *Pravilniku o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) HKD-a*.
5. Izvještaj s 3. sjednice Glavnog odbora.
6. Razno.

Dnevni red i zaključci s 1. sjednice Stručnog odbora održane 18. studenoga 2002. jednoglasno su prihvaćeni.

Ad 3

Zbog isteka dvogodišnjeg mandata pristupilo se izboru novog predsjednika i zamjenika predsjednika Stručnog odbora. Zdenka Sviben je za predsjedničkog kandidata predložila Marinu Mihalić, a Dunja-Marija Gabriel dosadašnju predsjednicu Tanju Sušec koja ima pravo na još jedan dvogodišnji mandat. Aleksandra Horvat istaknula je kako će ona biti suzdržana pri glasovanju, jer predsjednički kandidati nisu iznijeli svoje programe, pa ne zna na temelju čega bi glasovala. Tanja Sušec odgovorila je kako se njen program zasniva na dovršavanju zadaća zacrtanih u prvom mandatu. Javnim glasovanjem za predsjednicu je izabrana Tanja Sušec (s 8 glasova za). Marina Mihalić, koja je u glasovanju za predsjednika dobila 6 glasova, automatski je izabrana za zamjenicu predsjednice. Četvero članova Stručnog odbora bilo je suzdržano pri glasovanju.

U nastavku sjednice Tanja Sušec predstavila je nove predsjednike sekcija i komisija. Nova predsjednica Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja je Aleksandra Horvat; novi predsjednik Komisije za glazbene knjižnice je Igor Mladinić; nova predsjednica Komisije za državne informacije i službene publikacije je Irena Pilaš; nova predsjednica Komisije za klasifikaciju i predmetno označivanje je Dušanka Štrbac; nova predsjednica Komisije za narodne knjižnice i Sekcije za narodne knjižnice je Zdenka Sviben; nova predsjednica Sekcije za školske knjižnice je Evica Tihomirović; nova predsjednica Komisije za međuknjižničnu posudbu je Nada Vrsalović; nova predsjednica Komisije za muzejsko-galerijske knjižnice je Marina Vinaj; novi predsjednik Komisije za automatizaciju je Kluk Giunio.

Ad 4

Članovi Stručnog odbora raspravljali su o onim točkama *Pravilnika o radu Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Etičkog povjerenstva i Stručnog odbora (sekcija, komisija, radnih grupa) HKD-a* koje se odnose na rad Stručnog odbora. Ponovo se raspravljalo o određivanju mandata članovima komisija. Ivanka Stričević istaknula je da se mandat članovima komisija mora ograničiti kako bi se većem broju

zainteresiranih članova HKD-a pružila prilika za rad u komisijama. Tanja Sušec je izrazila bojazan da bi, u slučaju ograničavanja mandata, pojedine komisije koje se bave specifičnim područjima bibliotekarstva u kojima ne djeluje veliki broj stručnjaka mogle ostati bez članova. Isto tako je primjetila da su pojedini vrsni stručnjaci neophodni u pojedinim komisijama. Zbog toga je predložena mogućnost po kojoj bi članovi kojima je istekao mandat postali savjetnici u svojim komisijama. No, pošto pojam savjetnika nije predviđen Statutom HKD-a, odlučeno je da mandat članova komisije ili radne grupe traje četiri godine uz mogućnost produženja. Odlučeno je da se u članu 31. Pravilnika o radu tijela HKD-a precizira kako se kandidature za članstvo u komisijama iz regionalnih društava dostavljaju sekcijama i komisijama, a pojedine sekcije predlažu kandidate za komisiju ili radnu grupu. Članstvo u komisijama i radnim grupama potvrđuje Stručni odbor, a za svoj rad članovi komisija i radnih grupa odgovaraju Stručnom odboru.

Ad 5

Članovi Stručnog odbora obaviješteni su o zaključcima 3. sjednice Glavnog odbora održane 29. studenoga 2002.

Ad 6

Stručni odbor je podržao prijedlog Ljiljane Sabljak o osnivanje Radne grupe za čitanje u okviru Sekcije za narodne knjižnice.

Stručni odbor je zaključio da je između dvije ponude Generalturista za organizaciju studijskog putovanja u Egipat povoljnija ona koja uključuje let Turkish Airlinesom, te posjet Istanbulu.

Zaključke priredile:

Tanja Sušec, predsjednica Stručnog odbora HKD-a i Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

U Zagrebu, 13. prosinca 2002.

Knjižnične službe i usluge za djecu s poteškoćama u čitanju i pisanju 2002./2003.

Školski knjižničari i knjižničari dječjih odjela narodnih knjižnica, zahvaljujući seminarima održanima u NSK u 2002. godini, upoznati su s teškoćama čitanja i pisanja kao i građom prilagođenom za sve čitalačke razine. Pjesme za djecu, knjige lagane za čitanje, bogato ilustrirane knjige i zvučne knjige trebale bi sačinjavati dio fonda knjižnice. Komisija za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKD-a i Hrvatski zavod za knjižničarstvo NSK u suradnji s Hrvatskom udrugom za disleksiju (HUD) nastavili su organizirati edukaciju i seminare za knjižničare čiji su korisnici osobe s poteškoćama u čitanju i pisanju.

Započelo se s izložbenom djelatnošću u Dječjoj knjižnici Marina Držića u Zagrebu. Izložbu pod naslovom *Znate li što je*

disleksija? predstavile su prof. logoped Stanislava Leljak-Turžanski (predsjednica Hrvatske udruge za disleksiju), savjetnica za narodne knjižnice Jadranka Slobodanac (NSK) i doc. dr. sc. Mirjana Lenček-Vancaš (profesorica na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu). Nakon izložbe koja je pobudila veliku pozornost, djelatnici knjižnice su pozvani da predstave radionicu na međunarodnom sajmu knjiga Interliber (Zagreb, 13. studenog 2002.).

U organiziranju seminara prva se odazvala Gradska knjižnica Pregrada koja je u suradnji s Osnovnom školom Janka Leskovara, a prema uputama dobivenim na seminarima u NSK, izradila i provodi program s djecom s posebnim potrebama, tj. djecom s poteškoćama u čitanju i pisanju. Rad s dislektičnom djecom obuhvaća dvije grupe učenika: pet učenika mlađe školske dobi i pet učenika starije školske dobi. Program s navedenim grupama djece počeo se odvijati od početka školske godine 2002./2003., naizmjenično jedanput tjedno u trajanju od dva školska sata.

Sljedeća je bila OŠ Donja Stubica koja je 11. listopada 2002. organizirala predavanje o disleksiji. Predavačice su bile doc. dr. sc. Mirjana Lenček-Vancaš i prof. logoped Stanislava Leljak-Turžanski. Predavanju je bilo nazočno 20-ak članova Učiteljskog vijeća OŠ Donja Stubica i dvije odgojiteljice iz doma u Zajezdi.

U organizaciji županijske matične službe Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek 5. studenog 2002. organiziran je seminar za školske knjižničare i djelatnike Centra za predškolski odgoj (logopede, psihologe i pedagoge). Predavačice su bile doc. dr. sc. Mirjana Lenček-Vancaš i prof. logoped Ines Galić-Jušić.

U organizaciji županijske matične službe Narodne knjižnice Petar Preradović u Bjelovaru 15. studenog 2002. organiziran je seminar za školske i narodne knjižničare, a predavanje je održala doc. dr. sc. Mirjana Lenček-Vancaš.

OŠ Matija Gubec iz Gornje Stubice organizirala je 22. studenog 2002. za svoje djelatnike seminar o prepoznavanju djece s poteškoćama u čitanju i pisanju na kojem je kao predavač gostovala doc. dr. sc. Mirjana Lenček-Vancaš.

Voditeljica stručnog vijeća školskih knjižničara Međimurske županije Sonja Tošić-Grača 3. prosinca 2002. organizirala je seminar u I. osnovnoj školi Čakovec za učitelje, nastavnike i školske knjižničare. Predavačice su bile prof. logoped Ines Galić-Jušić na temu *Kreativni rad logopeda i knjižničara na suzbijanju otpora prema pisanoj riječi u djece s poteškoćama u čitanju i pisanju* i savjetnica za školske knjižnice Veronika Čelić-Tica (NSK) na temu *Stručno uređena školska knjižnica preduvjet za kreativan rad školskog knjižničara*. U radu seminara sudjelovalo je 30-ak sudionika.

U organizaciji županijske matične službe Gradske knjižnice u Rijeci 10. prosinca 2002. organiziran je seminar za školske i narodne knjižničare, a predavanje su održale doc. dr. sc. Mirjana Lenček-Vancaš i prof. logoped Ines Galić-Jušić.

U jesen 2002. Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" u Koprivnici pokrenula je akciju *Čitam o s vama : kako prepoznati teškoće u čitanju*. Djelatnice Danijela Petrić i Gordana Žuliček izradile su informativne i edukativne letke za djecu s poteškoćama u pisanju i čitanju i njihove roditelje. Prilikom izrade letka za djecu koristile su ilustracije iz knjižice "Bontončić" koji je objavio Hrvatski savez udruge tjelesnih invalida. Uz to su pripremile mapu *Čitam o s vama* s korisnim podacima o radu Hr-

vatske udruge za disleksiju i njenoj mrežnoj stranici. Mapa će se po potrebi dopunjavati novim informacijama.

U prostorima dječjeg odjela knjižnice Vladimir Nazor u Zagrebu od 12. veljače do 10. ožujka 2003. postavljena je izložba pod nazivom *Znate li što je disleksija?*. Na izložbi su prikazane knjige, radni listovi i didaktički materijal koji se koristi u radu s djecom koja imaju disleksiju. U toku održavanja izložbe održano je predavanje *Disleksija, što je to?* prof. defektologa Amera Ahmedaševića.

Što planiramo dalje?

Hrvatski zavod za knjižničarstvo NSK, županijske matične službe i Hrvatska udruga za disleksiju (HUD) organizirat će seminare u sljedećim županijskim središtima: u Puli (početkom svibnja 2003.), u Gospiću (krajem svibnja 2003.) i u Šibeniku (tijekom lipnja 2003.).

Komisija za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKD-a u skladu sa zaključcima seminara održanim u NSK, organizirala je prevođenje IFLA-inih Smjernica za knjižnične službe i usluge za osobe s disleksijom, a tiskanje i promocija navedenih smjernica očekuje se do kraja školske godine 2002./2003.

V. Čelić-Tica, D.-M. Gabriel

Kampanja za dostupnost službenih informacija u Hrvatskoj

Prihvativši poziv koji je na Okruglom stolu o slobodnom pristupu službenim informacijama Hrvatskom knjižničarskom društvu uputio prof. dr. sc. Josip Kregar, uključili smo se u kampanju za dostupnost službenih informacija u Hrvatskoj.

Hrvatsko knjižničarsko društvo je, zajedno s još 14 nevladinih udruga i institucija (B.a.B.e., Centar za civilne inicijative, Centar za mirovne studije, Centar za ljudska prava, Europski pokret, Građanski odbor za ljudska prava, Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava, Hrvatsko novinarsko društvo, Hrvatski pravni centar, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača, Koalicija NVO za promociju i zaštitu ljudskih prava, Osijek, Hrvatska udruga za promicanje prava pacijenata, Split, Transparency International Hrvatska i Zelena akcija), iniciralo donošenje zakona o dostupnosti informacija, ponudivši pomoć u njegovoj izradi.

Kako bi s pravom na dostupnost informacija upoznali ne samo tijela javne vlasti nego i širu javnost, navedene su nevladine udruge i institucije usvojile zajedničku izjavu *Javnost ima pravo znati*.

A. Belan-Simić

Izjava Javnost ima pravo znati

Pravo na dostupnost informacija kojima raspolažu tijela javne vlasti jedno je od osnovnih ljudskih prava zaštićeno međunarodnim ugovorima i Ustavom RH. To se pravo danas smatra temeljnim preduvjetom demokratizacije društva i stvaranja aktivnog građanstva koje može obaviješteno i meritorno odlučivati o zbivanjima u zajednici u kojoj živi. Brojna međunarodna tijela na najvišoj su razini donijela dokumente s obvezujućom snagom za svoje članice. Skoro sve zemlje u tranziciji, većina zemalja Europe i oko 60 drugih zemalja svijeta usvojile su u posljednjih nekoliko godina zakone koji omogućavaju slobodan pristup službenim informacijama. Hrvatska je jedina zemlja u jugoistočnoj Europi koja zakon o dostupnosti informacija još nema niti u nacrtu.

Pokrećući kampanju za dostupnost službenih informacija u Hrvatskoj, 15 je hrvatskih nevladinih udruga, pozivajući se na Preporuku Odbora ministara Vijeća Europe o dostupnosti službenih informacija R (2002) 2, koja, uvažavajući načela istaknuta posebice u članku 19 *Opće deklaracije o ljudskim pravima*, čl. 6, 8 i 10 *Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama kao i Konvenciji o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša* (usvojena u Aarhusu u Danskoj 25. lipnja 1998.), *Konvenciji o zaštiti pojedinaca vezano za automatsku obradu osobnih podataka* (ETS br. 108, od 28. siječnja 1981.), *Deklaraciji o slobodi izražavanja i informiranja* (prihvaćena 29. travnja 1982), te preporukama Vijeća Europe R (81) 19 o dostupnosti informacija koje posjeduju tijela javne vlasti, R (91) 10 o priopćavanju trećoj strani osobnih podataka koje posjeduju javna tijela, R (97) 18 koja se tiče zaštite osobnih podataka skupljenih i obrađenih u statističke svrhe i R (2000)13 o europskoj politici o dostupnosti arhivskoga gradiva, poziva države članice da omoguće širok pristup službenim dokumentima na temelju jednakosti i prema jasnim pravilima, usvojilo 24. veljače 2003. zajedničku izjavu:

Javnost ima pravo znati

Želimo otvorenu javnu vlast. Građani imaju pravo znati što i zašto se odlučuje, imaju pravo dobiti uvid u službene dokumente koji su im potrebni, bez posebnog obrazloženja. Odnos vlasti i građana je odnos povjerenja. Pri obavljanju javne vlasti, tajnost je izuzetak. Povjerenje se jača primjenom načela otvorenosti javne vlasti. Otvorenost je načelo i obveza javne vlasti, dostupnost informacija u posjedu javne vlasti je pravo građana. U svim uljuđenim, demokratskim društvima vlast postoji radi građana, a ne obratno. Građani uredno plaćaju poreze, daju povjerenje nositeljima javnih funkcija, te imaju pravo tražiti odgovorno ponašanje vlasti u svakom njenom dijelu.

Ova načela podrazumijevaju sasvim praktične mjere. Želimo, po uzoru i prema iskustvu razvijenih demokratskih zemalja, jedinstveno zakonodavstvo koje se temelji na sljedećem:

1. Dostupnost službenih informacija za sve

Svaki građanin, bez obzira na spol, dob, nacionalnu pripadnost, posebne potrebe, socijalni status ili političko opredjeljenje, ima pravo na slobodan pristup službenim informacijama, kao i informacijama koje se tiču prava građana i postupaka koje građani vode kod državnih tijela.

Građanima treba biti pristupačan i jasan ustroj tijela javne vlasti, njihova uloga, iznos i način trošenja proračunskih sredstava, te sustav odgovornosti. Građanima se mora omogućiti jednostavan uvid u dokumente, registre, odluke, podatke i razloge radi kojih je donijeta neka odluka.

2. Obveza objavljivanja i pružanja informacija

Tijela javne vlasti, koja uključuju institucije zakonodavne, izvršne i sudske vlasti te druge institucije (s područja zdravstva, školstva, kulture, društvene skrbi itd.) koje imaju javna ovlaštenja ili se financiraju proračunskim sredstvima na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, u demokratskom društvu imaju obvezu objavljivanja i osiguravanja dostupnosti informacija kojima raspolažu.

Tijela javne vlasti moraju omogućiti javnost svojega rada, moraju pravodobno i cjelovito informirati građane o svojim aktivnostima, mjerama, prijedlozima, namjerama, zakonima.

Sve ono što nije izuzeto kao tajna, treba biti dostupno građanima. Teškoće i cijena davanja informacije ne smiju biti prepreka ili izlika da se informacija ne pruži.

3. Obrazovanje za demokraciju

Građani trebaju biti upoznati i podučeni o svom pravu na dostupnost informacija, kao i o pravu na zaštitu i pravičnu upotrebu osobnih informacija.

Dužnosnici trebaju davati primjer, javni službenici moraju poštivati duh i načela zakona koji određuje dostupnost informacija.

U cilju obrazovanja za demokraciju trebaju se organizirati rasprave i osigurati mjesta javnog pristupa umreženim službenim informacijama.

Narodne knjižnice, kao mjesna obavijesna središta, preuzimaju ulogu posrednika koji omogućuje slobodan protok informacija o državnoj i lokalnoj politici, zalažući se za osiguravanje dostupnosti službenih publikacija do mjesne razine.

4. Legitimna ograničenja pristupa

Slobodan pristup i objavljivanje informacija je obaveza, ograničenje je izuzetak. Ograničenje pretpostavlja da bi javni interes bio povrijeđen informacijom.

Ograničenje mora biti propisano zakonom i objavljenim općim aktom. Razlozi za to mogu biti samo državna sigurnost i

Iz rada Društva

obrana, javna sigurnost, progon kriminala, zaštita privatnosti, ekonomski interes (pregovori), jednakost stranaka pred sudom, pregled, kontrola i nadzor koje obavljaju tijela javne vlasti, informacije o namjeravanoj promjeni tečaja valute te interna priprema odluka.

U slučaju sukoba između javnog interesa i zapriječene tajnosti prednost ima javni interes.

Osoba koja u dobroj vjeri zaštite javnog interesa i uvjere na istinitost informacije objavi informaciju, treba uživati radnopravnu i kaznenu zaštitu.

5. Jasni rokovi i zaštita prava

U stvarima zahtjeva za dostupnost informacija treba postaviti jasan rok, ne dulji od 30 dana. Svako odbijanje ili produženje roka treba biti posebno obrazloženo.

Pristup službenim dokumentima bi u pravilu trebao biti besplatan. Trošak postupka može biti na teret tražitelja, ali ne smije prelaziti stvarne troškove nastale pri tijelu javne vlasti. Javni registri u pravilu ne mogu nametati druge troškove pristupa osim nužnih troškova izdavanja podatka (fotokopiranje, ispis, fotografiranje, skeniranje i sl.).

Građanima je potrebno omogućiti učinkovito pravno sredstvo pred sudom za zaštitu njihovog prava. Namjerno skrivanje, uskraćivanje ili iskrivljavanje informacije težak je prekršaj i u kvalificiranom obliku kazneno djelo. Uništavanje podataka štetno je djelo te standarde arhiviranja, održavanja, zaštite i korištenja podataka treba utvrditi zakonom.

6. Dostizanje europskih standarda

Europski standardi javne uprave podrazumijevaju predvidivost i zakonitost, odgovornost i učinkovitost javne vlasti. Da bi se to ostvarilo, glavno načelo djelovanja je otvorenost vlasti i pravo na dostupnost informacija u posjedu tijela vlasti.

U cilju dostizanja europskih standarda tražimo da se i u Hrvatskoj do kraja 2003. donese zakon o dostupnosti informacija.

Hrvatskim vlastima nudimo pomoć u formuliranju prijedloga zakona. Okupili smo grupu stručnjaka koji su u stanju sačiniti tekst prijedloga zakona o dostupnosti informacija temeljen na navedenim međunarodnim standardima.

Tražimo od mjerodavnih tijela vlasti, građana i medija, podršku inicijativi dijela civilnoga društva za nastavak kampanje za dostupnost službenih informacija u Hrvatskoj i donošenje odgovarajućeg zakonskog akta.

Iz regionalnih društava

Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja

U proteklom razdoblju Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja redovito je ažuriralo svoje mrežne stranice (<http://www.geocities.com/svezak/>) te promoviralo njihov sadržaj mogućim korisnicima. Glasilo Društva Svezak pored tiskanog izlazi i u elektroničkom obliku, upravo na mrežnim stranicama Društva. Kako je povodom 25 godina osnivanja Društva izašao prigodni CD-ROM, organizirana je njegova promocija, kao i distribucija dosadašnjim članovima. 20. veljače 2003. godine održan je sastanak Glavnog odbora Društva i uredništva Sveska.

D. Herman

Društvo knjižničara Karlovac

Društvo knjižničara Karlovac, kao član Hrvatskog knjižničarskog društva, promiče načelo potpune obuhvaćenosti zajednica, što uključuje razvoj zbirke za manjinske zajednice i posebne skupine korisnika. U tu svrhu Društvo je organiziralo nekoliko predavanja na kojima se isticala pozitivna uloga knjižnice u promidžbi ljudskih prava, tolerancije i demokracije u procesu stvaranja kulture mira. Sva predavanja su održana u drugoj polovici 2002. u Gradskoj knjižnici "Ivan Goran Kovačić".

N. Profozić

Društvo knjižničara Slavonije i Baranje

U organizaciji Društva knjižničara Slavonije i Baranje, a u skladu s programom rada, u vinkovačkoj knjižnici 23. listopada 2002. Dragutin Katalenac održao je predavanje *Marketing u knjižnicama*, a u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek 4. studenoga 2002. Tatjana Aparac-Jelušić i Jadranka Stojanovski održale su predavanje pod nazivom *Softveri za knjižnično poslovanje*.

Na 2. sjednici Upravnog odbora Društva, održanoj 5. prosinca 2002. godine, uspostavljena je programska orijentacija usmjerena na edukacijske programe za sve knjižničare, iz svih vrsta knjižnica i cjelovitog područja djelovanja našeg Društva, proistekla iz rasprave o tome kako želimo znatnije sudjelovati u razvijanju svijesti o vrijednostima nacionalne kulture, umjetnosti i znanosti uopće, te vrijednostima multikulturalnosti u svojim korisničkim zajednicama i lokalnim sredinama. Propitujemo mogućnosti kako to konkretno i ostvariti u našim uvjetima. Moramo intenzivnije usmjeravati informatizaciju svih vrsta knjižnica, naime, biti odlučniji u izboru softvera za knjižnično poslovanje.

Na sjednici je podneseno i izvješće sa 33. skupštine HKD-a *Upravljanje promjenama u hrvatskim knjižnicama*, na kojoj je bilo nazočno 27 članova Društva knjižničara Slavonije i Baranje, a dvije članice su nagrađene: Kata Ivić je dobila *Kukuljevićevu povelju*, a Andrea Božić nagradu "Eva Verona". Na Skupštini su izlagale kolegice Vera Erl, Andrea Božić, Svjetlana Mokriš, Jasmina Lovrinčević i Dinka Kovačević, a postere su pripremile Mirjana Zandt i Davora Šuvak. Izlaganja su ponovljena za sve članove našega Društva u okviru jednodnevnog seminara, 29. siječnja 2003. godine u Studijskoj čitaonici Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek. Izlaganja su vrlo dobro primljena i bila su veoma posjećena.

Organizirana je i Radionica kreativnog mišljenja, 20. veljače 2003. godine u Klubu za mlade i Austrijskoj čitaonici Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek. Voditelji ove vrlo zanimljive radionice bili su Dubravka Pađen-Farkaš, Snježana Šulentić, Ivica Nikić i Dubravka Hedl.

E. Fezer

Knjižničarsko društvo Krapinsko-zagorske županije

U Donjoj Stubici je 20. veljače 2003. održana izborna skupština Knjižničarskog društva Krapinsko-zagorske županije. Na skupštini je za novu predsjednicu Društva izabrana Danica Pelko. Izabran je i novi Upravni odbor u kojem su, uz novu predsjednicu, dopredsjednica Suzana Deak i Mira Pižir. Nova tajnica Društva je Jasna Milički. Članice Nadzornog odbora su Marina Kolar, Vesna Gregurović i Anica Kopljar. Skupština je jednoglasno odlučila da Knjižničarsko društvo Krapinsko-zagorske županije predlaže dosadašnju predsjednicu i osnivačicu Društva Suzanu Deak za priznanje zbog doprinosa ugledu i promociji Krapinsko-zagorske županije.

Najveći dio vremena dogovarali smo program rada Društva za 2003. godinu. Najvažniji dio programa je izrada Vodiča kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije. Prikupljanje podataka za taj projekt je u tijeku. U suradnji s društvom Kajkavijana za jesen 2003. pripremamo izložbu pod radnim naslovom *Knjižno blago Županije*. Nadamo se da ćemo ovim aktivnostima privući pažnju šire javnosti i pripomoći turističkoj promidžbi naše Županije.

Želimo se bolje upoznati i družiti, a najbolja prilika za to će biti jesen kada planiramo organizirati stručno putovanje u Graz.

D. Pelko

Knjižničarsko društvo Rijeka

Knjižničarsko društvo Rijeka organiziralo je izlet na Interliber 16. studenoga 2002. U sklopu izleta posjećena je i izložba suvremene kineske umjetnosti Zlatna žetva. Na izlet je pošlo 16 članova, koji su u cijelosti snosili troškove putovanja.

17. prosinca 2002. u prostoru Izložbe Glagoljica u Sveučilišnoj knjižnici Rijeka, održan je predbožićni domjenak, s prigodnom zakuskom i druženjem. Na domjenku su predstavljene probne mrežne stranice Društva, kao i prijedlog letka Društva koji je sačinila Zdenka Stojčić. Uz letak, koji sadrži osnovne informacije o Društvu, pridodana je pristupnica, napravljena prema zahtjevima baze podataka o članstvu Hrvatskoga knjižničarskog društva.

Hrvatska akademska i istraživačka mreža CARNet izdala je Knjižničarskom društvu Rijeka rješenje o registraciji domene i odobrila gostujući informacijski servis na svom serveru. Time je Društvo dobilo mrežnu stranicu adrese <http://www.kdr.hr> i e-mail kontakt@kdr.hr. Kao neprofitna udruuga, KDR ove usluge koristi besplatno. Poruke koje se šalju na adresu elektroničke pošte preusmjeravat će se na e-mail adrese Senke Tomljanović i Lee Lazzarich. U okviru postupka registracije, bilo je potrebno imenovati webmastera. Imenovan je Siniša Valentić, čiji je prijedlog mrežnih stranica bio predstavljen na domjenku. Upravni odbor je donio odluku o naknadi Siniši Valentiću za ove usluge u iznosu od 2.000,00 kn za izradu mrežnih stranica, a za ažuriranje će se isplaćivati mjesečni iznos od 200,00 kn. Članice Upravnog odbora funkcionirat će kao uredništvo i glavni autori mrežnih stranica Društva. Senka Tomljanović će podijeliti zaduženja za dostavljanje priloga za stranice, koje će u osnovi biti strukturirane prema uputama HKD-a.

Ažuriran je adresar knjižnica i knjižničara Primorsko-goranske županije.

S. Tomljanović

Zagrebačko knjižničarsko društvo

Mrežne stranice ZKD-a dobile su novu CARNet-ovu domenu (<http://www.zkd.hr>). Zagrebačko knjižničarsko društvo u suradnji s Turističkom agencijom Burg organizira stručno putovanje u Berlin u trajanju od 6. do 11. svibnja 2003.

T. Silić

Knjižnice Filozofskog fakulteta - nešto staro i nešto novo

Devetnaest knjižnica na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i dalje je uključeno u projekt Ministarstva znanosti i tehnologije pod nazivom Sustav znanstvenih informacija (SZI), u čijem je okviru naš Fakultet matična ustanova za podstav humanistike. Sredstva koja dobivamo putem ovog projekta poslužila su uglavnom za unos podataka o fondu naših knjižnica u bazu, a uz potporu Fakulteta nastao je i WebPAC, zajednički mrežni katalog, koji se i dalje dorađuje i usavršava. Istovremeno se i dalje intenzivno radi na elektroničkoj obradi građe (kako stare tako i nove). Općenito, radimo na poboljšanju elektroničkih usluga naših knjižnica. Ovim putem bismo vas željeli upoznati s osnovnim informacijama:

Na adresi <http://knjiznice.ffzg.hr/> možete pronaći nekoliko korisnih linkova koji se odnose na djelatnost Knjižnica FF-a. Osim osnovnih informacija o knjižnicama FF-a (lokacija i radno vrijeme pojedinih knjižnica, te tko su knjižničari i kako ih možete kontaktirati), na ovoj adresi se nalaze:

Katalog knjižnica FF-a - mrežni katalog, (WebPAC), uz pomoć kojega možete pretraživati podatke o knjigama i časopisima u fondu naših knjižnica. Katalogom je u ovom trenutku obuhvaćeno oko 80000 naslova knjiga. Ovaj katalog, osim što služi kao alat za lociranje fizičke građe (papirnatih knjiga i časopisa) nastoji obuhvatiti i elektroničke izvore na koje FF ima pravo pristupa, što znači da preko njega možete locirati časopise koji se nalaze u kolekcijama elektroničkih časopisa na koje imamo pravo pristupa.

Baze podataka - popis baza podataka na koje FF ima pravo pristupa. Tu su navedene komercijalne i besplatne baze podataka, one koje sadrže samo bibliografske podatke o objavljenim člancima u časopisima i knjigama (bibliografske baze), ali i one koje sadrže cjelovite tekstove časopisa i knjiga (full-text baze).

Popis baza kojima imamo pristup
Bibliografske baze podataka:

- * Current Content
- * PsycINFO
- * ERIC

- * MEDLINE
- * Web of Science (web verzija Science Citation Index-a)
- * Language and Linguistic Behavior Abstracts
- * LISA - Library and Information Science Abstracts
- * Sociological Abstracts

Baze podataka s mogućnošću pristupa cjelovitim tekstovima:

- * EBSCOhost (Academic Search Premier, MasterFILE Premier, Newspaper Source, Business Source Premier, Business Wire News, Health Source - Consumer Edition, Health Source: Nursing/Academic Edition, USP DI Volume II, Advice for the Patient)
- * ScienceDirect
- * Emerald

Detaljnije informacije potražite na adresi <http://knjiznice.ffzg.hr/baze/> ili nam se obratite e-mailom na knjiznice@ffzg.hr.

Započeli smo i s prvim oblicima edukacije za korisnike. Svakoga četvrtka u prostoriji A215, od 14 do 17 sati možete pretraživati dostupne baze podataka u potrazi za literaturom, uz pomoć dežurne knjižničarke. Trenutno smo u dogovoru s upravom Fakulteta oko postavljanja oglasne ploče u auli Fakulteta, koja bi također sadržavala ove i slične obavijesti.

S. Bezljaj Ilijić, M. Glavica, Ž. Vučina

Mjesec hrvatske knjige u požeškoj Gradskoj knjižnici i čitaonici

Gradska knjižnica i čitaonica u Požezi je i 2002. godine Mjesec hrvatske knjige obilježila brojnim kulturnim događanjima. Već početkom listopada je predstavljena druga knjiga aforizama Požežanina Milana Kaučiša pod naslovom *Mislovet*, a sredinom listopada uslijedilo je izuzetno značajno predstavljanje jedne rijetke knjige Franje Cirakija, Požežanina i dugogodišnjeg gradonačelnika u 19. stoljeću, te cijenjenog književnika, u biblioteci *Baština* čiji je

izdavač Gradska knjižnica i čitaonica Požega. Knjigu *Rečenice: pabirci po liepoj knjizi* iz 1899. godine, u povodu 155. obljetnice rođenja i 90. obljetnice smrti Franje Cirakija, kao pretisak s pogovorom akademika Dubravka Jelčića predstavio je upravo dr. Dubravko Jelčić pred brojnim uglednicima i štovateljima požeške književne baštine. Tako je na najljepši način svečano započelo održavanje kulturnih događanja Mjeseca hrvatske knjige, a u narednih mjesec dana brojni su pisci i kulturni djelatnici Požežanima prikazali svoje nove knjige: *Gradska šetališta Hrvatske*, Školska knjiga Zagreb, Slavica Tomčić: *Cvrčak na kartonu*, Hrvoje Kovačević: *Tajna mačje šape*, Žarko Španiček: *Slavonski pučki proroci i sveci*, te stručno predavanje Marije Novak-Ištok za sve knjižničare županije na temu: Poslovna retorika i neverbalna komunikacija-zadovoljstvo klijenata, u organizaciji Matične službe. Završetak ove kulturne manifestacije djelatnici Gradske knjižnice i čitaonice u Požezi dočekali su s osobito radosnom viješću. Odlukom Gradskog poglavarstva cijela zgrada u kojoj se nalazi knjižnica dodijeljena je na uporabu ovoj najstarijoj kulturnoj instituciji u gradu. Tijekom 2003. godine slijede novi izazovi i planovi za uređenje ovog velikog i značajnog prostora namijenjenog ne samo djelatnicima, već prije svega svim korisnicima i građanima grada Požege i Požeško-slavonske županije.

B. Šimunović

Mjesec hrvatske knjige u knjižnicama Sisačko-moslavačke županije

Programom Mjeseca hrvatske knjige 2002 (MHK) u svim knjižnicama naše zemlje, pa tako i s programom knjižnica u našoj županiji, mogli smo se upoznati u programskoj knjižnici MHK.

Potrebno je istaknuti kako su podaci za ovo izvješće prikupljeni telefonskim putem, a sama obrada dobivenih podataka predstavlja rezultate koji bi mogli poslužiti kako bi se općenito uočile neke od karakteristika programa MHK i njegovo

ve realizacije, što znači da ne možemo govoriti o detaljnoj i službenoj analizi.

Prema prikupljenim podacima valja istaknuti da je postotak realizacije programa prema planu i programskoj knjižnici vrlo visok - otprilike 78% knjižnica realiziralo je program kakav je i planiran. Odrađeno je 106 akcija u 14 knjižnica diljem Županije uključujući sve odjele. Ne želeći ulaziti posebno u rezultate pojedinih knjižnica, već dati kratak presjek prema vrsti aktivnosti u knjižnicama, treba naglasiti da su najzastupljenije bile promocije knjiga i književni susreti (26 akcija), razne likovne i druge izložbe (24), zatim radionice, pričaonice, igraonice i slične akcije (19) te stručna predavanja i tribine (17). Manje su zastupljene bile predstave (osim Knjižnice i čitaonice Dvor) što je i razumljivo, te video i druge projekcije, npr. predstavljanja CD-ROM-ova, što će u budućnosti vjerujemo zauzimati sve više prostora u planiranju i ostvarivanju aktivnosti knjižnice. Nekoliko zanimljivih i poučnih akcija, odnosno projekata koje zasigurno po nekoj svojoj osobitosti treba izdvojiti:

- otvaranje multimedijskog prostora u Knjižnici i čitaonici Jasenovac,
- 160. obljetnica Knjižnice i čitaonice Petrinja,
- tematski projekt *Grčka* u Dječjem odjelu Gradske knjižnice Sisak, a zanimljivo je to što je poseban gost bio grčki ambasador koji je pozivom bio vrlo počašćen, tim više jer mu se tako prvi puta pružila prilika da boravi izvan Zagreba,
- Knjižnica i čitaonica Kutina upriličila je zanimljivo predstavljanje knjige Mire Vučetić *Ja sam mala kuharica* i prikladnu radionicu pod nazivom *Ne znam kuhati, ali...* gdje su djeca, ali i odrasli, imali priliku spravljati hladna jela po dječjim receptima Mire Vučetić, a kasnije ih i izložiti ...

Bilo je i mnogih drugih zanimljivosti, što upućuje na to da knjižnice Sisačko-moslavačke županije daju značajan doprinos uspješnoj realizaciji nacionalnog projekta MHK, a time održanju i razvitku kulturnih vrijednosti posebno na području Sisačko-moslavačke županije.

N. Jurkin

Samobor - program edukacije djece i mladih za korištenje računala

U želji da svoje mlade korisnike upozna s radom i primjenom računala, te razvije sposobnost samostalnog korištenja računala, Odjel za djecu i mlade Gradske knjižnice Samobor organizirao je tijekom zimskih praznika 2002./03. program računalne edukacije za osnovnoškolsku djecu. Odaziv zainteresiranih bio je velik te je formirano nekoliko manjih grupa polaznika sličnog stupnja predznanja. Polaznicima programa ponuđene su sljedeće radionice:

- osnovno poznavanje računala, Windows okruženja te programa MS Word;

- Internet i pretraživanje Interneta;
- CD-ROM i pronalaženje informacija na CD-ROM-u s naglaskom na multimedijске pakete za učenje stranih jezika (njemačkog, engleskog...).

Tijekom rada s djecom pojavila se potreba dopunjavanja programa s još jednom radionicom u kojoj je bio obrađen OPAC i "surfanje knjižnicom".

Iako je osnovni cilj svih radionica bio jasno definiran – usvajanje novih znanja i sposobnosti primjene računala, odnosno razvoj informatičke i informacijske pismenosti – željeli smo također u maksimalnoj mjeri zadržati i aspekt igre i učenja kroz igru, zadovoljstva te jednog slobodnijeg i ležernijeg druženja i manje formalne komunikacije polaznika radionice i voditelja programa.

Jedan od važnih zadataka radionica bio je i obogaćivanje stručnog rječnika polaznika odnosno poznavanje i razumijevanje novih riječi vezanih uz računalnu tehnologiju i nove informacijske medije kao što su Internet, Internet adresa, CD-ROM, e-mail, surfanje po Internetu, WWW, Windows okruženje, hardware, software, OPAC, signatura, pretraživač ili tražilica, Word-program, on-line komunikacija i Chat, on-line časopis i novine, virtualni prostor i virtualna knjižnica...).

Rješavajući pojedinačno ili grupno određene zadatke, polaznici programa trebali su uspješno savladati neke od mogućnosti koje pruža primjena računala (pretraživanje Interneta i CD-ROM-

ova, snalaženje u OPAC-u, te pisanje različitih tekstova u MS Wordu i njihovo ispisivanje na pisaču). Po završetku programa polaznici su u formi zajedničkog pisma upućenog voditelju programa analizirali uspješnost programa, naveli koja su znanja i sposobnosti stekli, što im se pojavilo kao problem i poteškoća u učenju, te iznijeli svoje sugestije za organiziranje nekih novih sličnih radionica.

Ž. Nenadić-Tabak

7. prosinca - Dan Knjižnica grada Zagreba i 95. obljetnica Gradske knjižnice

Zaključkom Skupštine gradskog Zastupstva od 8. svibnja 1907. godine, utemeljena je Gradska knjižnica i otvorena za javnost 7. prosinca 1907. u prostorima na I. katu Kamenitih vrata.

Taj se dan, 7. prosinca, obilježava kao dan Knjižnica grada Zagreba i upravo proslava održana 2002. ostat će posebno zapamćena – Gradska je knjižnica "navršila" 95 godina, Knjižnica Božidara Adžije obilježila je 75. obljetnicu rada, Knjižnica Tina Ujevića 50. obljetnicu, a Glazbeni odjel Gradske knjižnice, prvi takav odjel u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj – osnovan je prije 40 godina.

Nizom programa u svim knjižnicama mreže Knjižnica grada Zagreba obilježene su ove značajne obljetnice. Među njima se svakako mogu izdvojiti kao posebno značajni programi *Književni petak* posvećen Velimiru Deželiću, prvom upravitelju Gradske knjižnice, na kojem su kao gosti, između ostalih, bili unuci Velimira Deželića, dr. Dora Sečić i dr. Đuro Deželić. Knjižnica Augusta Cesarca na Ravnicama ugostila je Renesansni ansambl *Vatroslav Lisinski* s dirigenticom mr. sc. Hedom Gospodnetić, a Knjižnica Božidara Adžije svoju je obljetnicu dočekala u radovima kojima se potpuno obnavlja prostor i oprema. Trešnjevačke su knjižnice na čelu sa svojom "slavljenicom" Knjižnicom Tina Ujevića ugostile Darka Čurdu sa stihovima o velikom Tinu.

U Gradskoj je knjižnici bila postavljena izložba *Darovi Družbe braće hrvatskog zmaja* (knjige, novine i časopisi iz inicijalnog fonda), te izložba o najznačajnijim trenucima rada Glazbenog odjela. Dječji je odjel proveo izuzetno zanimljivo i posjećeno putovanje *Erodom u knjigolandiju*.

Bilo je u ostalim knjižnicama još koncerata, izložaba, programa za djecu i mlade, susreta s korisnicima ...

Središnja proslava je održana, suvremenošću Gradskog ureda za kulturu i Gradskog kazališta *Komedija*, 6. prosinca 2002. u Gradskom kazalištu *Komedija*. Bila je to prilika da se, prije svega djelatnicima najveće mreže narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, obrate pročelnik Gradskog ureda za kulturu Vladimir Stoisavljević, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice dr. Josip Stipanov, u ime osnivača Gradske knjižnice predstavnik Družbe braće hrvatskog zmaja Marijan Liszt i gost, direktor Biblioteke grada Sarajeva Muhamed Zlatan Hrenovica. Ravnateljica Knjižnica grada Zagreba Davorka Bastić prisutnim se gostima i djelatnicima obratila s kraćim pregledom aktivnosti u KGZ-u. Naglasak je stavljen na brojne aktivnosti mreže od 24 knjižnice i bibliobusne službe koje zadovoljavaju potrebe oko 200 000 aktivnih korisnika. U prigodnom programu, uz projekciju fotografija snimljenih u svim prostorima knjižnica KGZ-a, Vlado Štefančić je govorio tekstove sakupljene u prigodnoj publikaciji *Knjižnice i čitaonice u hrvatskoj književnosti* koju je 1997. priredio djelatnik Gradske knjižnice Željko Vegh. Program je završen izvođenjem brojeva iz popularne (najzagrebačkije) *Komedijine* predstave *Tko pjeva zlo ne misli*. Za Dan Knjižnica grada Zagreba priređen je i prigodan plakat i bookmarkeri s motivom kupole Gradske knjižnice koji je dizajnirala djelatnica Gradske knjižnice Ismena Meić.

A što još reći o "najstarijoj" slavljenci – Gradskoj knjižnici?

Vremešna dama "dobro se drži" i svakim je danom sve mlađa. Većina suvremenih trendova u knjižničarstvu primijenjenih u Knjižnicama grada Zagreba polazi iz Gradske knjižnice. To je razumljivo, s obzirom na strukturu, stručnost i angažman njenih djelatnika. Pored toga, već u prvim Pravilima iz 1908. definiran je njezin "moderan" status: "Knjižnica kr. i slob. glavnoga grada Zagreba ... je slo-

bodna, javna, moderna biblioteka, osnovana i uređena za sve slojeve pučanstva grada Zagreba ...".

Gradska se knjižnica selila dva puta – 1938. preseljena je "privremeno" u Novinarski dom u kojem je ostala više od pedeset godina, i 1994. godine u Starčevićev dom.

Današnji prostor od 2.600m² ne zadovoljava knjižnične Standarde - za smještaj fonda od 350.000 svezaka kao ni potrebe 40.000 aktivnih korisnika.

Za nadati se je da će Gradska knjižnica 100. obljetnicu slaviti u boljim uvjetima – i za građu, i za djelatnike i – prije svega, za korisnike, građane grada Zagreba.

Z. Sviben

Dani Ruske Federacije u Gradskoj knjižnici u Zagrebu

5. ožujka 2003. svečano su otvoreni Dani Ruske Federacije u Gradskoj knjižnici u Zagrebu u nazočnosti predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića. Tom je prigodom ruski veleposlanik u Zagrebu dr. Eduard Kuzmin napomenuo kako je ovo dobra prigoda kada kultura prethodi gospodarstvenoj suradnji. Takovu suradnju pozdravio je i Vladimir Torlopov, poglavar najsjevornije republike Ruske Federacije - Republike Komi, koji je predvodio delegaciju umjetnika i gospodarstvenika. Na izložbi u Gradskoj knjižnici Republika Komi predstavila se narodnim nošnjama iz svog nacionalnog muzeja. Ravnateljica Knjižnica grada Zagreba, gđa. Davorka Bastić u prigodnom je pozdravu istaknula značaj kulturne suradnje Moskve i Zagreba zahvaljujući kojoj je Gradska knjižnica dobila vrijednu donaciju od 500 naslova novih ruskih knjiga, od kojih je dio izložen na prigodnoj izložbi.

U nastavku programa održan je i koncert solista Državnog kazališta opere i baleta Republike Komi, Jelene Lagode i Mihaila Žurkova, koji su izveli nekoliko opernih scena, narodne pjesme, te *Podmoskovske večeri*, pjesmu koju su zapjevali i mnogi prisutni.

Dani Ruske Federacije u Gradskoj knjižnici ostvareni su u okviru ciklusa *Svijet u Zagrebu* kojim već cijelo desetljeće Gradska knjižnica predstavlja građanima grada Zagreba, svim svojim korisnicima, strane zemlje koje imaju svoja veleposlanstva i kulturne institucije u Republici Hrvatskoj. Do sada je predstavljeno 12 zemalja.

Od 6. do 22. ožujka 2003. predstavlja se Ruska Federacija izložbom knjiga, časopisa, postera i umjetničkih fotografija na temu *Povijest Crvenog trga u Moskvi*, ikona iz Moskovske patrijaršije, tipičnih suvenira (popularne babuške, samovar i sl.), poštanskih maraka iz Sovjetskog saveza i Rusije, te zasebne cjeline *Povijest ruske diplomacije* uz 200. obljetnicu Ministarstva vanjskih poslova Rusije, gdje se na temelju dokumenata može isčitati povijest hrvatsko-ruskih kulturnih i političkih dodira od Dubrovačke republike do danas.

Od 12. ožujka izložbu egzotičnih narodnih nošnji najsjevornije Republike Ruske Federacije – Republike Komi, zamijenili su umjetnički predmeti od jantara i stakla iz Kalingradske oblasti.

Ciklus *Svijet u Zagrebu* zamišljen je kao ciklus izložba, koncerata, predavanja i ostalih događanja za sve uzraste posjetitelja s ciljem – predstaviti građanstvu pojedinu zemlju, njezinu povijest, gospodarstvo, turističke mogućnosti i njezinu kulturu. Stoga i ovu izložbu Ruske Federacije prate izložbe kojima se predstavljaju Rosneft, velika ruska naftna kompanija, i turističke mogućnosti Ruske Federacije.

Dani Ruske Federacije u Gradskoj knjižnici ostvareni su zahvaljujući svesrdnoj potpori Veleposlanstva Ruske Federacije u Zagrebu i Hrvatsko-ruskom društvu prijateljstva, a prati ih izuzetno bogat program. Tako se mogu pogledati filmovi ruskih filmskih klasika, ali i recentne produkcije.

Tijekom trodnevnog programa izmjenjuju se književne večeri (posvećene Marini Cvetajevoj, Borisu Pasternaku i Sergeju Jesenjenu) s glazbenima – Večer ruske romanse i ruskih narodnih pjesama, te Glazbeno-poetska večer Arsena Dedića posvećena Bulatu Okudžavi i Vladimiru Majakovskom kojeg govori Goran Matović.

Stalna tribina Književni petak uz ovu je prigodu posvećena Vladimiru Visockome, a govornici su gđa. Natalija Hrčić-

Vorobjova i veleposlanik Ruske Federacije dr. Eduard Kuzmin.

Na Odjelu za djecu i mladež paralelno teče prigodan program animiranih filmova, pričaonica ruskih priča i bajki, te likovne radionice na kojima se djeca, ali i odrasli mogu upoznati s izradom poznatih ruskih babuški, tehnikom lakom oslikanog drveta.

Istovremeno, 10. ožujka u Gradskom kazalištu Kerempuh održan je poetsko-glazbeni program s recitalom pjesama Sergeja Jesenjina u izvedbi Branka Pejnovića i uz nastup solista Glazbenog akademskog kazališta *Stanislavsky i Nemirovic Dancenko*, Natalije Bolyk i Vladimira Bolyka.

Nadam se da će i u budućnosti suradnja koja je tako uspješno započela, prije svega vrijednom donacijom ruskih knjiga Gradskoj knjižnici, biti bogata kao i do sada.

Lj. Sabljak

Narodna knjižnica Rab u novom prostoru

Narodna knjižnica Rab koja djeluje u sastavu Pučkog otvorenog učilišta Rab punih je dvadeset sedam godina djelovala u prostoru veličine 36 m², zapravo pregrađenom predvorju kina, u mračnom, vlažnom ambijentu bez prirodnog svjetla i mogućnosti prozračivanja. Dugi niz godina Matična služba Gradske knjižnice Rijeka ukazivala je na nedopustivost ovakvog smještaja jedne kulturne institucije. 1996. godine došlo se nadomak rješenju smještaja Knjižnice, u prizemlje zgrade u ulici Biskupa Draga 1, u staroj gradskoj jezgri. Za taj prijedlog Matična služba traži i dobiva potporu tadašnjeg ministra kulture, gospodina Bože Biškupića i Državne uprave za zaštitu kulturne baštine. Unatoč osiguranim sredstvima Ministarstva kulture za adaptaciju i opremu, prostor se namjenjuje u druge svrhe.

Ipak, stalnim nastojanjem voditeljice Knjižnice, dipl. knjiž. Lidije Domijan-Šipovac, uz podršku Matične službe, te zahvaljujući razumijevanju i upornosti sadašnje pročelnice za društvene djelatnosti, gospođe Rosande Krstinić-Guščić,

donosi se odluka o preseljenju Knjižnice u prostor Banove vile, jedne od najljepših rapskih građevina, smještene u Gornjoj ulici 21. Radi se o zgradi koju je tri desetih godina 20. stoljeća sagradio ban Ivan Perović. Knjižnica je smještena u tri međusobno povezana prostora veličine stotinjak kvadratnih metara. Opremljena je postojećim namještajem i dijelom novim u izvedbi "Školskog servisa". Nedostatak ove lokacije, osim nezadovoljavajuće kvadrature, jest što je ulaz u zgradu kroz dvorište, preko desetak stuba, čime je i dalje u Knjižnicu onemogućen pristup invalidima i teže pokretnim osobama.

Knjižnica je, uz prigodnu svečanost, otvorena 7. veljače 2003. godine. Ravnateljica Učilišta Ratka Kaštelan zahvalila je svima koji su pomogli i pridonijeli da Knjižnica preseli u adekvatnije prostore. O povijesti Knjižnice, višegodišnjim prostornim problemima i daljnjem razvoju djelatnosti govorila je voditeljica Lidija Domijan-Šipovac. Istakla je da preseljenje predstavlja bitan iskorak budući da će se konačno moći organizirati čitaonička djelatnost, korisnicima ponuditi Internet, formirati zavičajna zbirka i zbirke nekonvencionalne građe, što u dosadašnjim uvjetima nije bilo moguće. Nadalje, knjižnična građa više neće biti izložena lošim mikroklimatskim uvjetima, uslijed kojih je jedan dio već uništen od vlage. U novom prostoru otvaraju se mogućnosti organizacije kulturnih programa, poput književnih susreta, izložbi i slično.

Knjižnicu je otvorio gospodin Ivica Tomulić, dogradonačelnik i član Poglavarstva zadužen za društvene djelatnosti, koji je istaknuo da je Banova vila privremeno rješenje do preseljenja u konačni prostor primjeren gradskoj knjižnici, te pozvao građane Raba na češće korištenje uslugama Knjižnice.

U prigodnom programu sudjelovali su učenici Glazbene škole "Mirković" i klapa "Kristofor", a novi prostor Knjižnice oplemenjen je izložbom primorskih motiva rapske slikarice Ankice Ribarević.

Lj. Črnjar

Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice

22. veljače je Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice, godine 1483. na taj dan tiskana je prva hrvatska knjiga, *Misal po zakonu Rimskoga dvora*, remek-djelo glagoljskoga tiskarskog umijeća.

Ove godine sama svečanost održala se u petak, 21. veljače. Na samom početku, pozdravnim govorom skupu se obratio prof. dr. Ante Simonić, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske. Slijedili su govori prof. dr. Darka Novakovića, predsjednika Upravnoga vijeća NSK i dr. sc. Josipa Stipanova, glavnog ravnatelja NSK.

Povodom Dana NSK predstavljena je nova usluga Knjižnice temeljena na bežičnoj tehnologiji. O novoj usluzi govorili su: Jasenka Gojšić, ravnateljica CARNet-a; Davor Majetić, izvršni direktor tvrtke Microsoft Hrvatska, te mr. sc. Robert Kostelac i Krunoslav Rendulić, voditelji projektnog tima.

Hrvatska akademska i istraživačka mreža (CARNet) i Nacionalna i sveučilišna knjižnica, u želji da korisnicima, prvenstveno studentima, omoguće brži i jednostavniji pristup informacijama, realizirali su projekt bežičnog umrežavanja NSK. Korisnicima je na raspolaganju 30 prijenosnih računala pomoću kojih imaju pristup svim izvorima i uslugama Knjižnice, a mogu i pretraživati Internet. Računala su namijenjena pisanju seminar-skih ili diplomskih radova, izrađivanju prezentacija te obavljanju drugih poslova vezanih za studij ili znanstvenu karijeru. Programska podrška doprinos je tvrtke Microsoft Hrvatska ovom projektu. Računala se mogu posuđivati svaki dan u radno vrijeme Knjižnice, a kako je veliki interes korisnika za ovom novom uslugom Knjižnice, računala se mogu također rezervirati na adresi <http://bezicno.nsk.hr/rezervacija.html>

Slijedila je dodjela nagrada *Matko Rojnić* i *Priznanja Nacionalne i sveučilišne knjižnice*. Nagrada *Matko Rojnić* dodjeljuje se jednom zaposleniku i jednom umirovljeniku godišnje za naročiti doprinos radu i razvoju Knjižnice. Ove godine dobitnici su mr. sc. Irena Medić, voditeljica Odjela za zaštitu knjižne građe, za uspješan rad na poslovima zaštite knjižne građe iz fonda NSK i fonda drugih

knjižnica Hrvatske, te posebno za projekt obnove Župne knjižnice u Skradinu u 2002. godini i Šime Jurić kao umirovljenik za dugogodišnje uspješno vođenje Zbirke rukopisa i starih knjiga, te za istaknuti rad na bibliografiji hrvatskih latinista. *Friznanje Nacionalne i sveučilišne knjižnice* dodjeljuje se godišnje, jednom vanjskom suradniku Knjižnice (pojedincu ili instituciji), za naročiti doprinos radu i razvoju Knjižnice. Ove godine dobitnik je CARNet za uspješnu i višegodišnju suradnju s Knjižnicom, te posebno za razvoj nove usluge Knjižnice temeljene na bežičnoj tehnologiji. Posthumno priznanje za izniman doprinos radu i razvoju Knjižnice dobila je nedavno preminula mr. sc. Bisera Čaušević, višegodišnja voditeljica Odsjeka za normativni nadzor.

Z. Gligora

Britanski književnik Toby Litt u Gradskoj knjižnici Rijeka

U slopu književnog festivala *Write On!* koji je organizirao Britanski savjet iz Zagreba, u Rijeci je boravio britanski književnik Toby Litt, koji se kroz niz događanja predstavio riječkoj čitačkoj publici. Toby Litt je u Rijeci proveo tri dana, od 18. do 20. ožujka ove godine, i u dva je navrata gostovao u Gradskoj knjižnici Rijeka, točnije u Narodnoj čitaonici. Na književnoj večeri, 18. ožujka, uz Littu gostovali su i riječki pisci Marina Čabrajec i Igor Večerina. Sva tri autora čitali su ulomke iz svojih djela. Publika u čitaonici pokazala je da je željna ovakvih događanja, jer je britanskog gosta obasula pitanjima. S Littom smo se ponovo družili 20. ožujka, kada je održao radionicu kreativnog pisanja za srednjoškolce, njih gotovo 30. U nešto više od sat vremena Litt je s učenicima napravio nekoliko kratkih pismenih vježbi (kako izraziti ljutnju, kako napisati loš tekst, kako napisati laž itd.), te odgovorio na znatiželjna pitanja o pisanju, književnosti i svojem radu. Učenici su bili vrlo zadovoljni ovakvom nesvakidašnjom "nastavom", a i Litt je bio zadovoljan što, kako je kasnije rekao, još uvijek ima sposobnost poučavanja.

Toby Litt jedan je od najcjenjenijih mlađih britanskih pisaca. U Hrvatskoj mu

je preveden roman *Fjesme mrtvih klinaca*, te jedna priča u zbirci *Pozdravite svi Nove puritance*. Uskoro izlazi i prijevod Littova drugog romana *Corpsing*. Nadamo se da će se festival *Write On!* nastaviti i dogodine i unijeti željenu živost u književna događanja u Hrvatskoj.

G. Tuškan

Virusi kao oblik Internet kriminala

1. Vrste virusa

Računalni virus je program koji prilikom izvršavanja određene naredbe ima mogućnost samorazmnožavanja, a najčešće je sakriven na disk-datotekama. Virus može biti preuzet s Interneta ili može do nas stići putem e-mail poruke s privitkom (*attachmentom*), te kroz usenet grupe. Svaka pojava virusa smatra se zarazom, iako virus ne mora biti i aktiviran.

Načelno se virusi dijele u tri vrste: *makro* virusi, *parazitski* virusi i *boot sector* virusi.

Macro virusi djeluju s Microsoft Office alatima.

Parazitski (izvršni) virusi se pojavljuju kao *attachment* nekom drugom programu. Kod otvaranja programa, prvo se pokreće virus koji koči daljnje otvaranje programa kojeg smo pokrenuli.

Boot sector virusi se smatraju najopasnijom podvrstom. Bez *boot sectora* računalo ne može pokrenuti OS (operacijski sustav).

2. Službeni stav

Ministarstvo unutarnjih poslova osnovalo je tim za obradu računalnog kriminaliteta pri Odjelu za suzbijanje gospodarskog kriminaliteta. Tim se sastoji od nekoliko vrsnih stručnjaka. Istom problematikom se bavi i CARNetov CERT (Computer Emergency Response Team - <http://www.cert.ht/>).

3. Načini zaštite podataka

Podatke treba redovito mjesečno kopirati (*bekupirati*) na udaljene sigurnosne medije. Rezervne kopije omogućuju

nam brzu rekonstrukciju stanja na našem osobnom računalu, tako da posljedice većih virusa ne moramo niti osjetiti. Treba spremiti barem dvije iste kopije podataka i držati ih na različitim mjestima. Vrlo je važno obilježiti medije na kojima čuvamo kopije podataka (navesti na njima datum, verziju programa i slično), a značajnije podatke snimiti na CD ROM.

Najbolji način zaštite osobnog kućnog računala je primjena *Firewalla*. Svaki vatrozid temelji se na jednom principu – propuštanju mrežnih paketa za koje ustanovimo da su bezopasni, te zaustavljanja onih paketa za koje se zaključuje da sadrže moguću ili stvarnu opasnost.

4. Provedba politike zaštite

Osiguravanje normalnog funkcioniranja velikog sustava podrazumijeva korištenje skupljih i složenijih tehnika zaštite. Potrebno je sustavno planiranje i organiziranje sigurnosnih mehanizama za preventivno i kurativno djelovanje. Organizacija mora definirati strategiju ili politiku zaštite kojom se utvrđuju: zakonske obaveze, obaveze prema korisnicima, obaveze prema poslovnim partnerima, razina zaštite koja se želi postići, nositelji programa zaštite, cijena zaštite i raspodjela odgovornosti za pojedine segmente zaštite. Strateški dokument koji je osnovica za realizaciju zaštitnih mjera donosi se pod nazivom *Politika zaštite (Security policy)*. Takav dokument sadrži odgovore na pitanja: tko smije koristiti resurse informacijskog sustava, tko dodjeljuje privilegije ovlaštenja, tko smije koristiti privilegije za upravljane sustavom, koja su prava administratora prema korisniku, koji su načini postupanja s "tajnim" informacijama i slično. Na temelju usvojene politike zaštite provode se zaštitne mjere i implementiraju tehnološka rješenja.

5. Zaključak

Kako bi bili sigurni u naše podatke i kako ih ne bismo morali ponovno unositi, najbolje je razviti detaljne metode izrade sigurnosnih kopija. Istovremeno moramo organizirati provedbu politike zaštite, pratiti ponašanje korisnika i paziti da ne dođe do publiciranja brojnih zaštićenih i štetnih sadržaja.

M. Suoček

5. i 6. sjednica Hrvatskoga knjižničnog vijeća

5. sjednica Hrvatskoga knjižničnog vijeća održana je 16. siječnja 2003. Njoj su prisustvovali svi njeni članovi, te Vedrana Juričić, predsjednica Povjerenstva za predlaganje dodjele zvanja viši knjižničar i knjižničarski savjetnik, Jadranka Slobodanac, savjetnica za narodne knjižnice pri NSK, pomoćnici ministra kulture Branka Šulc i Branko Maleš, načelnica Odjela za knjižnice i nakladništvo Ankica Janković, Sanja Zubović Pezdevšek, savjetnica za knjižnice i Tomislav Jelić, savjetnik za upravno-pravne poslove.

Vijeće je prihvatilo prijedlog Povjerenstva za predlaganje dodjele zvanja viši knjižničar i knjižničarski savjetnik. Od 9 prispjelih molbi za zvanje višeg knjižničara, predloženo je i prihvaćeno njih 8 (B. Čaušević, M. Ivanjek, I. Kolbas, B. Kolić, I. Pilaš, S. Radovanlija-Mileusnić, Ž. Vegh i J. Zalokar).

Vijeće je raspravljalo i o tekstu novog Poslovnika o radu Povjerenstva za predlaganje dodjele zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika, te predložilo nekoliko izmjena teksta. Ispravljen tekst Poslovnika, zajedno sa Kriterijima za ocjenu kandidata, usvajati će se na nekoj od narednih sjednica Vijeća.

Vijeće je prihvatilo Prijedlog modela raspodjele sredstava Ministarstva kulture za nabavu knjižne i neknjižne građe koji je izradila radna grupa Stručnog vijeća županijskih narodnih knjižnica, ali ju je i zadužilo da za narednu sjednicu izradi financijski izračun raspodjele i dostavi ga Vijeću na raspravu.

Vijeće je imenovalo Irenu Medić za predsjednicu Povjerenstva za izradu nacrtu Pravilnika o postupanju s obaveznim primjerkom i posebnim mjerama njegove zaštite i čuvanja.

6. sjednica Hrvatskoga knjižničnog vijeća održana je 25. veljače 2003. uz prisustvo svih njenih članova, predstavnika Ministarstva kulture, te Jadranke Slobodanac. Raspravljalo se o financijskom izračunu raspodjele sredstava Ministarstva kulture za nabavu knjižne i neknjižne građe za narodne knjižnice za 2003. Nakon dulje rasprave zaključeno je da su kriteriji izračuna manjkavi, te je predmet vraćen radnoj grupi na doradu.

U okviru sljedeće točke raspravljalo se o programima knjižnične djelatnosti prijavljenima na Javni poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi RH za 2003. Vijeće je predložilo da se financiraju samo oni programi koji pokrivaju državnu razinu. Što se tiče financiranja Centra za stalno sručno usavršavanje, Vijeće je predložilo da se izrade pokazatelji (polaznici po vrstama knjižnica) na osnovu čega bi se procentualno rad Centra financirao iz sredstava triju ministarstava (kultura, znanost, prosvjeta).

Vijeće je primilo informaciju o Odluci Hrvatskoga knjižničarskog društva (temeljena na Odluci Skupštine HKD-a iz 1998. da su njegovi predstavnici u Vijeću aktualni predsjednik Društva, potpredsjednik i predsjednik Stručnog odbora) o izmjenama članova, predstavnika HKD-a, u Hrvatskom knjižničnom vijeću. Umjesto Silve Pavlinić i Dubravke Stančin-Rošić imenovane su Alemka Belan-Simić i Tea Gruić.

D. Stančin-Rošić

Sudjelovanje Hrvatske u NAPLE (National Authorities for Public Libraries in Europe) forumu

Hrvatski zavod za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu ima zadaću brinuti o razvoju i voditi razvojne projekte za narodne knjižnice u Hrvatskoj, te je stoga Nacionalna i sveučilišna knjižnica kao članica pristupila NAPLE forumu s ciljem sudjelovanja u izgradnji europske strategije razvoja i umrežavanja narodnih knjižnica.

Kao početak suradnje, Hrvatski zavod za knjižničarstvo i Hrvatsko knjižničarsko društvo izradili su izvješće o stanju narodnih knjižnica u Hrvatskoj za potrebe NAPLE izvješća pod nazivom *Narodne knjižnice u elektroničkom svijetu* u kojem je dan prikaz razvoja europskih narodnih knjižnica u 23 europske zemlje. Predstavnice Hrvatskog knjižničarskog društva (mr. sc. Ljiljana Sabljak) i Ministarstva kulture Republike Hrvatske (gđa Ankica Janković) sudjelovale su u radu prve NAPLE konferencije u Kopenhagenu 3. i 4. listopada 2002. U nastavku slijedi priopćenje za tisak o osnivanju NAPLE foruma i Nacrt izjave o europskim narodnim/javnim knjižnicama u razvoju.

Nacrt izjave o europskim narodnim/javnim knjižnicama u razvoju

Predstavnici tijela koja upravljaju knjižnicama i knjižničarskih udruga iz cijele Europe sastali su se u Kopenhagenu 3. i 4. listopada 2002. kako bi raspravljali o razvitku narodnih knjižnica u Europi. Cilj toga susreta bio je dogovor o načinu zadovoljavanja sve većih potreba korisnika u umreženom i kompleksnom društvu i iznalaženje odgovora na izazove s kojima su knjižnice suočene izvan i iznad nacionalnih granica i politika.

Sudionici konferencije na kraju sastanka usuglasili su se oko sadržaja sljedećeg priopćenja:

1. Narodne knjižnice vrijedne su i nezaobilazne ustanove koje omogućavaju pristup informacijama svima. One će se maksimalno založiti, primjerice oko umrežavanja, da svojim uslugama obuhvate sve građane, sa svim njihovim različitostima, i daju im jednostavnu i pouzdanu informaciju u različitim formatima, zadovoljavajući njihove pojedinačne potrebe.

2. Narodne knjižnice pripadaju svima. One su mjesto susreta mlađih i starijih naraštaja, ljudi različitog podrijetla i različitih interesa. Narodne knjižnice živa su mjesta kulturne baštine koju dijele sa svim članovima zajednice. Narodna knjižnica je dobar punkt u lokalnoj zajednici gdje se ljudi mogu sigurno sastajati na javnom mjestu kako bi razmjenjivali ideje, novosti, i oblikovali mišljenje u poticajnoj atmosferi izložbi i kulturnih programa.

3. Narodne knjižnice aktivno prikupljaju i zaštićuju kulturno nasljeđe: zaštitom i omogućavanjem pristupa svima olakšavaju obrazovanje, javni dijalog i uživanje u svim raznovrsnostima kulturne baštine.

4. Narodne knjižnice su središta permanentnog obrazovanja. One nude informacije, ideje i gradivo za učenje i širenje horizonta ljudima svih dobi, potičući njihove društvene vještine i sposobnosti, povećavajući njihovo znanje i kulturne interese.

5. Kako bi odgovorile povećanim zahtjevima svojih korisnika, knjižnice kreiraju pristupe javnim informacijama u novim okvirima; one nude nove usluge u hibridnoj knjižnici oslanjajući se na tradicionalne i digitalne izvore na korisniku pristupačan način.

6. Stoga se narodne knjižnice uključuju u nove odnose i nove okvire za suradnju s drugim obrazovnim, kulturnim i društvenim institucijama i organizacijama.

7. Proširenje suradnje među narodnim knjižnicama, u službi stanovništva Europe kao cjeline, zahtijeva razvoj standarda, jačanje kompatibilnosti i umrežavanje radi bolje međunarodne razmjene i usluga.

Sadašnji naponi da se suradnja unutar Europske unije proširi i na cijelu Europu utiru put trajnom europskom dijalogu o narodnim knjižnicama, njihovoj ulozi i budućnosti, na široj osnovi. Ovaj će se dijalog usredotočiti na potrebe suradnje oko pitanja politike i istraživanja, radi uzajamnog poticanja i razmjene iskustava.

Nacionalne uprave za knjižnice (*National library authorities*) i knjižničarska udruženja narodnih knjižnica radit će na kvalitetnoj, koherentnoj politici europskih narodnih knjižnica koja će služiti dobrobiti svih građana Europe.

S tim ciljem, od svih tijela u Europi traži se podrška ovakvom dijalogu o europskim knjižnicama.

To se može postići:

* naglašavanjem načela slobodnog pristupa informacijama i slobode izražavanja kao temeljnih prava; to se načelo naročito povezuje s javnim informacijskim službama i politikom potpore knjižnicama koje uklanjaju prepreke pristupu i stjecanju informacija;

* omogućavanjem razmjene informacija o politici narodnih knjižnica i najboljim iskustvima iz prakse;

* financiranjem inovativnih projekata narodnih knjižnica u Europi, temeljenih na kriterijima, primjerice, očekivanog razvoja europskih građana i njihovih knjižnica;

* razmjenom programa za knjižničare na razini Europe, s posebnim uvidom u europsko knjižničarstvo, što uključuje nova znanja, prošireno poznavanje kulture i društva i međunarodna usmjerenja;

* prikazima i proučavanjem pitanja narodnih knjižnica i aspekata šireg razvoja u području informacija, kulture i obrazovanja u europskim društvima;

* ulaganjem i održavanjem neophodne infrastrukture i inovacija javnih informacijskih i knjižničnih usluga.

S engleskog prevela A. Janković

Priopćenje za tisak

Europske narodne knjižnice u koncentriranoj akciji osnovano novo tijelo za suradnju među Agencijama* za knjižnice u Europi

U budućće će po cijeloj Europi narodne knjižnice biti hibridne, što znači da će sve veći broj usluga virtualnih knjižnica ići ruku pod ruku s tradicionalnim uslugama "fizičkih" knjižnica. Narodne knjižnice pružat će građanima umrežene virtualne usluge. Ovo je jedna od izjava koje su se mogle čuti na prvoj sveeuropskoj konferenciji o pitanjima narodnog knjižničarstva organiziranoj za uprave narodnih knjižnica i državne vlasti u Europi.

Konferencija je bila dio službenog danskog programa u vremenu dok Danska predsjedava Europskom unijom i na njoj su sudjelovali direktori agencija za knjižnice i knjižničnih udruga iz 33 europske zemlje, ukazujući posebno na promjenu uvjeta i porast zahtjeva naspram novih zadaća narodnih knjižnica. Konferenciju je otvorio danski ministar kulture, g. Brian Mikkelsen, koji je naglasio temeljnu ulogu knjižnica u demokratskom društvu i nužnost zadovoljavanja potreba građana za informacijom. Danski ministar za integracije i Europu Bertel Haarder zatvorio je Konferenciju, istakavši kako značajnu ulogu narodne knjižnice imaju u stalnom učenju. Prezentirani su i brojni stručni dokumenti s područja strategije umrežavanja i razvoja novih Internet usluga.

U pripremi Konferencije, Danska nacionalna uprava za knjižnice priredila je prikaz razvoja narodnih knjižnica u Europi u kojem su, svojim izvještajima, zastupljene 23 zemlje. Osnovni je zaključak da većina zemalja ima nacionalne strategije koje uključuju narodne knjižnice u strategiju razvoja informacijskog društva. Iako stupanj razvoja značajno varira, pružanje Internet usluga u knjižnicama u većini zemalja je u naglom porastu. Zemlje koje nemaju nacionalne strategije zaostaju. Izvještaj o tome može se naći na <http://www.bs.dk/napple/survey.pdf>.

Sudionici Konferencije jednodušno su poduprli zaključke o razvoju narodnih knjižnica u Europi.

U Europi očigledno postoji potreba za većom suradnjom na području narodnih knjižnica. Stoga su institucije iz četiriju zemalja (Irska, Nizozemska, Portugal i Danska) koje se bave odgovornostima i zadaćama nacionalnih vlada na području narodnih knjižnica pozvali na sastanak i osnivanje NAPLE (National Authorities for Public Libraries in Europe) čija će zadaća u prvom redu biti pomoć pri prikupljanju informacija i izradi strategije. Dvadeset i tri zemlje su izrazile želju da pristupe udruzi.

S engleskog prevela A. Janković

* Agencija je jedan od predloženih termina. U potrazi za pravim pojmom koji bi mogao izraziti željeni smisao i sadržaj spominjane su riječi kao "udruga", "mreža" i sl. Različite zemlje, naime, imaju različito riješeno upravljanje, financiranje i odlučivanje o narodnim knjižnicama na državnoj razini; negdje su to posebne uprave, negdje zavodi za knjižničarstvo, a negdje ministarstva kulture.

O projektima PULMAN i PULMAN XT i Gradskoj knjižnici Rijeka – hrvatskom koordinatorskom projektu PULMAN XT

PULMAN (Public Libraries Mobilising Advanced Networks) projekt je za razvijanje mreže izvrsnosti za javne knjižnice koji obuhvaća 26 članica, zemalja članica EU i zemalja kandidata za EU. Projekt PULMAN XT (Extending the European Research Agenda for Public Libraries, Museums and Archives) uključuje 11 zemalja Srednje i Istočne Europe koje još nisu kandidati EU, ali su u nekoj od faza u procesu približavanja EU. Među tim zemljama je i Hrvatska. Oba projekta financira Europska komisija (EC) unutar IST FP5 (Information Society Technologies Framework Programme 5).

U proteklih nekoliko godina, sadašnji kandidati za EU mogli su imati koristi od niza izvedenih akcija, od projekta Phare PLDP (Public Library Development Project), projekta PubliCA (The Concerted Action for Public Libraries) do PULMAN-a pod okriljem Europske komisije (EC RTD), vezano uz razvijanje profesionalne kohezije, osnivanje dugoročnog plana za usluge javnih knjižnica i razvijanje nacionalnih strategija te inovativnih usluga kao odgovor na Lueven i Kopenhasku deklaraciju koje su iznjedrene u tom radu. Hrvatska je u projektu Phare PLDP i projektu PubliCA sudjelovala kao pridružena članica. Nacionalna koordinatorka u tim projektima bila je Marija Šegota-Novak iz Gradske knjižnice Rijeka. Temeljem toga sudjelovanja Gradska knjižnica Rijeka pozvana je da bude nacionalni koordinatorka i u projektu PULMAN XT. Projekt PULMAN započeo je radom u svibnju 2001., a PULMAN XT u lipnju 2002. godine. Projekti će trajati do kolovoza 2003. godine.

U razdoblju pripreme projekta, nacionalni su koordinatori trebali podastrijeti opsežne statističke podatke i pregledni tekst o sustavu narodnih knjižnica svojih zemalja, što je bio preduvjet za uključivanje u projekt. Isto tako, u pripremnom su razdoblju održana dva sastanka svih partnera i koordinatorka – u veljači u Helsinkiju, i u lipnju u Istanbulu (više o tome možete pročitati u člancima u HKD Novostima br. 20).

Europske javne knjižnice sve su važnije u implementaciji ključnih strategija i inicijativa za budućnost e-Europe, te su PULMAN i PULMAN XT zamišljeni kao oruđe za veliku stratešku inicijativu kojom bi se utjecalo na nacionalne i lokalne donositelje odluka i uvjerilo ih u vrijednost ulaganja u javne ustanove.

Nacionalni koordinatorka obavio je niz konkretnih organizacijskih i drugih obveza, od kojih izdvajamo:

- * Prijevod *PULMAN-ovih smjernica (PULMAN Guidelines)* na hrvatski jezik. Prijevodi Smjernica važno su sredstvo u radu na projektu PULMAN

- * Izrada teksta o hrvatskim narodnim knjižnicama prema dogovorenom obrascu. Uz svesrdnu pomoć Jadranke Slobodanac, savjetnice za narodne knjižnice pri NSK i voditelja županijskih matičnih službi, rezultat se može vidjeti na mrežnoj stranici projekta.

- * Organizacija nacionalne radionice pod nazivom Savjetovanje *Narodne knjižnice u svjetlu PULMAN-ovih smjernica* održane u Rijeci 15. studenoga 2002.

- * Organizacija seminara za skupnu potporu istraživanju, održanog u Rijeci 16. studenoga 2002.

- * Promicanje PULMAN-ovih obrazovnih radionica i identificiranje potencijalnih kandidata za te radionice. Dijana Sabolović-Krajina iz Koprivnice i Mladen Masar iz Zadra sudjelovat će u travnju ove godine, na trošak projektnog proračuna, u PULMAN-ovoj obrazovnoj radionici u Gradskoj knjižnici Helsinki.

- * Promicanje i širenje informacija o mreži PULMAN i njezinim ciljevima među političkim predstavnicima i knjižničarima.

- * Sudjelovanje hrvatskih predstavnika na velikoj strateškoj konferenciji *Narodne knjižnice, mjesni muzeji i arhivi – učeći jedni od drugih u e-Europu*, održanoj u Portugalu u ožujku 2003., na kojoj je donesen *Manifest iz Oeiras*.

Više o projektu možete pronaći na adresi: <http://www.pulmanweb.org>. Na stranici se nalaze i hrvatski prijevodi *PULMAN-ovih smjernica* i *Manifesta iz Oeiras*.

M. Šegota-Novak

Manifest iz Oeiras PULMAN plan za e-Europu

Ministri, visokopozicionirani donositelji odluka i praktičari iz 36 europskih zemalja¹, odredili su sljedeće prioritete na PULMAN-konferenciji u Oeirasu u Portugalu, održanoj 13. i 14. ožujka 2003.

Prije je potrebno dostatno financiranje i podrška na državnoj i lokalnoj razini kako bi se:

- * unaprijedila uloga narodnih knjižnica, zajedno s arhivima i muzejima, kao ključnih sastavnica u postizanju ciljeva Plana djelovanja e-Europe², tako što će se ubrzati razvoj knjižnica kao centara pristupa digitalnim sadržajima

- * ispunile potrebe svih građana u informacijskom društvu, tako što će se poticati primjena načela i prakse koje promiče PULMAN-mreža³.

Da bi postigle te ciljeve, narodne knjižnice moraju:

- * uz pomoć novih tehnologija ponuditi inovativne i kvalitetne usluge koje će pomoći građanima u postizanju osobnih ciljeva u svijetu koji se neprestano mijenja, te pridonose kohezivnosti društva i uspješnom europskome gospodarstvu temeljenom na znanju

- * raditi na mjerljivoj povećanju korištenja usluga narodne knjižnice, osobito onih građana koji su u opasnosti od društvenog ili digitalnog isključenja, a na temelju postojećih korisnika usluga narodnih knjižnica kojih je više od 150 milijuna⁴ u 36 zemalja PULMAN-mreže.

¹ PULMAN-mreža uključuje države članice EU-a, države kandidate i susjedne države: Albaniju, Austriju, Belgiju, Bjelorusiju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Češku, Dansku, Estoniju, Finsku, Francusku, Grčku, Hrvatsku, Irsku, Italiju, Jugoslaviju (Srbija i Crna Gora), Letoniju, Litvu, Luksemburg, Mađarsku, Makedoniju, Moldaviju, Nizozemsku, Norvešku, Njemačku, Poljsku, Portugal, Rumunjsku, Rusiju, Slovačku, Sloveniju, Španjolsku, Švedsku, Tursku, Ukrajinu i Veliku Britaniju.

² http://europa.eu.int/information_society/euroute/index_en.htm

³ <http://www.pulmanweb.org/DGMs/DGMs.htm>

⁴ <http://www.libecon.org>

PULMAN-konferencija suglasna je da će koherentna podrška uslugama narodnih knjižnica, arhiva i muzeja donijeti građanima znatne koristi u četiri posebna područja na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini.

U suradnji s arhivima i muzejima, narodne bi knjižnice trebale:

Demokracija i građansko društvo

* njegovati građansko, demokratsko društvo tako što će ispunjavati potrebe cjelokupne zajednice, ponuditi otvoren pristup svim kulturama i znanju, te se boriti protiv isključenosti tako što će građanima ponuditi privlačne i ugodne prostore. Treba rješavati potrebe posebnih skupina, poput osoba s posebnim potrebama, tinejdžera, starijih osoba, nezaposlenih i osoba koje žive u ruralnim područjima;

* poduprijeti primjenu usluga za e-vladu, e-zdravstvo, e-trgovinu i e-obrazovanje tako što će ponuditi jednostavan i ciljni pristup korisnicima, te obuku o korištenju elektroničkih izvora;

Cjeloživotno učenje

* usredotočiti se na potrebe djece i njihovih skrbnika osiguranjem zabavnog, sigurnog i poticajnog okruženja za učenje i zabavu, uključujući igre i nove tehnologije, te stvarajući partnerske odnose sa školama i drugim obrazovnim tijelima;

* razvijati svoju zadaću centara za deinstucionalizirano i neformalno učenje, nudeći sadržaj, obuku i podršku građanima svih dobi i maksimalno iskorištavajući potencijale e-učenja;

* pridonijeti razvoju funkcionalno pismenog informacijskoga društva tako što će i dalje poticati čitanje uz pomoć svih sredstava, uključujući World Wide Web;

Gospodarski i društveni razvoj

* pomoći u borbi protiv digitalne nepismenosti i digitalne neravnopravnosti, na temelju uspjeha koji su knjižnice pokazale kao najkorištenija mjesta javnog pristupa Internetu u Europi. Knjižnice bi trebale nuditi pristup i obuku osobama kojima prijete elektroničko isključenje, te usluge nuditi putem novih kanala koji postaju lokalno dostupni, poput digitalne televizije;

* u suradnji s lokalnom poslovnom zajednicom i ostalim pružateljima usluga podržavati rast gospodarstva temeljenog na znanju, ponudom naplativih informacijskih usluga;

Kulturna raznolikost

* poticati osjećaj za lokalnu zajednicu, rodoslovlje i povijest mjesta u globaliziranom svijetu tako što će pomoći u stvaranju, ustupanju i očuvanju digitalnih i analognih sadržaja koji se nalaze u posjedu lokalnih narodnih knjižnica, muzeja i arhiva;

* podupirati etničku, kulturnu, jezičnu i vjersku raznolikost, kulturne identitete i društvenu integraciju, posebice tako što će uključiti lokalne udruge i građane u stvaranje digitalnih sadržaja organiziranih u zbirke "Sjećanja zajednice" koje će biti svima dostupne.

Referentni dokumenti:

Museums, Intangible Heritage and Globalisation. Shanghai Charter, ICOM (2002.)

IFLA Glasgow Declaration on Libraries, Information Services and Intellectual Freedom (2002.)

IFLA Internet Manifesto (2002.)

NAPLE Statement on European Public Libraries in Development (2002.)

EBLIDA Statement on the Role of Libraries in Lifelong Learning (2001.)

Lund Principles: e-Europe, creating cooperation for digitisation, DG Information Society (2001.)

Council of Europe/EBLIDA Guidelines on Library Legislation and Policy in Europe (2000.)

Council of Europe Recommendation on a European policy on access to archives (2000.)

Copenhagen Declaration (1999.)

Leuven Communiqué (1998.)

Report on the Role of Libraries in the Modern World of the Committee on Culture, Youth, Education and the Media of the European Parliament (1998.)

Museums and Cultural Diversity: Policy Statement, ICOM (1997.)

IFLA/UNESCO Public Library Manifesto (1994.)

Plan djelovanja iz Oeirasa

PULMAN-konferencija poziva ministre, donositelje odluka i praktičare na državnoj i lokalnoj razini da do određena datuma:

1. Postave strategije koje će iskoristiti i razviti znanja i infrastrukturu jedinstvene europske mreže narodnih knjižnica, arhiva i muzeja s ciljem razvijanja njihovih punih društvenih, kulturnih i gospodarskih potencijala.

2. Odrede državne i lokalne prioritete za financiranje ključnih aktivnosti poput osiguranja pristupa elektroničkim sadržajima i Internetu, digitalizacije, uvođenja novih usluga, osiguravanja prikladne tehničke infrastrukture, uključujući mogućnost stvaranja širokopojasne povezanosti gdje je to moguće, te prihvaćanja zajedničkih standarda.

3. Razmisle o uspostavljanju međustrukovnih agencija i međuministarske suradnje za stvaranje koordinirane politike unutar sektora kulturne baštine (narodne knjižnice, muzeji i arhivi).

4. Uspostave učinkovita partnerstva između lokalnog sektora kulturne baštine i drugih važnih gospodarskih i društvenih sektora (npr. obrazovanje, zapošljavanje, turizam, lokalne organizacije itd.) kako bi se olakšalo novo planiranje lokalnih službi te povećala isplativost ponude i upravljanja uslugama.

5. Osiguraju interaktivan pristup sadržajima putem najsuremenije multimedijske digitalne građe koja dokumentira lokalnu povijest, književnost, umjetnost, glazbu i interese zajednice, a koja je predstavljena kao izvor znanja, gdje je to potrebno.

6. Podupru razvoj centara izvrsnosti kako bi se stimulirala primjena pozitivne prakse, gdje je to potrebno, kao početak za širu implementaciju inovativnih usluga narodnih knjižnica.

7. Primijene smjernice za regrutiranje i obuku osoblja, uključujući prikladne plaće i radne uvjete, kako bi se osigurale

mogućnosti i znanja za učinkovito rješavanje potreba korisnika kao što su potpora učenju i upotreba tehnologija informacijskog društva.

8. Nadgledaju potrebe korisnika koje se stalno mijenjaju, kao dio razvojne politike i planiranja ulaganja.

9. Redovito mjere i vrednuju usluge, posebice one koje se koriste novim tehnologijama, te ustanove *benchmark*-kriterije za procjenu utjecaja i rezultata ulaganja.

10. Pokrenu istraživačke aktivnosti i praksu na državnoj ili europskoj razini temeljene, gdje je to prikladno, na partnerstvu s lokalnim i privatnim organizacijama, stručnima u pristupu Internetu, stvaranju sadržaja i digitalizaciji.

U Oeirasu, 13. ožujka 2003.

S engleskog prevela G. Tuškan

Sastanak Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe u Zagrebu

(Zagreb, Hrvatska knjižnica za slijepe,
27. i 28. veljače 2003.)

Odbor IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe održava svoje redovne sastanke dva puta godišnje.

Prvi se održava tijekom zime u zemlji koja zatraži pomoć u radu na unapređivanju knjižnične djelatnosti za slijepe i osobe koje ne mogu čitati standardni tisak. Ove je godine Hrvatska bila odabrana za zemlju domaćina, na prijedlog Hrvatske knjižnice za slijepe koja je time dala i svoj doprinos obilježavanju Europske godine osoba s invaliditetom.

Članovi Odbora boravili su u Zagrebu od 22. veljače do 2. ožujka ove godine. Osim sastanka Odbora koji se održavao 27. i 28. veljače, planom boravka bile su predviđene posjete Hrvatskoj knjižnici za slijepe, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici te Knjižnici Medveščak. Svrha ovih posjeta bilo je ne samo upoznavanje s radom knjižnica, već inicijativa Hrvatske knjižnice za slijepe da se u tim knjižnicama stvore uvjeti za dolazak slijepih i osoba koje ne mogu čitati standardni tisak (prvenstveno studenata i učenika). Inicijativa se bazira na projektu adaptacije mjesta opremljenog računalom u čitaonica ovih knjižnica.

Adaptacija bi uključivala opremanje računala tipkvicom za Brailleovo pismo, govornom jedinicom za hrvatski jezik, skenerom i tiskačem za Brailleovo pismo. Na taj bi način ovi korisnici imali pristup udžbenicima i ostaloj literaturi, što bi im omogućilo kvalitetnije obrazovanje i integraciju u društvo. Računalo bi mogli koristiti i drugi korisnici knjižnice u vrijeme kada ga ne koristi slijepa osoba.

S. Frajtag

Članovi IFLA-ine Sekcije knjižnica za slijepe u prostorijama Hrvatskoga knjižničarskog društva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici

Hrvatska uključena u projekt Međunarodne dječje digitalne knjižnice

U Washingtonu, D.C., 20. studenoga 2002. promoviran je projekt Međunarodne dječje digitalne knjižnice (International Children's Digital Library). Rad na projektu započeo je u proljeće ove godine pozivom upućenim od strane Kongresne knjižnice nacionalnim knjižnicama u svijetu, s ciljem izgradnje prve dječje digitalne knjižnice čiji je cilj upotrebom najnovijih tehnologija učiniti djeci od 3 do 13 godina dostupnom književnost za djecu raznih zemalja svijeta. Idejni i stvarni nositelji projekta su Internet Archive (San Francisco) i University of Maryland's Human-Computer Interaction Lab u Sjedinjenim Američkim Državama.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu je, kao što smo pisali u 20. broju HKD novosti, također pozvana da bude posrednicom u tom međunarodnom projektu, a u svrhu popularizacije hrvatske dječje knjige u svijetu. Osnovano je Povjerenstvo za izbor knjiga pri Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo koje je u prvoj fazi projekta odabralo 17 naslova hrvatskih autora za prototip projekta, od kojih je, zbog ograničenja autorskih prava, bilo moguće poslati tek 8 naslova (uključujući i prijevode) hrvatske dječje književnosti koji predstavljaju nacionalnu kulturnu baštinu, što je jedan od osnovnih kriterija za izbor knjiga u sklopu ovog međunarodnog projekta.

Ističemo da je Hrvatska prva (u svijetu) odgovorila na poziv za suradnju i poslala izabrane knjige i slikovnice na digitalizaciju.

Naslovi hrvatske dječje književnosti koji su do sada digitalizirani u okviru ovog projekta su:

Naslov	Autor	Izdanje
A zašto ne bi Koko i duhovi	Grigor Vitez	Zagreb, Alfa, 1993.
Plavo nebo	Ivan Kušan	Zagreb, Znanje, 1997.
The Blue Sky	Andrea Petrlik Huseinović	Zagreb, Kašmir promet, 2001.
Poruka	Andrea Petrlik Huseinović	Zagreb, Kašmir promet, 2002.
Potjeh	Vjekoslav Vojo Radoičić	Zagreb, Kašmir promet, 2001.
Priče	Ivana Brlić Mažuranić	Zagreb, Hena com, 1997.
Regoč	Sida Košutić	Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2001.
	Ivana Brlić Mažuranić	Zagreb, Hena com, 1998.

Ukupno je do sada digitalizirano 200 odabranih naslova nacionalne dječje literature iz cijelog svijeta. Knjige su digitalizirane u cijelosti, a naslovnice i stranice izgledaju kao digitalne fotografije na mrežnoj stranici: <http://www.icdlbooks.org>. Pregled stranica zahtijeva najnoviju verziju Java softvera, brzu Internet vezu, kao i visoke hardverske performanse, zbog bogate grafike.

Djeca u dobi do 14 godina također su sudjelovala u kreiranju ove digitalne knjižnice, osobito u odabiru načina pretraživanja knjiga koji su primjereni djeci te dobi. Omogućeno je nekoliko načina pretraživanja: tradicionalni, koji podsjeća na čitanje papirnatih knjige, stripovski način – prikaz čitave

knjige u sličicama i treći – spiralni način pretraživanja, gdje izgleda da se stranice vrte u krug. Osim djeci, ova digitalna knjižnica namijenjena je i knjižničarima, roditeljima, učiteljima te znanstvenicima koji se bave dječjom literaturom.

Glavni sponzor projekta je National Science Foundation iz SAD-a, a predviđeno trajanje projekta je pet godina. U tom razdoblju cilj je knjižnice digitalizirati 10.000 naslova dječje literature iz 100 različitih kultura u svijetu, uz suradnju velikog broja nacionalnih knjižnica, centara za dječju knjigu pojedinih zemalja, kao i izdavača i autora.

21. studenoga 2002. u Kongresnoj knjižnici u Washingtonu održan je simpozij kojemu su nazočili predstavnici pojedinih zemalja, nacionalnih knjižnica i drugih institucija koje su surađivale u projektu, te nekoliko autora i izdavača, kako bi kao savjetodavno tijelo zajedno diskutirali o sljedećim koracima u petogodišnjem planu razvoja digitalne knjižnice. Hrvatska je na simpoziju imala dvije predstavnice: Ivanku Stričević, tajnicu IFLA-ine Sekcije za dječje knjižnice, i Jadranku Slobodanac, voditeljicu projekta za Hrvatsku. Do ljeta 2003. u planu je prilagodba softvera, kako bi knjižnicu moglo koristiti što više korisnika. Korisnicima je pristup knjižnici besplatan, čime se omogućuje jednakost pristupa svima, a ispis stranica je onemogućen zbog zaštite autorskih prava.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica će nastaviti suradnju na projektu izborom novih naslova knjiga hrvatskih autora koje će se digitalizirati, kao i promocijom projekta među hrvatskim knjižničarima, izdavačima i autorima.

J. Slobodanac

Sastanak direktora ISSN ureda u Zagrebu

(Zagreb, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, od 25. do 27. rujna 2002.)

Obilježavajući desetu godišnjicu svoga rada, ISSN ured za Hrvatsku ugostio je u rujnu 2002. godine direktore nacionalnih ureda iz cijeloga svijeta. Naime, ISSN (International Standard Serial Number - međunarodni standardni broj serijske publikacije) je svjetska mreža koju čini 75 nacionalnih ureda, regionalni ured za jugoistočnu Aziju i međunarodni ured u Parizu. Ovaj, 27. po redu godišnji sastanak, održan je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu od 25. do 27. rujna i uz 22 direktora nacionalnih ureda, direktoricu i predstavnike međunarodnog ureda u Parizu, te promatrače iz srodnih organizacija i programa (IFLA, ISBN, IZUM, ABES itd.) brojao je 36 sudionika. Neposredno prije samog direktorskog sastanka održan je i sastanak korisnika OSIRIS-a, odnosno predstavnika ureda koji koriste tu programsku podršku za rad na ISSN-u, i sastanak Radne grupe za formate.

Ovogodišnji program rada direktorskog sastanka uključivao je: predočenje izvještaja, konačnu raspravu o novom *Friručniku za ISSN*, raspravu o reviziji ISSN formata, predstavljanje novog računalnog sustava, raspravu o projektima vezanim uz ISSN (npr. URL), te raspravu o tekućim problemima.

Ovakvi redoviti sastanci izuzetno su važni za razvoj i

uspješan rad ISSN mreže i idealna prigoda da kolege iz cijeloga svijeta razmijene iskustva i dogovore se o rješenjima praktičnih problema. Poseban naglasak stavljen je na sve veći prodor elektroničke građe i njezinu obradu. U tome kontekstu Hrvatska je (na 17. mjestu) istaknuta kao jedna od vodećih zemalja u popisivanju online serijskih publikacija, čemu je uvelike pridonijelo tromjesečno sudjelovanje hrvatske predstavnice u kooperativnom programu identifikacije mrežnih publikacija u Parizu (od lipnja do kolovoza 2002.). Osim navedenog, temeljni zaključci sastanka ticali su se revizije postojećeg *Priručnika za ISSN* (osobito dijelova koji se tiču kvalificirajuće informacije, odgovornosti, kodova za nove medije), te odluke o implementiranju novog računalnog sustava.

ISSN ured za Hrvatsku obilježio je svoj 10. rođendan uspješnom organizacijom direktorskog sastanka, ali i plodnim radom, budući da je od svog osnutka 1992. godine (od 1994. djeluje unutar Nacionalne i sveučilišne knjižnice) učestvovao brojem zapisa o hrvatskim publikacijama.

Lj. Arnuš

Zajednička izjava Međunarodnog saveza knjižničarskih udruga i ustanova (IFLA) i Međunarodne udruge nakladnika (IPA) o slobodi izražavanja

Međunarodni savez knjižničarskih udruga i ustanova i Međunarodna udruga nakladnika već dugo promiču pravo na slobodu izražavanja u tiskanom i u elektroničkom okruženju. Kroz zajedničku Upravljačku skupinu IFLA-e i IPA-e, obje organizacije surađuju još intenzivnije kako bi osigurale da sloboda izražavanja, a posebno sloboda izdavanja, bilo u tiskanom, bilo u elektroničkom okruženju, bude što djelotvornija. IFLA i IPA žele utvrditi sljedeće:

- Sloboda izražavanja temeljno je ljudsko pravo, u skladu sa člankom 19. Opće deklaracije o ljudskim pravima i člankom 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima. Sloboda izražavanja pravo je svakog pojedinca da ima i izražava mišljenje i da traži, priopćava i prima informacije putem svih medija, bez obzira na granice.

- Pravo na slobodu mišljenja i izražavanja u osnovi je demokracije i od temeljne je važnosti za očuvanje ljudskog dostojanstva. Različitost izvora znanja i informacija bitna je pretpostavka za kulturnu različitost, kreativnost, napredak i razvoj društava širom svijeta.

- Nakladnici, raspačavajući proizvode ljudskog uma, i knjižničari, omogućavajući pristup informacijama i znanju, igraju središnju ulogu u razvoju i održavanju intelektualne slobode i pomažu očuvanju demokratskih vrijednosti.

- Kako bi nakladnici i knjižničari u potpunosti pridonosili napretku znanosti, znanja i kreativnosti, u skladu s međunarod-

nim dokumentima moraju biti doneseni nacionalni zakonski okviri koji štite pravo na slobodu izražavanja.

- Osnovna načela slobode izražavanja u skladu sa člankom 19. Opće deklaracije o ljudskim pravima i člankom 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima moraju se nastaviti primjenjivati i u elektroničkom okruženju.

- Svjetske informacijske mreže olakšavaju razmjenu informacija u svijetu na dobrobit svih. IPA i IFLA ohrabruju vlade da se odupru svakom pokušaju cenzure, zabrane objavljivanja ili sprječavanja pristupa informacijama na mreži.

- UNESCO-ov Firentinski ugovor o uvozu obrazovne, znanstvene i kulturne građe i njegov dodatak, Protokol iz Nairobija, njegovanjem slobodnog protoka obrazovne, znanstvene i kulturne građe olakšavaju slobodan protok ideja i na taj način imaju središnju ulogu u najvećem mogućem širenju raznolikih oblika izražavanja u društvima. IFLA i IPA potiču ratifikaciju i primjenu obaju spomenutih dokumenata.

- IFLA i IPA učinit će najviše što mogu kako bi se neprestano suprotstavljale svim pokušajima prijetnje ograničavanjem slobode izražavanja, posebno slobode izdavanja u tiskanom i elektroničkoj sredini.

Izjavu je usvojila zajednička Upravljačka skupina IFLA-e i IPA-e na osmom sastanku održanom u Glasgowu 22. kolovoza 2002. godine.

S engleskog prevela I. Hebrang Grgić

Izjava Međunarodnog odbora Plavi štit o utjecaju rata na kulturnu baštinu Iraka

Međunarodni odbor Plavi štit (International Committee of the Blue Shield - ICBS) izražava svoju duboku zabrinutost zbog moguće štete i uništenja kulturne baštine u slučaju rata u Iraku.

Iako je ICBS itekako svjestan da za vrijeme naoružanog sukoba postoje i mnogo snažniji razlozi za brigu, pogotovo gubitak ljudskih života, Odbor zahtijeva od svih vlada kojih se to tiče da postupaju u duhu Haške konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, da zaštite arhive, knjižnice, spomenike i lokalitete, kao i muzeje, ukoliko u Iraku i okolnom području izbije rat.

ICBS vjeruje da pristup autentičnoj kulturnoj baštini predstavlja temeljno ljudsko pravo. Oštećenje i uništenje kulturne baštine predstavlja osiromašenje, ne samo kulturnog života zajednice koje se to izravno tiče, već i čovječanstva u cjelini. To je uvjerenje izraženo u nekoliko međunarodnih konvencija. Opće je vjerovanje da Irak ima posebno bogatu kulturnu baštinu. To se područje često naziva 'kolijevkom civilizacije'. Gubitak dijelova te baštine zasigurno bi značio gubitak za sve narode svijeta.

ICBS želi naglasiti da međunarodno humanitarno pravo zabranjuje upotrebu kulturnih dobara za vojne svrhe ili radi zaštite vojnih ciljeva.

U slučaju rata u Iraku, ICBS poziva sve vlade koje su u

mogućnosti djelovati da osiguraju potrebne resurse, ljudske i financijske, kako bi se procijenila šteta koja je tim sukobom nanjena kulturnoj baštini, te da provedu planove za izvršenje potrebnih popravaka i obnove. U slučaju pljačke kulturnih dobara, kvalificirani stručnjaci moraju pripremiti detaljne planove za povrat predmetnih dobara u prijašnje stanje, pri čemu bi trebali biti angažirani irački znanstvenici i stručnjaci za baštinu.

ICBS je spreman udovoljiti zahtjevima za tehničkom pomoći i koordinacijom koji bi mogli biti potrebni, kroz pružanje savjeta i pomoći u okviru raspoloživih sredstava.

U međuvremenu, ICBS poziva sve vlade koje još nisu potpisale Hašku konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, kao i dva popratna protokola, da to učine.

*Usvojeno od strane Međunarodnog odbora
Plavi štitić dana 7. ožujka 2003. godine.*

Popratne informacije

Međunarodni odbor Plavi štitić (ICBS) sastoji se od predstavnika četiriju nevladinih organizacija:

- * Međunarodnog arhivskog vijeća (ICA)
- * Međunarodnog muzejskog vijeća (ICOM)
- * Međunarodnog vijeća za spomenike i lokalitete (ICOMOS)
- * Međunarodnog saveza knjižničarskih društava i ustanova (IFLA)

ICBS okuplja archive, knjižnice, spomenike i lokalitete, kao i muzeje. Njegov je zadatak raditi na zaštiti kulturne baštine koordinacijom preventivnih mjera, kako bi se suočilo s kriznim situacijama i odgovorilo na njih, bilo da je krizu izazvao čovjek ili priroda.

Plavi štitić je ekvivalent Crvenom križu/Crvenom polumjesecu na području kulturne baštine.

Temeljno djelo ICBS-a priznato je u Drugom protokolu Haške konvencije koji je usvojen u ožujku 1999. godine. To će omogućiti Odboru novu ulogu savjetovanja budućeg Odbora za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, koji će biti osnovan kad Protokol stupa na snagu. On će to učiniti tri mjeseca nakon što 20 država ratificira Protokol, što se očekuje krajem 2003. ili početkom 2004. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti na adresama:

Ross Shimmon
Predsjednik
Međunarodni komitet Plavi štitić
C/o Međunarodni savez knjižničarskih udruženja i ustanova
P.O. Box 95312
2509 CH Hag - Nizozemska
Tel: +31 70 3140884
Fax: +31 70 3834827
Email: ross.shimmom@ifla.org

Christiane Logie
Tajnica
Međunarodni komitet Plavi štitić
rue de Bois Sauvage, 91000 BRISEL - Belgija

Email: christiane.logie@duke.kbr.be
ICA (Međunarodno vijeće arhiva)
60, rue des Francs-Bourgeois
75003 Pariz - Francuska
Tel. +(33)(1)40276306
Fax: +(33)(1)42722065
E-mail: ica@ica.org
<http://www.archives.ca/ICA/>

ICOM (Međunarodno vijeće muzeja)
Maison de l'UNESCO
1, rue Miollis
75732 Pariz cedex 15 - Francuska
Tel. +(33)(1)47340500
Fax: +(33)(1)43067862
E-mail: secretariat@icom.org
<http://www.icom.org>

ICOMOS (Međunarodno vijeće za spomenike i lokalitete) 49-51, rue de la Fédération 75015 Pariz - Francuska
Tel. +(33)(1)45676770
Fax: +(33)(1)45660622
E-mail: icomos@cicrp.jussieu.fr
<http://www.international.icomos.org>

IFLA (Međunarodni savez knjižničarskih udruženja i ustanova)
P.O. Box 95312
2509 CH Hag - Nizozemska
Tel. +(31)(70)3140884
Fax: +(31)(70)3834827
E-mail: marie-therese.varlamoff@bnf.fr
<http://www.ifla.org>

S engleskog preveo K. Pintarić

IFLA mijenja naziv godišnjih konferencija

Je li IFLA dovoljno prepoznatljiva u globalnim okvirima i izvan struke kojom se bavi, pitanje je o kojem se raspravljalo na sastanku Glavnog odbora na prošlogodišnjoj konferenciji u Glasgowlu, a zaključci se odražavaju već na ovogodišnjoj konferenciji, koja će se održati u Berlinu od 1. do 9. kolovoza. O istim je pitanjima, kao i o novoj strukturi organizacije, te boljoj prepoznatljivosti i operativnosti djelovanja, raspravljao i Stručni odbor, koji je na javnu raspravu dao tekst *Zeleno svjetlo za IFLA-u*. Taj materijal radne skupine, koji je sastavila članica Stručnog odbora Marian Koren, objavljen je na IFLANET-u (<http://www.ifla.org>). Rasprava je trajala do 1. ožujka 2003., a zaključci će biti predstavljeni na konferenciji u Berlinu. I u tom materijalu ističe se potreba da IFLA kao savez knjižničarskih društava ima jasne strategije djelovanja, da izravno uključi u rad nacionalna knjižničarska društva, te da razvije

jasne ciljeve, posebice s obzirom na potrebu prevladavanja tzv. *digitalnog jaza* u današnjem svijetu.

Kako bi redovite IFLA-ine godišnje skupštine i konferencije imale veći utjecaj na zbivanja i stručnjake izvan knjižničarske profesije, naročito u mjestima održavanja konferencija, prijedlog je Glavnog odbora da službeni naziv za buduće konferencije bude: **Svjetski knjižničarski i informacijski kongres** (World Library and Information Congress). Uz taj opći naziv, svake se godine dodaju i uobičajeni podaci, pa se berlinska konferencija najavljuje i kao 69. IFLA-ina glavna konferencija i skupština (69th IFLA General Conference and Council).

Glavni tajnik IFLA-e Ross Shimmom naglašava da "Iako je značenje riječi IFLA dobro znano unutar profesije, ljudi na ulici i mediji nemaju pojma tko smo mi. No, svi će razumjeti o čemu se radi kada vide naziv - Svjetski knjižničarski i informacijski kongres."

Tema ovogodišnjeg kongresa je: *Pristupačna knjižnica: mediji – obavijesti – kultura* (*Access Point Library: Media – Information – Culture*). Domaćini sljedećih kongresa bit će: Buenos Aires (2004.), Oslo (2005.), Seoul (2006.) i Durban u Južnoj Africi (2007.). Kandidatura za održavanje kongresa 2008. godine još je otvorena i prijave potencijalnih domaćina se očekuju.

I. Stričević

Sastanci u IFLA-inu sjedištu u Haagu

IFLA je u ožujku ove godine, u svom sjedištu u Haagu, bila domaćin dvaju sastanaka: redovitog godišnjeg sastanka *Sekcije knjižnica za djecu i mladež*, te sastanka *Koordinacijskog odbora javnih knjižnica*. Sastanku Sekcije prisustvovali su članovi Odbora (Standing Committee), a u radu Koordinacijskog odbora javnih knjižnica (IFLA Division III – Libraries Serving the General Public) sudjelovali su predsjednici i/ili tajnici sekcija koje pripadaju ovom IFLA-inom odjelu. Okupili su se predstavnici sljedećih sekcija: za slijepe, za osobe s posebnim potrebama, narodne knjižnice, knjižnice za djecu i mladež, mobilne knjižnice, knjižnične usluge za multikulturalne sredine, za školske knjižnice i sekcija nacionalnih centara za opremanje knjižnica.

Sekcija knjižnica za djecu i mladež
i Koordinacijski odbor javnih knjižnica

Uobičajeno je da proljetni sastanci služe utvrđivanju programa kojim će se sekcije i odjeli predstaviti na nadolazećoj IFLA-inoj konferenciji. Tako je i Sekcija knjižnica za djecu i mladež definirala svoje programe, govornike i rokove u kojima tekstovi izlaganja trebaju biti predani u IFLA-u i prevedeni na što više službenih jezika konferencije. Na ovogodišnjoj, 69. konferenciji u Berlinu Sekcija će imati sljedeći program:

1. Izlaganja (Open Session) pod zajedničkim nazivom *Suradnja dječjih knjižnica na promicanju kulture*, a svoja će izlaganja održati tri govornika.

2. dnevna radionica koja će biti posvećena pristupu informacijama za djecu i mladež u svijetu sukoba i nasilja. Radi se o zajedničkoj radionici koju pripremaju Sekcija knjižnica za djecu i mladež i FAIFE. O hrvatskim iskustvima suradnje s UNICEF-om na projektima koji su se u knjižnicama provodili tijekom Domovinskog rata govorit će Ljiljana Sabljak.

3. entacija *Od knjižnica na magarcima do digitalne dječje knjižnice* na kojoj će biti predstavljene afričke mobilne knjižnice za djecu i prva Međunarodna dječja digitalna knjižnica čije je sjedište u SAD-u. U projekt digitalne dječje knjižnice uključena je i Hrvatska, a partner je Nacionalna i sveučilišna knjižnica.

4. ocija Smjernica za dječje knjižnice koja će se održati na IFLA-inom štandu, na izložbi koja prati Konferenciju.

Sve pojediniosti o programima ove kao i drugih sekcija moći će se uskoro pročitati na IFLANET-u (<http://www.ifla.org>), gdje će se sve do mjeseca lipnja pojavljivati puni tekstovi izlaganja i prezentacija na engleskom i nekim drugim jezicima. Naime, programi moraju biti završeni do 1. svibnja, a nakon toga na IFLANET se dodaju samo tekstovi izlaganja i prijevođi. Osim navedenog, za Sekciju se priprema i poludnevni obilazak berlinskih dječjih knjižnica.

Na sastanku Koordinacijskog odbora knjižnica namijenjenih javnosti definiran je i program Odjela III. Na otvorenom forumu pod nazivom *Knjižnice u osiguranju kulture* održat će se tri izlaganja i predstaviti sve sekcije koje pripadaju knjižnicama ovog IFLA-inog odjela.

Promjene u IFLA-i i budućim konferencijama

Na sastancima u Haagu raspravljalo se i o pitanjima vezanima uz predstojeće promjene u IFLA-i i u organizaciji budućih konferencija. Smatra se, naime, da IFLA, ulaskom u treći milenij, i sama treba doživjeti neke promjene kako bi bila operativnija. Tome bi svakako trebala pridonijeti i reorganizacija budućih konferencija. Smatra se da su za većinu sudionika one preduge, jer traju devet dana. No, kako je program već dijelom pripremljen za konferenciju koja će se održati 2004. godine u Buenos Airesu, zaključak Koordinacijskog odbora bio je da se promjene, koje idu prema skraćivanju trajanja konferencija, ne bi trebale odraziti već 2004. godine, što će vjerojatno biti usvojeno, jer takvo mišljenje dijele i druge sekcije i koordinacijski odbori. Vjerojatno će se za sudionike skratiti i reorganizirati konferencija koja će se održati u Oslu 2005. godine, što bi značilo da će ona u programskom dijelu trajati kraće, ali za sve članove odbora u tzv. radnom dijelu duže. Dakle, bilo bi manje prezentacija, foruma, izlaganja i radionica, ali više rada na smjernicama, izjavama i drugim dokumentima koje pripremaju članovi odbora sekcija i okruglih stolova. To ukratko znači da ne bi svaka sekcija svake godine imala na konferenciji obvezno svoj najmanje jedan (najčešće dva) programa, nego bi postojao natječaj za termine na konferenciji, a u međuvremenu bi sekcije radile na izjavama, preporukama, smjernicama, organizirale radionice, seminare i sl.

Priprema se i opsežna evaluacija rada svih sekcija, okruglih stolova i središnjih programa, jer se smatra da se IFLA

Međunarodna zbivanja

previše razgranala i da postoje realne mogućnosti da se neki od njih spajaju. Reorganizacija bi trebala uslijediti nakon provedene evaluacije, a toj će evaluaciji svakako pridonijeti i materijal Radne skupine pod vodstvom Marian Koren, koja je pripremila i dala na raspravu tekst pod nazivom *Zeleno svjetlo za IFLA-u*. Tekst se također nalazi na IFLA-inoj web adresi. Kako je jedno od osnovnih načela rada IFLA-e da sve informacije trebaju biti dostupne što većem broju knjižničara širom svijeta, postavlja se i pitanje kakva je korist od članstva u IFLA-i ako je sve dostupno na web stranicama svima. Razmišlja se čak o autoriziranim pristupima pojedinim informacijama na IFLA-anim stranicama. No, zasada ostaje mišljenje da pravo glasanja, nominacija i izbora u odbore imaju samo članovi IFLA-e i da je upravo to dobrobit od članstva. Dakle, članovi su ti koji mogu imati utjecaj na sve što se u IFLA-i zbiva i stvara (od smjernica do globalne politike razvoja knjižničarstva), a svi drugi su samo oni koji se time mogu koristiti i primjenjivati odluke, smjernice i preporuke u svom radu.

Nominacije za nove članove odbora

U vrijeme navedenih sastanaka pristigle su i prve informacije o nominacijama za sekcije i okrugle stolove koji pripadaju Odjelu III. Za neke od njih došlo je više nominacija nego ima slobodnih mjesta u odborima (maksimalan broj članova odbora je 20).

U slučaju da pristigne više nominacija iz nacionalnih društava i institucija članica IFLA-e no što sekcija ima mjesta, članstvo tih sekcija tajnim glasanjem odlučuje o izboru novih članova odbora. Sekcija knjižnica za osobe s posebnim potrebama imala je u odboru 15 praznih mjesta, pristiglo je pet nominacija, a to znači da će svi kandidati ući u Odbor ove sekcije. Sekcija za školske knjižnice imala je 14 slobodnih mjesta, a 11 nominacija, što također znači da svi nominirani ulaze u Odbor Sekcije za školske knjižnice. Sekcija knjižničnih usluga za multikulturalne sredine imala je 11 slobodnih mjesta i osam nominacija (također ulaze svi). Sekcija knjižnica za djecu i mladež imala je osam mjesta i dobila osam nominacija, što znači da do sljedećih izbora 2005. godine ima maksimalnih 20 članova Odbora. O kandidatima Sekcije knjižnica za slijepe i Sekcije za narodne knjižnice glasovat će se naknadno. Naime, obje su dobile više kandidata no što imaju mjesta: Sekcija za slijepe ima jednog kandidata više no što može primiti novih članova u Odbor, a Sekcija za narodne čak 13 više. Pravo izbora imaju ona društva i institucije koji su članovi navedenih sekcija, a rezultati će biti poznati krajem travnja.

U samom sjedištu IFLA-e, u vrijeme održavanja sastanaka, osjećala se velika užurbanost. Naime, IFLA je ogromna organizacija s brojnim članstvom i svaka ne samo reorganizacija, već i sama najava promjena, zahtijeva, uz postojeće dobro uhdane postupke i niz dodatnih akcija. Istodobno su se pripremali sastanci Stručnog i Glavnog odbora na kojima bi se trebali raspraviti zaključci doneseni na sastancima sekcija i koordinacija.

I. Stričević

Vijesti iz IBLIDA-e

Lobiranje za arhive i knjižnice

Što je GATS i kakve veze imaju knjižnice s tim?

GATS je Opći sporazum o trgovini uslugama (General Agreement on Trade in Services), sporazum Svjetske trgovinske organizacije (WTO-a) o sektoru usluga. GATS je prvi skup multilateralnih, zakonski obvezujućih propisa koji se primjenjuju na međunarodnu trgovinu uslugama.

Osim što obuhvaća arhitektonske, tehničke, ekološke, prometne, energetske i poštanske, kao i financijske, turističke i zdravstvene usluge, GATS također pokriva knjižnične, arhivske i muzejske usluge. Knjižnice spadaju u tri kategorije:

1. telekomunikacijske usluge – online pretraživanje i pronalaženje informacija, kao i pretraživanje baza podataka;
2. obrazovne usluge – osnovno, srednje i visoko obrazovanje, obrazovanje odraslih i ostale obrazovne usluge;
3. rekreacijske, kulturne i sportske usluge – knjižnice, arhivi, muzeji i ostale kulturne usluge.

144 zemlje koje su članice WTO-a mogu "trgovati" uslugama iz bilo koje od te tri kategorije.

A kad država pristane na ulazak sektora usluga u igru po jedinstvenim propisima, primjenjuje se načelo državnog ugovora. To znači da su domaće usluge, uključujući i usluge javnog sektora, izložene konkurenciji stranih agencija koje mogu zahtijevati jednaka financijska sredstva i subvencije.

Mi smatramo da to uzrokuje potencijalno zabrinjavajuće posljedice za kulturne i obrazovne usluge, kod kojih očuvanje zajedničke kulturne baštine, slobodni pristup informacijama i pojam knjižnice utemeljene u lokalnoj zajednici koja zadovoljava potrebe lokalnog stanovništva, još uvijek imaju prednost u odnosu na profitne marže. Čitava tradicija financiranja tih ustanova od strane države mogla bi biti uzdrmana.

GATS je izložen široko rasprostranjenoj kritici čitavog niza građanskih organizacija koje su zabrinute zbog uočljivog kretanja prema privatizaciji i sve većeg utjecaja globalnih korporacija na demokratske vrijednosti i odluke.

Austrija je zasad jedina zemlja Europske Unije, a Island je jedina zemlja u regiji koja je prihvatila obveze za knjižnični sektor.

Dodatne informacije i EBLIDA-inu izjavu možete naći na adresi: <http://www.eblida.org/topics/wto/wto.htm>.

Preveo s engleskog K. Pintarić

EBLIDA-ina izjava o WTO GATS pregovorima

Knjižnice i trgovina uslugama

EBLIDA, europska udruga knjižnica i arhiva, neovisna je, neprofitna matična organizacija knjižničnih, informacijskih, dokumentacijskih i arhivskih udruga u Europi. Sadrži kojima se EBLIDA bavi su kultura, autorska prava, obrazovanje, pitanja vezana uz informacijsko društvo i informacijsku tehnologiju. Mi zastupamo interese svojih članova pred europskim institucijama, kao što su Europska komisija, Europski parlament i Vijeće Europe.

EBLIDA zajedno s našim inozemnim kolegama u IFLA-i nadzire tekući WTO GATS proces namijenjen liberalizaciji trgovine uslugama i raspravlja o tom procesu koji je započeo s novim nizom pregovora u 2000. godini. Čini nam se da su ti pregovori vrlo uznapredovali budući da Vlade zemalja članica svojim trgovačkim partnerima podnose zahtjeve za liberalizacijom, te da će se održati važni sastanci u svrhu daljnjeg unapređenja tih pregovora. Vlade koje predstavljaju države na svim stupnjevima razvoja pridaju ovim pregovorima veliku važnost jer usluge igraju sve veću ulogu u globalnoj ekonomiji.

Knjižnice i arhivi: temeljci izgradnje društva znanja

EBLIDA vjeruje da državno financirane ustanove za očuvanje kulturne baštine kao što su knjižnice, arhivi, muzeji i obrazovne ustanove predstavljaju temeljce izgradnje informacijskog društva i društva znanja u kojem bi svi građani imali koristi od pristupa kulturi, znanju i informacijama.

Knjižnice i arhivi pomažu europskim državljanima prikupljanjem i organiziranjem velikog broja kvalitetnih, aktualnih informacija i usluga, te omogućavanjem pristupa tim informacijama i uslugama milijunima istraživača, studenata i građana, kao i očuvanjem kulturne baštine. Knjižnice imaju vrlo važnu ulogu u prikupljanju zahtjeva i financijskih sredstava ustanova kao što su sveučilišta, istraživačke organizacije, itd. One prikupljaju sredstva i zbirke, od kojih se u zadnje vrijeme sve veći broj nalazi u elektroničkom obliku, te ih održavaju suvremeni i dostupnima. Osim toga, knjižnice čuvaju građu koju izdavač više nema na zalihi.

Sve istaknutija digitalna podjela najveća je prijetnja društvu u nadolazećem razdoblju. Knjižnice i arhivi premošćuju jaz između bogatih i siromašnih informacijama i pomaže u borbi protiv društvene isključenosti.

Strateški cilj plana djelovanja Europske komisije pod nazivom eEurope jest da Europa postane najdinamičnija i najprodornija svjetska ekonomija koja se temelji na znanju. Knjižnice i arhivi imaju ključnu ulogu u tri od pet prioriteta¹ koje je za 2005. godinu odredio Povjerenik Informacijskog društva, Erkki Liikanen. Ključna funkcija knjižnica nije biti

uslužno mjesto, već aktivan partner koji nudi pristup, stručno vodstvo i usmjeravanje na globalne izvore u lokalnom okruženju – odnosno pretvoriti ciljeve eEurope u stvarnost.

EBLIDA je čvrsto uvjerena da knjižnice trebaju odigrati ključnu ulogu u razvoju strategija za doživotno učenje, budući da široka medijska stručnost postaje temeljna vještina, a broj nezavisnih odraslih učenika sve više raste širom Europe, što doprinosi gospodarstvu znanja.

Riznice europskog digitalnog sadržaja

Knjižnice i arhivi se velikom brzinom pretvaraju u riznice europskog digitalnog sadržaja, ali i sami postaju stvaratelji jedinstvenog digitalnog sadržaja. Kako bilo, fizičke knjižnične zbirke ipak će ostati bitne sastavnice u informacijskom lancu i temeljni dio naših kulturnih života. Novi pristup knjižnicama polako nastaje uz pomoć uključivanja fizičkih i elektroničkih izvora u sve vrste knjižnica. Razvijaju se nove vrste sastajališta u kojima su knjižničari pro-aktivni posrednici kulture i informacija. Ukoliko ga se podrži na zadovoljavajući način, ovaj pristup bi mogao koristiti svim građanima, a knjižnice bi mogle odigrati svoju ulogu u nastojanju da ponovno ožive koncept aktivnog građanstva.

U Europi se knjižnične usluge nude na oko 224.000 mjesta, a njih koristi oko 139 milijuna registriranih korisnika². Posjete knjižnicama procijenjene su na 3,5 milijardi, a posudbe na 3,54 milijarde tijekom 1998. godine. Knjižnice se nalaze u samom središtu lokalnih zajednica, te na prometnim lokacijama kao što su glavne ulice i domovi kulture. Pružaju se posebne usluge za ciljane skupine, kao što su manjine i invalidi. Pokretne knjižnične usluge omogućuju pristup seoskim krajevima i posebnim skupinama kao što su, na primjer, starije osobe.

Knjižnične i arhivske usluge moraju ostati izdvojene iz pregovora između sektora

EBLIDA vjeruje da se državno financirane knjižnice i arhivi s dugom povijesnom tradicijom u društvu mogu prilagoditi i napredovati odazivajući se na promjenjive potrebe i poslovne modele u društvu, na primjer, 24-satne usluge pomoću kojih se može obratiti određenoj osobi, kao što je "Pitaj knjižničara" na britanskom People's Networku.

Ali mi smo čvrsto uvjereni da se to može dogoditi samo u sklopu politike koja se temelji na državnom financiranju gdje kriteriji kao što su očuvanje naše kulturne baštine, interes javnosti u pogledu pristupa informacijama³, te zamisao o društvenoj knjižnici koja bi zadovoljavala potrebe mjesnog stanovništva imaju prednost u odnosu na profitne marže. Smatramo da su ove funkcije kompromitirane ukoliko ovise o općoj konkurenciji na informacijskom tržištu, kao na primjer o pružanju usluga preko Interneta, posudbi audiovizualne građe, npr. DVD-ja, akademskom Internet izdavaštvu i međusobnom opskrbljivanju knjižnica dokumentima.

U sklopu GATS-ovog programa nalaze se tri sektora koji utječu na knjižnične usluge:

- Sektor 2CJ: Telekomunikacijske usluge – online informacije i pronalaženje baza podataka;

- Sektor 5: Obrazovne usluge – osnovna, srednja, viša izobrazba, obrazovne usluge za odrasle i druge obrazovne usluge;

- Sektor 10C: Rekreativne, kulturne i sportske usluge – usluge knjižnica, arhiva, muzeja i ostale kulturne usluge.

EBLIDA zahtijeva od Europske komisije i država članica da nastave sa svojom sadašnjom politikom, odnosno da se ni na koji način ne obvezuju u pogledu knjižnica i arhiva, te da od Komisije zatraže da se obveže da neće uključiti knjižnice i arhive u buduće pregovore.

Knjižnice i obrazovne usluge

Knjižnice su sastavni dio obrazovnog procesa. Stoga privatizacija obrazovnih usluga izravno utječe na knjižnične usluge u sektoru obrazovanja. Obilježje državno financirane knjižnice jest njen integritet, neutralnost i nepristranost, veličina njenih zbirki, lak pristup njenim informacijama i stručnost osoblja. Vrlo je neizvjesno kako će postojeće knjižnične usluge funkcionirati u okruženju u kojem su ekonomski kriteriji od najveće važnosti. Priroda pružanja informacija u tim bi ustanovama mogla biti zauvijek promijenjena.

Također nas brine izjava da Europska unija vjeruje da sve elektroničke dostave predstavljaju usluge i da bi se GATS-ova načela stoga trebala primjenjivati na elektroničku trgovinu⁴ i usluge elektroničkog učenja. Ako je elektronička dostava brza alternativa pristupa informacijama i ako knjižnice razvijaju odgovarajuće elektroničke usluge, to bi moglo smanjiti porast upotrebe Interneta kao standardnog medija pomoću kojeg se pristupa bitnim informacijama. To se kosi s razvojem gospodarstva znanja.

Komisija ne smije ugroziti europsku kulturnu raznolikost

EBLIDA je zabrinuta zbog izjave Komisije u kojoj je navedeno da pridržava pravo u bilo kojem trenutku podnijeti nove prijedloge u predloženim sektorima ili bilo kojim drugim sektorima⁵.

S druge strane, zadovoljni smo što Komisija smatra da bi međunarodni ugovori o trgovini trebali poštivati raznolikost kulturnih proizvoda, te da je jedan od glavnih prigovora Eu-

ropske unije na novi niz WTO-ovih pregovora obrana europskog kulturnog pluralizma⁶. Na isti način na koji EU priznaje i cijeni posebnu ulogu audiovizualnog sektora kao sredstva za izražavanje kulturne raznolikosti, tako i knjižnice predstavljaju put do očuvanja i dostupnosti naše kulturne baštine. Stoga smo čvrsto uvjereni da knjižnice i arhivi ne bi trebali biti uvršteni u konkurentne procese koji proizlaze iz GATS-a.

EBLIDA je svjesna da se 13 država već obvezalo na odredbe vezane uz sektor "Rekreativnih, kulturnih i sportskih usluga – usluga knjižnica, arhiva, muzeja i ostalih kulturnih usluga".⁷

EBLIDA bi također željela podsjetiti Europsku komisiju da su knjižnice sastavni dio djelatnosti na području obrazovnih usluga, kako izravno, tako i neizravno, npr. usluga školskih i sveučilišnih knjižnica. To znači da EBLIDA također zahtijeva od Komisije da obrazovne usluge izuzme od novih odredbi pregovora.

Zahtijevamo od Europske komisije da poštuje pristup kulturnoj različitosti koji je trenutno omogućen europskim državljanima.

Podržite izuzeće knjižničnih usluga iz pregovora između sektora!

Hag, studeni 2002. godine

Preveo s engleskog K. Pintarić

¹ unapređivati zanimljive sadržaje za sve Europljane; unapređivati online javne usluge; težiti digitalnoj uključenosti svih Europljana; unapređivati brži širokopojasni Internet; osigurati povjerenje u cyberspace.

² Library Economics in Europe Millenium Study, www.libecon2000.org

³ Članak 27. Opće deklaracije o ljudskim pravima

⁴ <http://trade-info.cec.eu.int/europa/2001newround/ser.pdf>

⁵ <http://europa.eu.int/comm/trade/services/nspw00.htm>

⁶ <http://trade-info.cec.eu.int/europa/2001newround/ser.pdf>

⁷ Bolivija, Gambija, Island, Sierra Leone, Venecuela, Središnja Afrička Republika, Gvineja-Bissau, Japan, Singapur, Ekvador, Hong Kong, Nova Kaledonija, SAD.

Priručnik za Unimarc: bibliografski format

Zagreb, NSK ; HKD, 2000., 550 str.
cijena: 200,00 kuna

Drugo hrvatsko izdanje *Priručnika za Unimarc: bibliografski format* nadomješta prvo hrvatsko izdanje, objavljeno 1989. godine, s obzirom na promjene koje donosi drugo izdanje izvornika iz 1994., te dva osuvremenjena izdanja iz 1996. i 1998. godine.

NARUDŽBENICA

Naručujem za ustanovu: _____

telefon: _____ matični broj: _____ broj primjeraka: _____ (cijena 200,00 kn po primjerku) datum: _____

potpis i pečat:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Odjel za odnose s javnošću
Dubravka Fiala, prof.

tel: 61 64 129; fax: 61 64 186; e-mail: dfiala@nsk.hr

Seminar za knjižnice visokih učilišta i znanstvene knjižnice - Nove usluge knjižnica: želite li sa šlagom ili u PDF-u? (Zagreb, Fakultet računarstva i elektrotehnike, 8. i 9. studenog 2002.)

Treći Seminar za knjižnice visokih učilišta i znanstvene knjižnice pod naslovom *Nove usluge knjižnica: želite li sa šlagom ili u PDF-u?* održan je 8. i 9. studenog 2002. na tradicionalno gostoljubivom Fakultetu elektrotehnike i računarstva u Zagrebu. Premda namijenjen prvenstveno knjižničarima visokoškolskih i institucijskih knjižnica u nadležnosti Ministarstva znanosti i tehnologije, kao vid razmjene mišljenja i iskustava o novim smjerovima razvoja knjižničarstva i informacijskih znanosti, Seminar je i ove godine privukao i knjižničare iz ostalih knjižnica, pa se okupilo gotovo 240 sudionika.

Programski i organizacijski odbor Seminara je, kao i uvijek, Savjet Sustava znanstvenih informacija, u kojem je ove godine, uz voditelje Prirodoslovlja, Biomedicine, Tehnike i Humanistike, bio i

voditelj novopokrenutog podsustava Društvenih znanosti.

Dvodnevno druženje knjižničara ugodnijim su učinili sponzori VBZ, ALING, Američka ambasada u Zagrebu, IPK MIA Mljekarska industrija d.d., LILITA, Fakultet elektrotehnike i računarstva iz Zagreba, kao i turistička agencija ATLAS, koja je uspješno obavila poslove prijave sudionika.

Petak poslijepodne, nakon uvodnog predavanja Marine Mihalić (NSK) i Jadranske Stojanovski (Knjižnica Instituta Ruđer Bošković) *Jesu li kultura suradnje i zajedničke usluge za korisnike izazov i knjižničarima u Hrvatskoj?*, rad je nastavljen pozvanim predavanjima Williama A. Mayera (George Washington University) *Emerging Technologies in Libraries*, Irene Sapač (Univerzitetna knjižnica Maribor) *Stvoritve uporabnikov osrednjih univerzitetnih knjižnic*, Drage Katalenca (Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek) *Širenje područja borbe: marketinške strategije razvoja novih usluga u visokoškolskim knjižnicama*, te Anamarije Rožič-Hristovski (Centralna medicinska knjižnica Ljubljana) *Razvoj personaliziranog knjižničkog portala MyLibraryCMK*. Prvi dan je završen izlaganjem grupe djelatnika Nacionalne i sveučilišne knjižnice koji su predstavili *Hrvatsku bibliografiju, Niz A za 2000. godinu na CD-ROM-u*.

Drugi dan Seminara započeo je pozvanim predavanjima Aleksandre Horvat (Filozofski fakultet u Zagrebu) *Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj*, Ivane Pažur i Sofije Konjević (Knjižnica Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu) *Elektronički časopisi: promjene koje donose i kako ih korisnici prihvaćaju*, Ivana Mihele (Lilita) *Kava sa šlagom, račun u PDF-u*, te Tatjane Aparac-Jelušić (Pedagoški fakultet u Osijeku) *Usluge u umreženom okružju*.

Uz zahvale svim pozvanim predavačima, organizator posebno želi istaknuti dobru suradnju s Američkom ambasadom u Zagrebu i gospođom Macom Bahlen koji su omogućili gostovanje W. A. Mayera, koji je uz pozvano predavanje na Seminaru održao i radionice za hrvatske knjižničare, te nadahnuto i poticajno predavanje studentima knjižničarstva na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

U 11 sati započeo je drugi dio Seminara – radionice, koje su zadovoljile vrlo raznolike interese knjižničara. Boris Badurina, Martina Dragija Ivanović, Koraljka Golub i Franjo Pehar su ponudili *Digitalizaciju i nove knjižnične usluge*, Grozdana Sirotić, Marijana Mišetić i Sanja Šošarić su s prisutnim kolegama razmotrili što znači *Raditi SOLO*, a Reiner Klimesch i Allan Finn iz Ovid Technologies vodili su radionicu pod naslovom *Transforming content, tools, and services into a unique experience for you*. U drugoj skupini radionica Predrag Pale podučavao je sudionike *Komunikaciji s državnom upravom*, Marijana Glavica i Ana Barbarić su govorile o tome *Kako predstaviti knjižnične usluge na webu*, dok je tema radionice Vesne Golubović bila *Promjene u međuknjižničnoj posudbi*.

Seminar je, kao i uvijek, završio Raspravištem, koje je, osim što je pokušalo odgovoriti na pitanje *Kakva su nam iskustva s pristupom elektroničkim inačicama znanstvenih časopisa*, pokazalo i koliko su brojni problemi i pitanja vezani uz pretplatu časopisa u čijem rješavanju knjižničari još uvijek nisu naišli na prave sugovornike.

Uspješnom održavanju Seminara pridonijeli su i studenti Talijanistike Filozofskog fakulteta koji su obavili niz organizacijskih i tehničkih poslova.

Teme svih seminara (*Informacijska tehnologija u našim knjižnicama: vozimo li romobil ili formulu 1 (2000)*), *Na-*

bava u hrvatskim knjižnicama: jesmo li spremni za bungee jumping (2001), *Nove usluge knjižnica: želite li sa slagom ili u FDF-u* (2002) nastojale su biti aktualne i potaknuti rješavanje nekih gorućih problema. Okupljanje visokoškolskih knjižničara i razmjena iskustava pokazali su da kod knjižničara postoji želja i svijest o potrebi poboljšanja postojećeg stanja u hrvatskom visokoškolskom knjižničarstvu, ali i to da je za ostvarenje tog cilja neophodna potpora i drugih čimbenika. Kako na prvom mjestu ipak ostaje snaga našeg vlastitog doprinosa promjenama, pozivamo vas na ponovno druženje u studenom 2003.

M. Mišetić i S. Šošarić

Savjetovanje Narodne knjižnice u svjetlu PULMAN-ovih smjernica

(Rijeka, Hotel Bonavia, 15. studenoga 2002.)

Savjetovanje *Narodne knjižnice u svjetlu PULMAN-ovih smjernica* organizirala je Gradska knjižnica Rijeka u sklopu obveza nacionalnog koordinatora u projektu PULMAN XT (Extending the European Research Agenda for Public Libraries, Museums and Archives).

Savjetovanju je nazočilo 60 sudionika, po dva ključna čovjeka iz svake hrvatske županije, ravnatelj županijske narodne knjižnice i voditelj županijske matične službe, predstavnici Ministarstva kulture RH, Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke, dakle donositelji odluka na državnoj i lokalnoj razini, predstavnici muzeja i arhiva iz grada Rijeke i predstavnici s Katedre za knjižničarstvo iz Osijeka.

Program Savjetovanja bio je podijeljen u četiri bloka. U prvom bloku svoja su izlaganja o narodnim knjižnicama iznijeli predstavnici Ministarstva kulture RH, Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke. U drugom bloku predstavljani su hrvatski projekti – NISKA i Seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji*. Treći blok predstavio je dva dobra primjera iz prakse u Hrvatskoj (Zadar i Zagreb).

Posljednji blok bio je posvećen projektima PULMAN i PULMAN XT te

PULMAN-ovim smjernicama. Breda Karun je predstavila projekt, a potom je rad nastavljen u tri raspravne skupine (socijalne, upravljačke i tehničke smjernice). U svim skupinama razvila se vrlo živa rasprava i sudionici su pokazali veliki interes za PULMAN-ove smjernice. Savjetovanje je završeno plenarnom raspravom o Smjernicama.

Učesnici savjetovanja su vrlo aktivno bili uključeni i drže da su nam PULMAN-ove smjernice potvrdile da smo na tragu profesionalnih trendova u Europi. Vrijednost PULMAN-ovih smjernica posebno je značajna kao materijal pun izvora za daljnji razvoj postojećih usluga te uvođenje novih.

Zaključci Savjetovanja:

* Kako bi građanima omogućili sudjelovanje u upravljanju u e-vladi, službene novine bi trebale biti dostupne svakom građaninu u javnim knjižnicama.

* Kako bi se zajednici pružilo što više, potrebno je pronaći dodatne načine pronalazjenja sredstava i ljudi kako bi se zadovoljili planovi i potrebe knjižnice.

* Inicirati projekte i prijaviti ih na natječaje nadležnom ministarstvu uz participaciju i izvanproračunskih sredstava.

* Započeti pripremu za usklađivanje s europskim direktivama i normama vezanim uz autorsko pravo i javno posuđivanje.

* Osigurati permanentnu raspravu unutar zajednice narodnih knjižnica.

* Pronaći odgovarajući oblik "udruživanja".

* Potaknuti redovita godišnja savjetovanja narodnih knjižnica.

* Kada se govori o projektima digitalizacije i multimedijalnih digitalnih usluga u knjižnici, problem ne predstavlja oprema potrebna za izvođenje tih projekata već nedostatak ljudskih resursa, tj. visoka cijena radnih sati.

* Veliki zahvati u pružanju multimedijalnih digitalnih usluga ne bi se trebali financirati iz osnovnog proračuna knjižnice, već bi se trebali uobličiti u projekte, te bi se trebalo tražiti vanjsko financiranje.

* Knjižnice se ne bi trebale obeshrbiti zbog nedostatka financijskih sredstava, već bi trebale učiniti najbolje što mogu s onime čime raspolažu, jer već i to pruža dovoljno mjesta za poboljšanja (npr. u knjižničnom softveru), pa onda na temelju rezultata tražiti daljnje financiranje.

* Knjižnice bi u svim fazama planiranja trebale primjenjivati projektni pristup.

Dogovorena djelovanja:

* Uputiti pismo dioničkom društvu *Narodne novine* i relevantnim Ministarstvima kako vi se osiguralo besplatno pretraživanje službenih novina u javnim knjižnicama (što je uspješno ostvareno).

* Uputiti pismo Vladi u kojem se podupire ideja o civilnom služenju ročnika u knjižnicama, kako bi se udovoljilo potrebama knjižnica u vrijeme sve većih zahtjeva koji se pred njih postavljaju u informacijskom društvu. (Prijedlog je stavljen na dnevni red Vlade i nadležnih ministarstava!)

* Usmjeriti snage u lokalnoj zajednici na zajedničke akcije muzeja, knjižnica i arhiva u projektima na području kulturnog turizma.

* Napraviti reviziju Smjernica i priložiti hrvatske primjere dobre prakse.

A. Silić

6. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture (Rovinj, od 20. do 22. studenoga 2002.)

Od 20. do 22. studenoga 2002. u Rovinju su se šesti put okupili arhivisti, knjižničari i muzeolozi na Seminaru *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnost suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* kako bi razmijenili iskustva i dostignuća svojih struka. Osim njih, Seminaru su prisustvovali restauratori i konzervatori, tako da je u Rovinju bilo okupljeno čak pet baštinskih struka. Isto tako, bilo je i više izlagača iz turističke struke koji nastoje povezati stručnjake iz arhiva, knjižnica i muzeja s projektima kulturnog turizma. Seminar se sastojao od predavanja i radionica, a organizator je ovog puta bilo Hrvatsko muzejsko društvo.

Seminar je započeo izlaganjem Aleksandre Horvat u kojem su predstavljani rezultati istraživanja provedenog

među hrvatskim knjižničarima o vrijednostima koje sami knjižničari smatraju osnovnima za svoju profesiju. Zatim je pročitano izlaganje Ive Maroevića o konceptu održivog razvoja u zaštiti kulturne baštine. Renata Tomljenović govorila je o osnovnim smjernicama razvoja kulturnog turizma. Gost predavač iz Njemačke Jens Bove predstavio je dvije kooperativne baze podataka Bildindex i Manuscripta mediaevalia. Goran Zlodi govorio je o muzejskim vizualnim zbirka, osobito o problemu vizualne dokumentacije u muzejima i o Webu kao mjestu pristupa distribuiranim digitalnim zbirka vizualne građe. Mario Braun predstavio je restauratorsku bazu podataka BREUH. Izlaganje Koraljke Golub, Srećka Jelušića, Damira Pavelića i Snježane Radovanlije-Mileusnić govorilo je o rezultatima eksperimentalne primjene zapisa izrađenih u Dublin Core-u, ONIX-u, i UNIMARC-u u elektroničkim knjižarama u Hrvatskoj. Davor Fulanović i Božica Škulj predstavili su važnu komponentu rada Tehničkog muzeja u Zagrebu: njegove obrazovne djelatnosti koje se provode u suradnji s osnovnim i srednjim školama, a u budućnosti i s visokim školama. Melita Hlastec-Ljubačev govorila je o projektu osnivanja Muzeja obrazovanja Primorsko-goranske županije u vojarni na Trsatu. Temelj izlaganja Sanjice Faletar i Martine Dragije Ivanović bila je usporedba zastupljenosti baštine u programima studija informacijskih znanosti u Hrvatskoj i svijetu, pri čemu je naglašena potreba za uključivanjem takvih tema u hrvatske nastavne programe, te potreba uspostave bolje suradnje između arhiva, knjižnica i muzeja.

Drugi dan seminara započeo je izlaganjem Amelie Tomašević o potencijalnoj funkciji hotela kao muzeja. Lana Križaj predstavila je informacijski sustav HEREIN (European Heritage Network), sustav kojemu je cilj olakšati pristup kulturnoj baštini i informacijama o njoj pomoću suvremene informacijske tehnologije, kako upravnim tijelima i stručnjacima zaduženim za kulturnu baštinu, tako i najširoj javnosti. Tihana Stepinac Fabijanić predstavila je neke od projekata razvoja turizma u ruralnim područjima. Sanja Markušev Jelačić i Boris Jurinić prikazali su rezultate istraživanja *Informaticija ustanova u kulturi: arhivi, knjižnice i muzeji*. Vlasta Klarić i Neda Žic Cepić govorile su o specifičnim oblicima kulturnog

turizma i o pojmu tzv. "neprofitnog turizma", te prikazale rezultate ankete očekivanja turističkih posjetitelja Zagreba u pogledu kulturnog turizma. Jozo Ivanović predstavio je prijedlog reforme uredskog poslovanja u javnim službama. Sonja Avalon govorila je o mrežnoj vrijednosti kulturne baštine. Iva Melinščak Zlodi je u svom izlaganju prikazala probleme pohrane i pristupa znanstvenim radovima, te relativno novu mogućnost pristupa znanstvenim informacijama - elektroničke arhive znanstvenih radova.

Treći dan seminara započeo je izlaganjem Radovana Vrane o oblikovanju digitalnih zbirki, osobito o načinima postizanja ujednačenosti njihove kvalitete određivanjem indikatora kvalitete digitalnih zbirki, te primjenom standarda, smjernica i iskustava iz prakse. Ana Barbarić je u svom izlaganju prikazala odnose sastavnih dijelova informacijskih sustava: baza podataka, pretraživača i sučelja, čija je usklađenost važna za dobro funkcioniranje nekog informacijskog sustava. Tomislav Čepulić predstavio je standard ISO 15489 o upravljanju spisima. Sofija Klarin i Mira Miletić Drder govorile su o problemu opisa elektroničke kartografske građe. Vladimir Mateljan, Krešimir Pavlina i Damir Pavušin prikazali su nove mogućnosti pristupa informacijama integracijom Web servisa i mobilnih uređaja na primjeru projekta *Studomat*. Odjel Culturnet Croatia Zavoda za kulturu Ministarstva kulture predstavio je svoj portal na kojem su na jednom mjestu dostupne sve informacije o hrvatskoj kulturi. Darko Ivić govorio je o problemima dokumentiranja u restauratorstvu.

Radionice su bile organizirane u četiri velike tematske skupine: *Web okruženje* (voditeljica Sofija Konjević); *Kako sačiniti dobar web-site narodne knjižnice* (voditelji Zdenka Sviben i Boris Badurina); *Dokumentacija, standardi, smjernice* (voditeljica Tinka Katić); *Fromicanje kulturnog turizma* (voditeljice Vlasta Klarić i Davorka Pšenica), od kojih je svaka uključivala niz manjih predavanja i radionica. Posebno ističemo radionicu *Kako sačiniti dobar web-site narodne knjižnice* koja je rezultirala mrežnom stranicom imaginarnih knjižnica AKM.

Seminar je završio izvještajima sa svih radionica i planiranjem idućeg, te već tradicionalnim izletom.

M. Pavelić

Vikend knjižničara (od 6. do 8. prosinca 2002.) i Okrugli stol Knjižnica kao susretište kultura u doticaju i prožimanju – svi naši jezici, sve naše kulture u sklopu 8. sajma knjige u Puli

Svih sajamskih godina istarski knjižničari, hodočasničkom odanošću, navraćaju svakodnevno u sajamske prostore kako bi kritički promatrali sajamska zbivanja i pažljivo, gotovo ritualno, birali najbolje naslove za svoje knjižnice. Uključeni više ili manje aktivno u pripreme sajamskih kataloga, višegodišnje su uzajamne dobre vibracije najbolje potvrdili kao suorganizatori *Vikenda knjižničara* 7. i 8. sajma knjige u Puli.

Zamišljeni kao međunarodni program intenzivnog druženja na najvećem okupljalištu uz knjigu u Hrvatskoj, *Vikendi knjižničara* predstavljaju knjižničarsku struku javnosti na drukčiji način koji uspostavlja nove rukavce afirmacije knjižničarstva: kapilarno proširenih, temeljitih i sveobuhvatnih u kulturnim strategijama razvoja. Sa ciljem popularizacije svoje struke, koja stoljećima u tišini i samozatajno čuva više ili manje skriveno knjižno blago i daruje ga generacijama koje dolaze, Društvo bibliotekara Istre drugi je put bilo suorganizator međunarodnog skupa knjižničara koji se održavao kao poseban program 8. sajma. Tom se prigodom okupilo stotinjak knjižničara iz Slovenije, Italije, Češke, Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

U uobičajenom sajamskom ozračju, već zahuktale raznolike i bogate ponude knjiga i časopisa, dok je sve vrvjelo od kulturnih zbivanja, predstavljanja knjiga, izložbi, predstava, koncerata, filmova, u petak, 6. prosinca 2002. u 16 sati, u VIP salonu Doma hrvatske vojske, započeo je trodnevni *Vikend knjižničara*.

Okrugli stol *Knjižnica kao susretište kultura u doticaju i prožimanju – svi naši jezici, sve naše kulture* bio je naš središnji program i jedan od tri skupa međunarodnog karaktera 8. sajma (P.E.N. u Puli, Su-

sret europskih urednika časopisa za kulturu s temom Protu-globalizacijski pokreti).

Razgovor o multikulturalnosti u europskim knjižnicama pobudio je veliko zanimanje pulske kulturne javnosti. U prepunoj dvorani Kavane Mozart, u subotu u 13 sati, za okruglim stolom sjedili su i konstruktivno raspravljali: Silva Novljan i Andreja Pleničar (Slovenija), Enisa Žunić (Bosna i Hercegovina), Bianca Cuderi (Italija), Vojtjek Balik (Češka) i Alemka Belan-Simić (Hrvatska). Promišljalo se o Europi kao multikulturalnoj zajednici s etnički različitim stanovništvom, te koliko knjižnice, kao temeljne kulturne institucije, poznaju zahtjeve, potrebe, razvoj i demografske promjene zajednice koju opslužuju, i koliko omogućuju pristup na ravnopravnoj osnovi svim pripadnicima lokalne zajednice. Nakon uvoda u razgovor u kojem je Alemka Belan Simić, predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva, iznijela najvažnija načela multikulturalnog knjižničarstva za koje se zalaže i hrvatsko knjižničarstvo, sudionici su iznijeli poticajne primjere iz svoje prakse koji pokazuju kako se knjižnice bore protiv "kulturne čistoće", kao jedne od najdestruktivnijih političkih ideja našega doba, i koliko mogu biti djelotvorne. O sustavnom višegodišnjem radu s Romima u Knjižnici Mirana Jarca u Novom Mestu govorila nam je Andreja Pleničar, a o iskustvima tršćanskih knjižničara iz Biblioteche Quarantotti Gambini u radu sa slovenskim i hrvatskim manjinskim stanovništvom, Bianca Cuderi. O tome koliko vladajuća politička zajednica diktira ili ne diktira odnos knjižnice prema potencijalnim korisnicima, pripadnicima manjinskih zajednica, i koja je uloga nacionalnih knjižnica kao krovnih institucija u stvaranju dobrog ozračja prožimanja kultura u doticaju, govorili su nam Silva Novljan (Narodna i univerzitetna knjižnica Ljubljana) i Vojtjek Balik (Nacionalna knjižnica Prag).

Stvarnost knjižnica poslijeratne Bosne i njihov doprinos normalizaciji javnog i kulturnog života, multikulturalnost u gotovo nemogućim uvjetima, ali i veliki entuzijazam knjižničara koji ne dozvoljavaju da knjižnice budu ksenofobična i getoizirana mjesta isključivo za pripadnike ove ili one kulture, predstavila nam je Enisa Žunić (Narodna i univerzitetska biblioteka Tuzle).

Na kraju rasprave, svi sudionici su

se suglasili da javnost od suvremenih knjižnica očekuje da svojim korisnicima omogući brzi pristup informacijama ma gdje se one nalazile, te da je u suvremenom svijetu komunikacije neophodno povezivati knjižnice u jedinstveni knjižnično-informacijski sustav, vodeći pritom računa o afirmaciji načela multikulturalnosti europskog knjižničarstva.

Druženje knjižničara i svih naših gostiju nastavljeno je u kulturnoj Oštariji Čuk uz svirku Gustafa, i to - dugo u noć!

U nedjelju smo prošetali *Vikend knjižničara* Istrom i krenuli u pohod zanimljivim i još uvijek javnosti nedovoljno poznatim rovinjskim specijalnim knjižnicama. Posjetili smo knjižnicu Centra za povijesna istraživanja - Centro di ricerche storiche (s jedinom zavičajnom zbirkom u Istri koja sustavno prikuplja građu sa sve tri stane istarske stvarnosti - hrvatske, slovenske i talijanske) i Zavod za istraživanje mora, s tako zanimljivim knjižnim blagom - o ekspedicijama, knjigama nastalim poslije poznatih oceanografskih znanstvenih putovanja i opsežnih istraživačkih radova na moru. Rovinjska zbirka ekspedicija najbogatija je zbirka takvih knjiga u Hrvatskoj i jedna od bogatijih u Sredozemlju.

Puni neponovljivih dojmova, uživajući u druženju, istarskim pejzažima i nadahnutoj "priči o Istri" naše članice, Karmen Jovandić, ekspedicija knjižničara dovezla se u Paladnjake, mjesto koje se na karti Istre ne može pronaći, stoga je kušanje autohtonih istarskih specijaliteta privilegija za samo najdraže nam goste kojima doista želimo biti dobri domaćini! Društvo bibliotekara Istre vjeruje da smo to i bili i da će se dobar glas daleko čuti, te da će nam hrvatski knjižničari 5. prosinca 2003., na 3. *vikend knjižničara*, doći u još većem broju. Mi ćemo u festivalskom okruženju ponovo i ponovo ispreplitati krugove novog i starog, nikada ih ne zatvarajući. Knjige su bile, jesu i bit će, za vrijeme što dolazi, a mi želimo da naši kolege ponesu u svoje bliže i dalje svjetove svu dobru energiju isprepletenog pulsiranja knjiga, ljudi i knjižnica upućenih jedni na druge, ma s koje god strane kugle jedan te isti svijet ogledali s njegovim povijesnim, kulturnim, geografskim i inim meridijanima i paralelama.

T. Grujić

2. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama - Slobodan pristup službenim publikacijama u službi razvoja demokracije

(Zagreb, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 10. prosinca 2002.)

Hrvatsko knjižničarsko društvo (Komisija za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja i Komisija za državne informacije i službene publikacije) i Katedra za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, 10. prosinca 2002. godine organizirali su Okrugli stol *Slobodan pristup informacijama s temom Slobodan pristup službenim publikacijama u službi razvoja demokracije*.

Nakon pozdravnih govora predsjednice Hrvatskog knjižničarskog društva Alemke Belan Simić i predstojnice Katedre za bibliotekarstvo Aleksandre Horvat, započeo je prvi dio Okruglog stola pod nazivom *Dostupnost publikacija tijela državne vlasti*. Leo Budin s Fakulteta elektrotehnike i računarstva u svom je izlaganju govorio o smjernicama za uspostavu informacijskog društva u Republici Hrvatskoj u prihvaćenoj strategiji razvitka za područje informacijske i komunikacijske tehnologije zaključivši da omogućavanje pristupa relevantnim informacijama pogoduje informiranju građana o važnim društvenim pitanjima, a samim time i razvoju demokracije.

Josip Kregar s Pravnog fakulteta u Zagrebu govorio je o pravu na pristup informacijama i zakonima o slobodnom pristupu informacijama koje su u novije vrijeme usvojile mnoge tranzicijske zemlje.

Žaneta Baršić-Schneider iz Hrvatske informacijsko-dokumentacijske referalne agencije govorila je o preprekama i mogućnostima pristupa službenim publikacijama. Pravo na informaciju za sve građane ostvaruje se kroz dostupnost službenih dokumenata u depozitarnim knjižnicama na lokalnoj, regionalnoj ili međunarodnoj razini.

U drugom tematskom dijelu naziva *Slobodan pristup zbirkama službenih publikacija* bilo je četvero govornika. Prvi je bio Andrew Paton iz Ureda za službene publikacije Europske Unije u Luxembourg. Europska Unija proizvodi veliki broj raznih informacija, a Ured nastoji te publikacije učiniti dostupnim građanima. Nataša Glavnik (Državni sabor Republike Slovenije) govorila je o slobodi pristupa službenim informacijama u Sloveniji, a posebno o prijedlogu zakona o dostupnosti informacija od javnog značaja kojeg je slovenska Vlada uputila Saboru. Blaženka Peradenić-Kotur (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb) govorila je o dostupnosti informacija u tijelima državne vlasti naglašavajući da razina dostupnosti državnih informacija i službenih publikacija ovisi o stupnju razvoja demokratskih procesa pojedine države. Irena Pilaš (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb) prikazala je djelovanje depozitarnih knjižnica službenih publikacija Kanade, Sjedinjenih Američkih Država i Australije kao i depozitarne knjižnice Ujedinjenih Naroda, Europske Unije i Vijeća Europe.

Tema trećeg dijela okruglog stola bila je *Službene informacije u narodnim knjižnicama*. Silva Novljan (Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana) govorila je o slovenskim iskustvima vezanim uz službene publikacije u narodnim knjižnicama i problemu otežavanja dostupnosti službenih informacija od strane države, općina i knjižnica. Aleksandra Horvat s Filozofskog fakulteta (Katedra za bibliotekarstvo Odsjeka za informacijske znanosti) i Tatjana Nebesny i Boris Badurina iz Knjižnica grada Zagreba izvijestili su o istraživanju čiji je cilj bio utvrditi da li središnje narodne knjižnice u Hrvatskoj posjeduju ili barem omogućuju pristup temeljnim službenim publikacijama. Alemka Belan-Simić i Zdenka Sviben iz Knjižnica grada Zagreba iznijele su rezultate istraživanja koji su pokazali koje službene informacije narodne knjižnice u Hrvatskoj nude na svojim mrežnim stranicama. Edita Bačić (Pravni fakultet u Splitu) i Gordana Miošlin (Knjižnica Marka Marulića, Split) govorile su o dostupnosti i korištenju Internet-kioska i euro-polica u splitskim knjižnicama naglasivši da su rezultati ankete provedene među korisnicima pokazali nezadovoljstvo ponudom službenih publikacija u splitskim knjižnicama.

Nakon izlaganja doneseni su zaključci.

I. Hebrang Grgić

Zaključci 2. okruglog stola o slobodnom pristupu informacijama – Slobodan pristup službenim publikacijama u službi razvoja demokracije

I. Službene publikacije državnih tijela, tijela državne uprave i tijela lokalne uprave i samouprave prijeko su potreban izvor informacija svakom građaninu u svakodnevnom životu i radu. Stoga službene publikacije moraju biti sastavnim dijelom fonda narodnih knjižnica u skladu sa specifičnim potrebama stanovništva kojem knjižnica služi. Svaka bi narodna knjižnica trebala specificirati opseg i dubinu prikupljanja službenih publikacija u svojim smjernicama za izgradnju fonda. Zato je potrebno da knjižnice prate potrebe svojih korisnika za službenim publikacijama u tiskanom i elektroničkom obliku.

II. U skladu s UNESCO-vim *Manifestom za narodne knjižnice, Smjernicama Vijeća Europe/EBLIDA-e o knjižničnom zakonodavstvu i politici u Europi*, te vodeći računa o nacionalnoj strategiji razvitka iskazanoj u dokumentu *Informacijska i komunikacijska tehnologija – Hrvatska za 21. stoljeće*, Hrvatsko knjižničarsko društvo zalagat će se da narodne knjižnice postanu mjesta javnog pristupa umreženim informacijama za sve građane.

III. U skladu s navedenim međunarodnim dokumentima, te u skladu s IFLA-inim *Manifestom o Internetu*, potiču se narodne knjižnice da osiguraju besplatan pristup službenim informacijama na mreži za sve građane.

IV. Potiču se narodne knjižnice da kvalitetnom obradom i informacijskom službom, kao i odabirom odgovarajuće opreme osiguraju optimalnu dostupnost službenih publikacija i informacija za svoje korisnike.

V. Potiču se narodne knjižnice da u skladu sa svojim mogućnostima uredi svoje mrežne stranice tako da službene informacije budu lako dostupne svim korisnicima.

VI. Hrvatsko knjižničarsko društvo založit će se da se među članstvom pove-

de rasprava o cjelovitom rješenju pitanja obveznog primjerka, što uključuje i službene publikacije, te će konačan prijedlog uređenja obveznog primjerka uputiti Hrvatskom knjižničnom vijeću.

VII. Hrvatsko knjižničarsko društvo zalagat će se da se poslovanje knjižnica tijela državne uprave, tijela lokalne uprave i tijela lokalne uprave i samouprave uskladi s odgovarajućim knjižničarskim normama, kako bi te knjižnice mogle pomoći u osiguravanju pristupa službenim informacijama za sve građane.

VIII. Hrvatsko knjižničarsko društvo potaknut će raspravu, a po potrebi i daljnje istraživanje o dostupnosti informacija Vijeća Europe i Europske unije u knjižnicama u Hrvatskoj.

U Zagrebu, 10. prosinca 2002.

Stručni seminar o disleksiji (Rijeka, Gradska vijećnica, 10. prosinca 2002.)

Suradnjom Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama Hrvatskog knjižničarskog društva, Zavoda za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Hrvatske udruge za disleksiju, u Zagrebu je u lipnju 2002. godine održan stručni seminar o disleksiji za voditelje županijskih matičnih službi s ciljem da oni u svojim sredinama organiziraju slične seminare kako bi školski knjižničari mogli prepoznati djecu s poteškoćama u čitanju i pisanju.

Slijedom toga, u Rijeci je u prosto-ru Gradske vijećnice dana 10. prosinca 2002. godine održan istovjetni seminar koji je okupio pedesetak školskih knjižničara, pedagoga, psihologa, defektologa i logopeda.

U uvodnom izlaganju voditeljica županijske matične službe Ljiljana Črnjar istaknula je da je seminar rezultat suradnje navedenih institucija, te navela osnovne informacije o djelovanju Hrvatske udruge za disleksiju.

Doc. dr. Mirjana Lenček-Vancaš govorila je o ranom prepoznavanju poteškoća u čitanju i pisanju, simptomima disleksije, načinima terapije, te mogućnostima njihova ublažavanja i prevladavanja.

Ines Galić-Jušić, prof., govorila je na temelju vlastite logopedске prakse o suradnji i kreativnom radu logopeda i knjižničara na suzbijanju otpora prema pisanoj riječi djece s disleksijom predškolske i školske dobi.

Po završetku rasprave voditeljica matične službe istakla je da u Rijeci dugi niz godina pri Osnovnoj školi "Vladimir Gortan" vrlo uspješno djeluje logopedski centar, te u još nekoliko škola logopedski punktovi, što bi trebalo biti temelj buduće dobre suradnje s knjižničarima u realizaciji predloženog programa rada s dislektičnom djecom u školskim knjižnicama.

Lj. Črnjar

Okrugli stol o reviziji i otpisu knjižnične građe

(Zagreb, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 26. veljače 2003.)

U prosincu prošle godine na sastanku Stručnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva dogovoreno je da se mora održati stručni skup o reviziji i otpisu knjižnične građe. Bez obzira što je donesen *Pravilnik o reviziji i otpisu knjižnične građe* i tiskan u Narodnim novinama br. 21/2002., revizija i otpis knjižnične građe bili su i ostali tema za raspravu unutar knjižničarske zajednice i nažalost tema koja se provlačila kroz javne medije, opterećujući negativnim konotacijama hrvatsko knjižničarstvo.

HKD je još u svibnju 2002. godine uputilo svojim članovima poziv da pošalju primjedbe na Pravilnik, a na temelju kojih će se i održati rasprava o reviziji i otpisu. Na sastanku Glavnog odbora HKD-a koji je održan 24. siječnja 2003., predložila sam da se formira radna grupa koja će organizirati održavanje ovog Okruglog stola. Dogovoreno je da se izaberu teme i pozove kao gost kolegica Nada Češnovar iz Narodne in univerzitetne knjižnice iz Ljubljane koja je uredila slovenski *Priručnik za izločanje in otpis knjižničnega gradiva*.

Tako je 26. veljače 2003. godine održan ovaj Okrugli stol sa sljedećim programom:

Tanja Sušec, predsjednica Stručnog odbora: *Uvodne napomene*

I/ Mjerila/kriteriji za izlučivanje knjižnične građe

Nada Češnovar, NUK, Ljubljana: *Slovenska mjerila za izlučivanje knjižnične građe*

Silva Pavlinić, GSKO, Osijek i Ljiljana Črnjar, GK, Rijeka: *Mjerila za izlučivanje knjižnične građe u narodnim knjižnicama*

Višnja Bošnjak, KGZ: *Mjerila za izlučivanje knjižnične građe u školskim knjižnicama*

Tanja Sušec, Knjižnica KB "Sestre milosrdnice", Zagreb: *Mjerila za izlučivanje knjižnične građe u visokoškolskim i specijalnim knjižnicama*

II/ Vrijednost otpisane građe

Nada Češnovar, NUK, Ljubljana: *Slovenska pravila za ocjenu novčane vrijednosti otpisane građe*

Maja Lalić, KGZ: *Upute za procjenu novčane vrijednosti otpisane građe*

III/ Diskusija.

IV/ Zaključci.

Okrugli stol je bio veoma dobro posjećen. Više od stotinu knjižničara prisustvovalo je ovom Okruglom stolu. Izlaganja su bila kratka, a posebno nas je kolegica iz Slovenije, Nada Češnovar svojim uvodnim izlaganjem i diskusijom podržala u namjeri da naš krajnji cilj bude izrada *Priručnika o reviziji i otpisu knjižnične građe*.

Diskusije sudionika koje su uslijedile nakon izlaganja pokazale su da nam je Priručnik neophodan.

Okrugli stol ocijenjen je među sudionicama kao koristan stručni skup i kao pokazatelj da nam treba više okruglih stolova i za druge stručne teme hrvatskog knjižničarstva.

Na mrežnim stranicama HKD (www.hkdrukstvo.hr) možete pogledati prezentacije kolegice N. Češnovar (<http://www.hkdrukstvo.hr/clanovi/tmp/cesnovar.ppt> i http://www.hkdrukstvo.hr/clanovi/tmp/cesnovar_vrednovanje.ppt) te kolegica S. Pavlinić i Lj. Črnjar (<http://www.hkdrukstvo.hr/clanovi/tmp/pavlinic.ppt>).

Prilažem na koncu zaključke s Okruglog stola:

1. Sve dileme o postupku revizije i otpisu knjižnične građe, terminologiji, definicijama i proceduri moraju se razriješiti Priručnikom koji će izaći u tiskanom i digitalnom obliku.

2. Diskusije i izlaganja sudionika su pokazale da ne postoje velika razmimoilaženja u određivanju kriterija za izlučivanje ili u bilo kojem drugom segmentu rada prilikom revizije i otpisa. Postoji nepoznavanje postupaka u radu, dvosmislenosti u tumačenju određenih termina kao što su to nestale knjige, ukradene knjige, zatim prekobrojne knjige, nepotrebne knjige i sl.

3. Posebnu pozornost mora se u izradi Priručnika posvetiti neknjižnoj građi koja u ukupnom fondu svih vrsta knjižnica nezaustavljivo raste.

4. Iako je kolegica Maja Lalić jasno i sažeto izložila sve o postupku denominacije i o novčanoj vrijednosti knjižnične građe, još jednom ponavljamo zaključak njenog izlaganja: stručni djelatnici nisu dužni određivati stvarnu vrijednost knjižničkog fonda: to obavljaju ekonomsko-financijske službe.

5. Predsjednici Komisija HKD-a iznijeli su svoje prijedloge za članove uredništva koje će raditi na izradi Priručnika o reviziji i otpisu knjižnične građe.

Predloženi su i usvojeni sljedeći članovi:

1. Sekcija za narodne knjižnice: Mira Švob
2. Sekcija za visokoškolske knjižnice: Marijana Mišetić
3. Komisija za nabavu i izgradnju fondova: Jasna Jednačak
4. Sekcija za specijalne knjižnice: Blaženka Peradenić-Kotur
5. Sekcija za školske knjižnice: Višnja Bošnjak
6. Komisija za automatizaciju: Kluk Giunio
7. Komisija za zaštitu knjižne građe: Maja Lalić
8. Komisija za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja: Aleksandra Horvat
9. Nacionalna i sveučilišna knjižnica: Višnja Čanjevca.

T. Sušec

Stručni seminar o reviziji i otpisu knjižnične građe za narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije (Rijeka, Gradska vijećnica, 28. veljače 2003.)

U Rijeci je u Gradskoj vijećnici 28. veljače 2003. godine u organizaciji županijske matične službe održan stručni seminar o reviziji i otpisu knjižnične građe za knjižničare narodnih i školskih knjižnica Primorsko-goranske županije. Seminar kojemu je nazočilo šezdesetak knjižničara osnovnih i srednjih škola vodila je Maja Lalić, koordinator za zaštitu u Knjižnicama grada Zagreba. Kolegica Lalić sustavno je i iscrpno u svom izlaganju obuhvatila sve segmente revizije i otpisa knjižnične građe: pripremu revizije, metode provođenja, izlučivanje građe za otpis, postupke s otpisanom građom, te posebice procjenu vrijednosti otpisane građe. Naglasila je pojedinosti iz *Pravilnika o reviziji i otpisu knjižnične građe* koje su kod knjižničara izazivale najviše nejasnoća, primjerice kategorije otpisane građe među kojima nema nestale i otuđene građe.

Školski knjižničari su dobili izmijenjenu i dopunjenu verziju materijala *Revizija i otpis knjižničkog fonda u školskim knjižnicama* koji je izradila Veronika Čelić - Tica, savjetnica za školske knjižnice u Zavodu za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Materijal, osim što je usklađen s novim *Pravilnikom o reviziji i otpisu*, sadrži i dodatak kolegice Lalić o procjeni vrijednosti otpisane građe.

Nazočni knjižničari aktivno su sudjelovali u raspravi koja je uslijedila. Uz pitanja vezana za temu seminara, budući da je revizija sastavni dio izgradnje knjižničkog fonda, istaknuto je više pitanja i problema koji se odnose na otkup knjiga Ministarstva prosvjete i športa za školske knjižnice. Školski knjižničari istakli su da otkupljena građa ne prati u potpunosti potrebe koje su školske knjižnice iskazale i dostavile Ministarstvu, te da izbor građe ne odgovara svim odgojno-obrazovnim profilima srednjih škola, posebice strukovnih. Lektirnih izdanja je premalo, kako naslova tako i

primjeraka pojedinog naslova. Dalje je navedeno da otkupom stiže velik broj nepotrebnih knjiga koje ne odgovaraju nastavnom planu i programu ili zadacima školske knjižnice, čime se narušava plan nabave i opterećuje fond, posebice onih knjižnica koje imaju loše postorne uvjete. S tim u vezi postavilo se i pitanje što učiniti s nepotrebnim naslovima obzirom da, kako školski knjižničari navode, u dopisu Ministarstva stoji da su dužni sve otkupljene knjige uvrstiti u fond knjižnice. Iz rasprave se nametnuo zaključak o nužnosti osiguranja namjenskih sredstava za nabavu knjižnične građe, jer izdvajanje sredstava u tu svrhu iz ukupne sume materijalnih troškova sada ovisi isključivo o spremnosti i volji ravnatelja, a katalogi deziderata, prema riječima jedne knjižničarke, "ostaju samo puki popisi nikad ostvarenih želja".

Otkup knjiga na koji ne mogu utjecati i neizvjesnost sredstava za nabavu kojima mogu raspolagati stvara osjećaj nepovjerenja u profesiju i ne pridonosi shvaćanju važnosti uloge školskog knjižničara u odgojno-obrazovnom procesu.

O iznesenim problemima matična služba izvijestila je Ministarstvo prosvjete i športa.

Lj. Črnjar

Konferencija o dostupnosti informacija u Jugoistočnoj Europi (Zagreb, od 20 do 22. ožujka 2003.)

Kao poticaj i podrška za donošenje zakona o dostupnosti informacija u Hrvatskoj, u Zagrebu je održana trodnevna Regionalna konferencija o dostupnosti informacija u Jugoistočnoj Europi. Domaćin konferencije, koja je održana u Novinarskom domu od 20. do 22. ožujka 2003., bio je Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava, koji je, uz Ured Transparency Internationala u Hrvatskoj, ARTICLE 19 iz Londona te Open Society Justice Initiative iz Budimpešte, bio i organizator skupa. Uz brojne aktiviste nevladinih organizacija i predstavnike NATO, OSCE, OSI, IREX iz zemalja Jugoistočne Europe, predstavnike Ministarstva

kulture, Ministarstva znanosti i tehnologije, Ministarstva europskih integracija, u radu skupa su sudjelovali i članovi Hrvatskoga knjižničarskog društva, Aleksandra Horvat, predsjednica Komisije za slobodan pristup informacijama, Žaneta Baršić-Schneider, član Komisije za državne informacije i službene publikacije te Alemka Belan-Simić, predsjednica Hrvatskoga knjižničarskog društva.

Na svečanom otvaranju sudionike su pozdravili Predsjednik Republike Hrvatske, gospodin Stjepan Mesić, voditelj Misije OESS-a u Hrvatskoj, gospodin Peter Semneby, te prof. Žarko Puhovski, predsjednik HHO-a i mr. sc. Zorislav Petrović, predsjednik Transparency International, u ime organizatora.

Drugog dana rada govorilo se o važnosti poštivanja prava na dostupnost informacija, o načelima zakona o dostupnosti informacija te o iskustvima u njegovom donošenju i provođenju. Predstavnici Vijeća Europe i ARTICLE 19 izložili su glavna načela i preporuke o dostupnosti službenih dokumenata, a predstavnik Hrvatske vlade, Ministar znanosti i tehnologije gospodin Gvozden Flego, istaknuo je da je zakon o dostupnosti informacija doprinos izgradnji civilnog društva te da treba poštivati i pravo na informacije i pravo na privatnost. O Deklaraciji o načelima dostupnosti informacija i kampanji za donošenje zakona o dostupnosti informacija u Hrvatskoj, a u koju je uključeno i Hrvatsko knjižničarsko društvo, govorio je prof. Josip Kregar, dok su sudionici iz Albanije, Bugarske, Crne Gore, Kosova, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Srbije iznosili iskustva i praksu u provođenju kampanje za donošenje zakona o dostupnosti informacija, te izgradnji koalicija za njegovo provođenje. Prikaz stanja u Hrvatskoj dao je pomoćnik ministra kulture, mr.sc. Jadran Antolović, a Alemka Belan-Simić je ukratko prikazala aktivnosti Hrvatskoga knjižničarskog društva u promicanju slobodnog pristupa informacijama te istaknula potporu Ministarstva kulture i Gradskog ureda za kulturu. Žaneta Baršić-Schneider je prisutne upoznala s djelatnošću HIDRA-e i ulogom profesionalaca - knjižničnih djelatnika u omogućavanju dostupnosti informacija. Trećega su se dana, a upravo kada je na snagu stupio slovenski zakon o dostupnosti informacija, razmatrala zakonska izuzeća od prava na dostupnost informacija i pitanje

službene tajne i njene zaštite. Izlaganje predstavnika NATO iz Budimpešte, koji je govorio o standardima NATO-a, izazvalo je mnoštvo pitanja. Poslije podne su se sudionici opredijelili za rad u jednoj od tri radionice: 1. Dobivanje javne podrške za donošenje zakona i lobiranje u vladi i parlamentu; 2. Lobiranje i povezivanje putem međunarodnih institucija, te 3. Osiguranje primjene zakona nakon njegovog usvajanja. Na kraju su podneseni izvještaji i donesene preporuke za dalji rad i suradnju. Jedan od prijedloga je bio da se 28. ili 29. rujna uspostavi kao Svjetski dan prava javnosti da zna.

Skup je dao dobar uvid u način rada različitih nevladinih udruga koje se, poput Hrvatskog knjižničarskog društva, zalažu za slobodan pristup informacijama, potvrdio je da HKD, odnosno njegova stručna tijela, prate aktualne trendove u svijetu i međunarodne standarde u području slobodnog pristupa informacijama i zaštiti privatnosti, te da može biti ravnopravan partner u lobiranju za donošenje zakona o dostupnosti informacija.

A. Belan-Simić

Gostujući predavači na Katedri za knjižničarstvo Pedagoškog fakulteta u Osijeku

Tijekom ožujka, travnja i svibnja Katedra za knjižničarstvo pri Pedagoškom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku ugošćuje četiri vrsna predavača iz područja knjižnične i informacijske znanosti: Paula Sturgesa s Odsjeka za informacijske znanosti Sveučilišta Loughborough iz Velike Britanije, Irenu Wormell sa Sveučilišta Boras iz Švedske, Nicholasa Belkina sa Sveučilišta Rutgers iz SAD, te Colleen Cool sa Queens College iz New Yorka, koji će studentima knjižničarstva i zainteresiranim knjižničarima iz regije održati niz zanimljivih predavanja.

U periodu od 19. ožujka do 4. travnja, na Katedri je boravio profesor Paul Sturges koji je na Pedagoškom fakultetu održao sljedeća predavanja: *Libraries in the UK* (19. ožujka 2003.), *Oral and written communication* i *Network develop-*

ments in the UK (20. ožujka 2003.), *Intellectual property* (21. ožujka 2003.), *Significance of literacy and illiteracy* (27. ožujka 2003.), *Legal issues affecting libraries* (28. ožujka 2003.), *The digital divide* (3. travnja 2003.), *Africa as an information environment* (4. travnja 2003.). Dana 26. ožujka 2003. profesor Sturges je na Elektrotehničkom fakultetu u Osijeku održao predavanje naslovljeno *The Cyber Crime Treaty and its implications for libraries providing Internet access to users*, koji se izravno prenosilo, uz podršku CARNet mreže, studentima i knjižničarima u Splitu.

Profesorica Wormell gostovala je na osječkoj Katedri od 5. do 7. svibnja 2003. i studentima treće i četvrte godine održala predavanja: *Bibliometrija i bibliometrijska istraživanja*, *Obrazovanje informacijskih stručnjaka* i *Izdavačka politika časopisa Libri i mladi*.

Profesor Belkin Fulbrightov je stipendist u sklopu programa *Fulbright Senior Specialist*, u trajanju od dva tjedna. Prvi tjedan profesor Belkin, koji je jedan od ovogodišnjih kodirektora Seminara LIDA, održat će niz predavanja i tutorial u Dubrovniku/Mljetu, a drugi tjedan gostovat će u Osijeku gdje će studentima knjižničarstva četvrte godine održati predavanja u sklopu kolegija Sustavi za označavanje i pretraživanje, a studentima drugih godina i knjižničarima u regiji govorit će o informacijskim pretraživanjima u mrežnom okruženju.

U istom terminu kao i profesor Belkin, u Osijeku će boraviti i profesorica Colleen Cool koja će izložiti predavanje na temu *Internet u dječjim knjižnicama*.

Katedra za knjižničarstvo se posebno zahvaljuje Američkom veleposlanstvu u Zagrebu i Ministarstvu znanosti i tehnologije na njihovoj pomoći pri realizaciji Fulbrightova programa.

S. Faletar

Gost predavač na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu

Gost predavač na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskoga

fakulteta u Zagrebu ove je školske godine gospodin Serge Harvey, sa Sveučilišta Québec u Chicoutimiju u Kanadi. Serge Harvey diplomirao je bibliotekarstvo na Sveučilištu u Ottawi i magistrirao u području javne uprave. Radio je različite poslove u knjižnicama, među kojima i ravnateljske. Od 1994. do svog umirovljenja u siječnju ove godine obavljao je poslove pomoćnika ravnatelja knjižnice Sveučilišta Québec. Gospodin Serge Harvey držat će nastavu iz predmeta *Organizacija znanja* i *Poslovanje i vođenje knjižnice*, a u Zagrebu će boraviti od 18. travnja do 11. lipnja. Predviđeno je da tijekom boravka u Hrvatskoj posjeti i Katedru za knjižničarstvo Pedagoškog fakulteta u Osijeku.

A. Horvat

Okrugli stol Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama (Osijek, Gradska i sveučilišna knjižnica, 12. svibnja 2003.)

Tradicionalni stručni skup pokretnih knjižnica - bibliobusa održava se već petu godinu u narodnim knjižnicama koje u okviru svoje djelatnosti imaju i bibliobusnu službu. 12. svibnja ove godine Radna grupa za pokretne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva i Gradska i sveučilišna knjižnica u Osijeku organiziraju u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek, Europska avenija 24, s početkom u 11 sati, Okrugli stol *Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama*. Uz knjižničare iz Hrvatske u radu Okruglog stola sudjelovat će i knjižničari iz Slovenije.

Na sastanku Radne grupe dogovoreno je da izlaganja obuhvate: pregled rada i stanja bibliobusnih službi u protekloj godini te informacije o novim bibliobusima; moguće sadržaje i usluge za osobe s posebnim potrebama; Internet u pokretnim knjižnicama; posebne usluge i sadržaji u pokretnim knjižnicama (iskustva iz Slovenije) i iskustva o novim uslugama i sadržajima u finskim knjižnicama.

Cilj ovog stručnog skupa je prikazati trenutačno stanje bibliobusnih službi u Hrvatskoj, potrebu ulaganja u rad po-

Skupovi, stipendije, predavanja

stojećih službi kao i u nabavu novih vozila zbog formiranja novih bibliobusnih službi u mreži narodnih knjižnica, razmjena iskustava u radu te usporedba s bibliobusnim službama u svijetu.

S. Pavlinić

Međunarodni seminar *Libraries in the Digital Age (LIDA) 2003 - Knjižnice u digitalnom dobu* (Dubrovnik, Mljet, od 25. do 30. svibnja 2003.)

Od 2000. godine u Inter-univerzitetnom centru u Dubrovniku održava se Međunarodni seminar *Libraries in the Digital Age (LIDA)* osnovna tema kojega je utjecaj promjenjivog okruženja knjižnica i informacijskih sustava u digitalnom dobu te načini na koje knjižnice reagiraju na te izazove. U svibnju ove godine na LIDA-i 2003 raspravljat će se o dvije osnovne teme: pretraživanju mrežnih informacija (IR) te *World Wide Web*-u i knjižnicama.

Ovogodišnji će Seminar započeti u Inter-univerzitetnom centru u Dubrovniku u nedjelju 25. svibnja, predkonferencijom Europskog ogranka Američkog društva za informacijsku znanost i tehnologiju (*American Society for Information Science and Technology/European Chapter - ASIST/EC*).

Sutradan, 26. svibnja, nakon otvaranja LIDA-e 2003. uslijedit će izlaganja i vrsnih predavača u području informacijskih znanosti: Nicholas J. Belkin s Rutgers Sveučilišta, Sanda Erdelez s Missouri Sveučilišta, Elizabeth D. Liddy sa Sveučilišta Syracuse, SAD, Linda White iz Kongresne knjižnice, Colleen Cool s Queens College-a, William A. Mayer sa Sveučilišta George Washington, Dania Bilal i Peiling Wang sa Sveučilišta Tennessee, svi iz SAD-a, Gordon Dunsire sa Strathclyde Sveučilišta i David Harper s R. Gordon Sveučilišta, iz Velike Britanije, te Erda Lapp iz Sveučilišne knjižnice u Bochumu i Oliver Obst iz Medicinske knjižnice Muenster, Njemačka. Uz to, polaznicima će biti ponuđena dva tutoriala i tri radionice, te rasprava uz preko

dvadeset postera koje su priredili stručnjaci za mrežne stranice i studenti knjižnične i informacijske znanosti iz SAD-a, Velike Britanije, Rusije, Mađarske, Švedske i Hrvatske.

Drugi dio Seminara održat će se na obližnjem otoku Mljetu, a svoja će izlaganja predstaviti Martin Svoboda iz Državne tehničke knjižnice, Češka, Colin T. Schmidt sa Sveučilišta Besançon, Francuska, Marija Dalbello s Rutgers Sveučilišta, SAD, Jennifer Rowley i suradnici sa Sveučilišta Wales, Velika Britanija, Tefko Saračević s Rutgers Sveučilišta, SAD, Jadranka Stojanovski iz Knjižnice Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu. U sklopu tog drugog dijela Seminara održat će se tri radionice i jedan tutorial, LIDA 2003 će se zaključiti postkonferencijom, koja će biti posvećena cjelodnevnoj radionici iz FRBR-a, pod vodstvom Toma Delseya, Kanada, Eeve Martona, Finska, te kolegica Mirne Wilker, Tinke Katić i Sofije Klarin iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U sklopu ovogodišnjeg Seminara održat će se i niz demonstracija (HIDRA, SCONE – Scottish Collections Network i dr.), a kao i prošle godine, zadnjeg dana Seminara odabrat će se najbolji studentski poster.

Očekuje se da će na Seminaru sudjelovati stotinjak sudionika iz Hrvatske i inozemstva.

I ove će godine stručni dio programa biti obogaćen nizom kulturnih i zanimljivih događanja - posjetom dubrovačkim knjižnicama, zajedničkom večerom svih sudionika, koncertom te izletom u Nacionalni park Mljet.

Od 2003. godine LIDA-u organizira Katedra za knjižničarstvo pri Pedagoškom fakultetu u Osijeku u suradnji sa Sveučilištem Rutgers i Inter-univerzitetnim centrom u Dubrovniku. Organizaciju ovog, sada već tradicionalnog susreta svih onih koje zanimaju postignuća i razvoj digitalnih knjižnica, ove godine potpomažu Ministarstvo znanosti i tehnologije, Američka ambasada, Američko društvo za informacijsku znanost i tehnologiju (ASIST), Alma Mater hrvatsko-američkih studenata (AMAC), Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Županija slavonsko-baranjska te nekoliko komercijalnih poduzeća.

Preliminarni program, obrasci za registraciju te sve ostale informacije o

seminaru LIDA 2003, mogu se pronaći na mrežnim stranicama Katedre za knjižničarstvo Pedagoškog fakulteta u Osijeku, URL: <http://www.pedos.hr/lida>, a sve upite o istom, moguće je uputiti na adresu lida@pedos.hr.

S. Faletar

Prvo savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica (Split, 2. i 3. lipnja 2003.)

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici - Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo potaknuta je organizacija godišnjeg savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj koje će se svake godine održati u drugoj narodnoj knjižnici – domaćinu skupa, u trajanju od 2 dana. Glavni organizator skupa je Nacionalna i sveučilišna knjižnica, a suorganizatori Sekcija za narodne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva i knjižnica-domaćin. Cilj skupa jest razmjena novih ideja i iskustava u radu narodnih knjižnica, rasprava o pravcima razvoja i problematici narodnih knjižnica, a sve s ciljem razvoja i unapređenja rada hrvatskih narodnih knjižnica.

Prvi u nizu skupova održat će se 2. i 3. lipnja 2003. godine u Splitu u organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Sekcije za narodne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva i Gradske knjižnice Marka Marulića Split kao domaćina skupa.

Budući da je u tijeku prijevod IFLA-inih Smjernica za narodne knjižnice na hrvatski jezik, a očekuje se da će do početka skupa biti i tiskan, tema ovogodišnjeg savjetovanja bit će *Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica*. Sva su izlaganja pozvana, a sudionici će moći prijavljivati poster-izlaganja na zadane teme. Informacije o programu, prijavama, smještaju i kotizaciji možete proznati na web stranici NSK (<http://www.nsk.hr/dogadjanja/skupovi/savjetovanje.html>).

J. Slobodanac

27. dani austrijskih knjižničara Informacijsko stoljeće - epoha zaborava (Klagenfurt, Austrija, Sveučilište u Klagenfurtu, od 9. do 14. rujna, 2002.)

Sveučilišnoj knjižnici u Klagenfurtu je nakon 18 godina ponovo pripala dužnost da na obnovljenom i proširenom Sveučilištu u Klagenfurtu organizira 27. dane austrijskih knjižničara. Ove godine interes za ovu stručnu manifestaciju pokazalo je prijavljenih 450 sudionika, a prepostavlja se da ih je do kraja skupa bilo 600, od kojih je 98 bilo iz 13 europskih zemalja i iz SAD-a.

Prvi dan održavali su se sastanci radnih grupa Austrijskog udruženja knjižničara, čiji rad se mogao pratiti na posebnim mrežnim stranicama.

U stručnom dijelu skup se bavio s 10 različitih tema. Ilustracije radi navodim raspon tema: ostavštine i dokumentacija; suradnja knjižnica i dokumentacijskih i informacijskih središta u EU Alpe-Adria; online publikacije (digitalni arhivi) i digitalizacija; katalozi; konverzija i skupni katalozi, novi mediji u znanstvenim i narodnim knjižnicama; školske knjižnice (<http://www.schulbibliothek.at/>); upravljanje u knjižnicama i vođenje poslova; korištenje spremišta; upravljanje časopisima GESIG, elektronički časopisi; informacijske znanosti.

Osim ovih tema organiziran je i okrugli stol pod nazivom *Učenje i podučavanje uz podršku računala: e-learning i e-teaching*, na kojemu je sudjelovala i autorica ovog prikaza. Zanimljivo je bilo izlaganje i prezentacija Plamena Miltenoffa sa St. Cloud državnog sveučilišta iz Minnesote, SAD-a. Predstavnici drugih zemalja izvještavali su o vlastitim iskustvima: iz Austrije, Mađarske, Hrvatske.

O suradnji među knjižnicama EU Alpe-Adria u smislu zajedničkog cilja djelotvornijeg pružanja usluga i podizanja razine stručnih znanja, govorili su Anette Rath-Beckmann iz Sveučilišne knjižnice iz Bremena, ujedno i predsjednica Udruženja knjižničara Njemačke, zatim Franz Berger iz Sveučilišne knjižnice iz Bozena, Ilona Slawinski iz Instituta za istočnu i jugoistočnu Europu

iz Beča, Klaus Kempf iz Bayerische Staatsbibliothek iz Muenchena, Mateja Škofjanec iz Sveučilišne knjižnice u Mariboru te Werner Mollitschnig iz Klagenfurta.

O retrokonverziji kataloga Austrijske nacionalne knjižnice (1930.-1991.) te o planovima do 2005. govorili su Josef Steiner i Wilhelm Dikovich. U tematskom ciklusu o upravljanju svoje mišljenje iznosili su o nacionalnom programu pohrane knjiga u Rusiji Svetlana Dobrusina, a o sveukupnom upravljanju kvalitetom Eva Ramminger iz Sveučilišne knjižnice iz Innsbrucka.

Zanimljiv je bio prikaz "izvan kulis" o digitalizaciji Austrijske medijateke, sustavu koji se sastoji od kataloga - baze podataka koja sadrži mp3 datoteke i wav datoteke, zatim stanica za digitalizaciju, te robota i servera za medije radi pohrane velikih datoteka, brzog pristupa sigurnosnim i kontrolnim sustavima te automatskom kopiranjem medijskih datoteka na nove nositelje podataka ili nove formate. O Saur Verlag-u, A. Gale i Thomson Learning-u, te o Galeovoj online ponudi baza podataka s časopisima govorila je Gisela Hochgeladen, koja je spomenula suradnju Gale i Ingenta - *Resource Center*, kao skup vrhunskih online baza podataka. Zajednički su ponudili interdisciplinarnu bazu podataka s cjelovitim tekstom iz časopisa i novina, zatim specijalne baze podataka za pojedina područja, te kao treći servis *Resource Center*, kao kombinaciju različitih informacijskih izvora (referentne građe, članaka iz časopisa s cjelovitim tekstom, izvorne dokumente s mrežnim pristupom). *Resource Center* usredotočen je na pojedina područja (biografije, ekonomija, medicina, književnost, povijest i drugo).

Skup je na istom mjestu okupio i proizvođače različitih informacijskih izvora, nakladnike, knjižare, predstavnike proizvođača opreme za knjižnice. Zanimljivosti skupa pridonijela su i predstavljanja pisaca i njihovih knjiga, tako da je skupom prevladavala vrlo živa atmosfera. U pauzama su bili organizirani posjeti knjižnicama i posebnim zbiricama, a kao posebno zanimljiv izdavač posjet *Zbirci Karla Poppera*.

Austrijanci su se već nekoliko puta autorici ovog prikaza dokazali kao vrsni organizatori, a još srdačniji domaćini. Skup je bio prilika za brojne susrete s poznatim kolegama iz Austrije, Njemačke, Slovenije, Mađarske i Italije, no isto tako i

za stvaranje novih poznanstava i kontakata. Pohvalno dobroj informiranosti sudionika pridonio je i bilten *Kongress news*, koji se pokazao kao umještan spoj kratkih vijesti za pojedine komisije, rasporeda događanja i prezentacija s propagandnim prostorom pojedinih izlagača. Skupu su iz Hrvatske nazočili kolege Ivan Pehar i Marijan Kraš, koji su se uključili u temu suradnje u EU Alpe-Adria.

A što reći o sveučilišnoj knjižnici u Klagenfurtu kao središnjem mjestu događanja? Osnovana je 1984., a obnova Sveučilišta u Klagenfurtu 2000. zahvatila je i knjižnicu, čiji su prostori povećani za 20 %. Proračun za nabavu knjiga porastao je za 164 %, u odnosu na 1984., a posudba se povećala čak 650 %! Slobodan pristup građi osiguran je za 50.000 svezaka, knjižnica raspolaže sa 3 spremišta, što uz informatičku opremljenost, te online kataloge koji su dostupni preko Interneta, a nude i pristup bazama podataka i elektroničkim časopisima, govori da je riječ o hibridnoj knjižnici. Knjižnica uz građu iz područja koja pokrivaju discipline ovog Sveučilišta, ima i posebne zbirke: zavičajnu *Carinthicu*, *Knjižnicu Karla Poppera*, *Europski dokumentacijski centar* s cjelovitom dokumentacijom Europskog parlamenta.

Više podataka o Sveučilišnoj knjižnici u Klagenfurtu može se pronaći na adresi: <http://www.uni-klu.ac.at/ub/>. Zanimljiv je i prikaz zbirke - Baza podataka o Karlu Popperu (KPS): <http://www.uni-klu.ac.at/ub/Karl-Popper-Sammlung/karl-popper-sammlung.htm>.

M. Mihalić

**Godišnja skupština
Američkog društva
za informacijsku
znanost i tehnologiju
(American Society for
Information Science and
Technology - ASIST)
(Philadelphia, Sjedinjene
Američke Države, od 18. do
21. studenog 2002.)**

Uoči ASIST-ove konferencije, 15. do 17. prosinca u organizaciji Zaklade za kemijsku baštinu (CHF), ASIST-ove

posebne grupe za povijest i teoriju informacijske znanosti, a uz financijsku podršku Zaklade Eugena Garfileda, odvijala se konferencija na temu *Povijest i baština znanstvenih i tehnoloških informacijskih sustava*. Uz vodstvo Boyda Raywarda i Michaela Bucklanda, i sveprisutnog Garfileda, bila je iznimna čast i zadovoljstvo upoznati i čuti neka od najpoznatijih "imena" u području informacijskih znanosti, kada su nastupili kao predavači, ili kada su se javljali u diskusiji. Svojim su pitanjima i kraćim opaskama Brian Vickery, Charles Davies, Robert Fugmann, Michale Lynch, H. F. Mitchell, John Woolston, Pauline Atherton i Eugene Garfield evocirali davne pedesete godine 20. stoljeća, a napose Barnalovo doba i poticaje razvoju klasifikacije i indeksiranja u Americi i Velikoj Britaniji. Među predavačima posebno valja istaknuti uvijek zanimljive i provokativne M. Bucklanda i M. Menoua, a od mlađe generacije Alistaira Blacka, Rodney Blunta, Thomasa Haigha i Thomasa Hapkea. U izlaganjima bilo je najviše riječi o razvoju tehnika i metoda obrade informacija uoči, za vrijeme i neposredno nakon Drugog svjetskog rata, vezama između potreba znanstvenika za brzim i točnim informacijama i informacijskim odjelima u kojima se tada odvijao niz zanimljivih eksperimenata. Posebno zanimljivo bilo je prvo javno predstavljanje filma posvećenog životu i djelu Paula Otleta.

Tema prošlogodišnje ASIST-ove skupštine, *Informacije, veze i zajednica*, nesumnjivo inspirirana terorističkim napadima 2001., odnosi se na ulogu informacije u složenom globalnom društvu i načinu na koji povezuje zajednice i utječe na njih. Obuhvaćena su pitanja poput odnosa informacije i društva, ljudi i korištenja informacija, digitalne podjele (*digital divide*), kulture i ponašanja, suradnje, proizvodnje i isporuke informacija, upravljanja informacijom, organizacije informacija, pronalazjenja i pristupa informacijama te o informacijskim tehnologijama.

Aktivnosti su bile podijeljene na plenarna predavanja, izlaganja, postere, demonstracije i rad u okviru sedamdesetak specijalnih skupina (Special Interest Group – SIG). Predkonferencijski program bio je bogat seminarima i radionicama. Prvo plenarno predavanje na temu demokratskog prava građana na pristup informacijama te o djelovanju vlade i

moćnosti zlorabe istih održali su L. S. Strickland i T. S. Blanton. Drugo plenarno izlaganje održao je D. Snowden, ravnatelj novoosnovanog IBM-ovog Centra za akcijska istraživanja u složenim organizacijskim uvjetima (Center for Action Research in Organizational Complexity – CAROC). Govorio je o stjecanju novih uvida u prirodu organizacija i tržišta primjenom modela iz znanosti koji prepoznaju inherentnu nestabilnost društvenih sustava.

Ostala izlaganja održali su istaknuti znanstvenici iz područja informacijskih znanosti, poput M. Bates, N. Belkina, M. Bucklanda, S. Erdelez, E. Garfielda, A. Gilliland-Swetland, C. Kuhlthau, G. Marchioninija, E. Millera i M. Menoua. U pravilu su u sklopu jedne sesije bila tri izlaganja i rasprava. Ovdje izdvajamo sesije koje su pratili sudionici iz Hrvatske (Tatjana Aparac-Jelušić i Koraljka Golub, koja je bila stipendist ASIST-ova Europskog ogranka): korisničke studije i informacijska arhitektura, istraživanja informacijskog ponašanja korisnika, istraživanje načina na koje informacije traže djeca, metodologija istraživanja korisnika, novi modeli znanstvenog komuniciranja u elektroničkom okruženju, uloga "neobjavljenih" istraživanja u znanstvenoj komunikaciji, vladina informacijska politika, tajne službe i informacijska znanost na temelju hladnoga rata, digitalna podjela, multikulturalni aspekti organizacije i pristupa informacijama, novine u upravljanju znanjem, više puta iskoristiv sadržaj i upravljanje sadržajem, upravljanje znanjem u visokoškolskim programima, od metapodataka do semantičkih podataka, analiza sadržaja, semantički Web, pretraživanje i pristup govornim informacijskim izvorima (*spoken archives*), bežično računalstvo u knjižničnim i informacijskim središtima, informetričke aplikacije, vizualizacija domena znanja, *open source* alati i infrastruktura u digitalnim knjižnicama, upravljanje i organizacija digitalnih knjižnica, uloga digitalnih knjižnica u učenju na daljinu, elektroničke knjige, informacijske usluge putem *chata* i ostalih virtualnih medija, nove uloge i poslovi informacijskih stručnjaka, koncepcije informacije kao dokaza. Nekoliko sesija bilo je posvećeno specijaliziranim područjima primjene informacijske znanosti poput, npr., bioinformatike, te nizu drugih "tradicionalnijih" tema o kojima su radovi

objavljeni u zborniku skupštine. Dio izlaganja organizirali su pojedini SIG-ovi na aktualnu temu iz svoga specijaliziranog područja.

Osim navedenih sesija, posebna je vrsta bila sesija pod nazivom Forum doktorskih studenata, na kojem su studenti s nedavno obranjenim doktoratima predstavili svoje radove i imali prilike raspravljati s vrhunskim stručnjacima u svom području o vlastitim postignućima.

Valja spomenuti još jednu sesiju posvećenu iznošenju iskustava i davanju savjeta osoba koje su obnašale razne upravljačke funkcije u ASIST-u, namijenjenu njihovim nasljednicima. Od sesija na posterima isticala se ona koju je organizirala SIG za međunarodna informacijska pitanja (International Information Issues – III, tj. SIG/III), pod vodstvom Michela Menoua, pod nazivom *Trg globalnog informacijskog sela (Global Information Village Plaza)*, kojom se željelo interaktivnim pristupom utvrditi što zapravo prijelaz prema informacijskom društvu ili digitalnoj ekonomiji znači u osobnom i profesionalnom životu pojedinaca, sudionika konferencije. O temama o kojima se raspravljalo i o rezultatima ove sesije možemo saznati na URL adresi <http://www.asis.org/SIG/SIGIII/plaza.htm>.

Od društvenih događanja na kojima se potiče povezivanje stručnjaka, osmišljeno je nekoliko neformalnih druženja, poput primanja za nove članove ASIST-a, kao i za osobe koje prvi puta prisustvuju ASIST-ovoj skupštini, primanja za međunarodne članove i sudionike, druženja bivših studenata i profesora, primanje SIG-ova na kojem predstavnici svakog SIG-a stoje na raspolaganju za upoznavanje i razgovor o ciljevima i programima, te tzv. SIG/CON (Coterminous Operation of neo-Nodes), koji mnogi nazivaju najboljim dijelom skupštine, a zapravo se radi o predstavi sa šalama na račun struke i članova ASIST-a. Posebno je svečana bila dodjela niza različitih nagrada: za posebne zasluge (dodijeljena K. Sparck Jones), za istraživanje (dodijeljena C. Tenopir), za istraživanje vezano za citiranje koju dodjeljuje Institut za znanstvene informacije (Institute for Scientific Information – ISI), za najbolju knjigu iz informacijskih znanosti (*Beyond our control?* S. Bigela objavljena 2001. u nakladi MIT Pressa), za prijedlog doktorske disertacije ISI-a, za doktorsku di-

sertaciju UMI-a (University Microfilm International), za najboljeg nastavnika u području informacijskih znanosti, za najbolji rad objavljen u JASIST-u, te za rad sekcija (za najbolju sekciju, za najbolju elektroničku publikaciju sekcija, za najbolju tiskanu publikaciju u izdanju sekcija, za događaj godine).

Ovogodišnja skupština ASIST-a održat će se u mjestu Long Beach u Kaliforniji, od 20. do 23. listopada 2003., na temu *Humanizacija informacijske tehnologije : od ideja od bitova i natrag*. Poziv na sudjelovanje s detaljnim popisom tema objavljen je na URL adresi <http://www.asis.org/Conferences/AM03/>.

K. Golub i T. Aparac-Jelušić

Proslava 55. obljetnice Biblioteke grada Sarajeva (Sarajevo, od 20. do 23. studenoga 2003.)

U Sarajevu je od 20. do 23. studenoga 2002. svečano obilježena 55. obljetnica Biblioteke grada Sarajeva. Tom je prigodom u Multimedijalnom centru MAK, jednoj od lokacija na kojoj djeluje Biblioteka grada Sarajeva, organiziran *Seminar o zavičajnim zbirka i suvremenim bibliotekama* na kojem su sudjelovali knjižničari iz brojnih bosansko-hercegovačkih knjižnica. Kao pozvani izlagači na skupu su sudjelovale predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić i ravnateljica KGZ-a Davora Bastić, a izlaganje je održao i pomoćnik ravnateljice KGZ-a za informatizaciju, Kluk Giunio.

Organizator skupa, ravnatelj Biblioteke grada Sarajeva gospodin Hrenovića, koji je u listopadu sudjelovao na međunarodnoj konferenciji Nova Europa 5 u Zagrebu, želio je da se i drugi bosansko-hercegovački knjižničari upoznaju s dosezima hrvatskog narodnog knjižničarstva te da se uspostavi tješnja suradnja između knjižničara Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

Na svečanoj akademiji, održanoj 20. studenoga, prikazan je film o Sarajevu i njegovoj mreži narodnih knjižnica - Biblioteci grada Sarajeva, a kolegicama D. Bastić i A. Belan-Simić pripala je čast da,

kao gošće iz Zagreba, održe uvodne pozdravne govore.

Prvog dana *Seminara o zavičajnim zbirka i suvremenim bibliotekama*, 21. studenoga, predsjednica HKD-a je izlagala na temu hrvatske knjižničarske legistative vezane uz obvezni primjerak i formiranje zavičajne zbirke pri matičnim narodnim knjižnicama, kao i o mogućnostima suradnje hrvatskih i bosansko-hercegovačkih knjižničara. U pauzi *Seminara* organizirana je posjeta Bošnjačkom institutu, fondaciji Adila Zulfikarpašića, čiji kompleks obuhvaća 4000 m². Ta se kulturna i znanstveno-obrazovna institucija, koja se bavi promoviranjem, razvijanjem i proučavanjem povijesti, kulture, kulturnog nasljeđa, književnosti, religije i svih oblika umjetnosti Bošnjačkog naroda, kao i drugih naroda u Bosni i Hercegovini, sastoji od Knjižnice, Kluba Bošnjačkog instituta, zgrade administracije i Hamama. Knjižnica Bošnjačkog instituta sadrži preko 80.000 knjižničnih jedinica, ima bogatu zbirku umjetničkih djela, zbirku vrijednih orijentalnih rukopisa, multimedijalnih publikacija, fotografija i dr. U knjižnici se nalazi posebno bogata zbirka bosansko-hercegovačke periodike, kakvu ne posjeduje ni Nacionalna i univerzitetska biblioteka u Sarajevu. Sudionici su posjetili i središnju knjižnicu Biblioteke grada Sarajeva u čijoj je zavičajnoj zbirci bila postavljena izložba vrijedne građe iz zbirke.

Drugog dana *Seminara*, 22. studenoga, o iskustvima i postignućima u organiziranju velike mreže narodnih knjižnica – KGZ-a, izlagala je kolegica Bastić, a kolega Giunio je prikazao mrežni informacijski sustav Knjižnica grada Zagreba, ZaKi.

Kolegice Hatidža Krilić i Amra Rušidbegović upriličile su za goste iz Zagreba posjet Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci u Sarajevu, koja je, nakon uništavanja Vijećnice, 26./27. kolovoza 1992., preseljena u jednu od bivših vojarni JNA. Nakon razgledanja knjižnice, goste je primio ravnatelj, dr. sc. Enes Kujundžić. U kraćem razgovoru, u kojem je sudjelovala i predsjednica Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine, Nevenka Hajdarević, iznesene su poteškoće koje NUB BiH, zbog nedostatka sredstava i vlastitog programa, ima u informatizaciji i obradi građe. Izražene su želje za povećanom suradnjom i nada u skoro potpisivanje ugovora o kulturnoj suradnji između Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine. U razgovoru o fondovima NUB BiH, koji su u velikoj mjeri obnovljeni donacijama iz inozemstva, ukazano je na problem obnove fondova drugih bosansko-hercegovačkih knjižnica, stradalih u ratu 1992/95. Predsjednica HKD-a je predložila da se kroz HKD pokrene akcija prikupljanja popisa knjiga koje bi hrvatske knjižnice poklonile bosansko-hercegovačkim knjižnicama, odnosno priku-

Seminar o zavičajnim zbirka i suvremenim bibliotekama, Multimedijalni Centar i Klub prijatelja knjige MAK, Sarajevo

pljanja izabranih knjiga kada bude osigurana njihova dostava u NUB BiH. Nakon razgovora gosti su posjetili novo-opremljeni Centar za zaštitu i restauraciju građe NUB BiH koji je otvoren 5. studenoga 2001. zajedničkim naporima NUB BiH i Nacionalne biblioteke Španjolske, uz financijsku potporu AECI - The Spanish Agency of International Cooperation i nevladine organizacije Paz Ahora iz Madrida. Centar je opremljen najnovijim strojevima, alatima i materijalima iz područja zaštite i restauracije dokumenata u skladu sa svjetskim standardima (šire na mrežnim stranice NUB BiH <http://www.nub.ba/>).

Tijekom tri dana ugodnog boravka u Sarajevu i druženja s izuzetno gostoljubivim domaćinima, vođeni su brojni razgovori u kojima se iskazivao veliki interes za publikacije Hrvatskoga knjižničarskog društva, njegovu stručnu organizaciju kao i želja za prisustvovanjem na skupovima HKD-a.

Kako je Glavni odbor HKD-a podržao inicijativu predsjednice o doniranju knjiga bosansko-hercegovačkim knjižnicama, ovim putem još jednom pozivamo knjižničare da kod revizije i otpisa građe vode računa o dobro očuvanim primjercima bosniake, te da popise prekobrojnih knjiga, koje bi željeli pokloniti bosansko-hercegovačkim knjižnicama, upute na adresu Hrvatskoga knjižničarskog društva. O daljnjem postupku i dostavi izabranih knjiga bit će na vrijeme obaviješteni.

A. Belan-Simić

Međunarodni seminar *Children as readers: how library services help young people discover the pleasures of literature*

(Burton upon Trent, Derbyshire, Velika Britanija, od 1. do 6. prosinca 2002.)

Međunarodni je seminar *Children as readers: how library services help young people discover the pleasures of*

literature održan u engleskom gradiću Burton upon Trent, od 1. do 6. prosinca prošle godine, u organizaciji British Council-a. Na Seminaru su se okupile osobe iz teorije i prakse koje se bave problematikom čitanja djece i mladeži te osiguravanjem primjerenih knjižničnih usluga ooj grupi korisnika. Među predavačima, vrsnim britanskim stručnjacima iz tog područja, bili su Jonathan Douglas iz Ovlašćenog Instituta za knjižničarske i informacijske stručnjake (Chartered Institute of Library and Information Professionals - CILIP), dekanica Sveučilišta Central England iz Birminghama Judith Elkin, Kim Reynolds iz Nacionalnog središta za istraživanje dječje književnosti na Sveučilištu Surrey, Mel Gibson sa Sveučilišta Sunderland, David Potts kao predstavnik Britanske agencije za arhive, knjižnice i muzeje, predstavnica iz Westminsterских knjižnica Sarah Wilkie, književnici Jacqueline Wilson, Aiden Chambers, predstavnici nekolicine nakladničkih kuća i ostali. Seminar je okupio dvadesetak sudionika iz 18 zemalja iz čitavog svijeta, mahom dječjih knjižničara, nastavnika koji na knjižničarskim školama predaju predmete vezane uz čitanje, rad s djecom u knjižnicama, te stručnjaka državnih ustanova i tijela nadležnih za ovu problematiku.

Osnovne teme kojima su se predavači pozabavili bile su: uloga knjižnica u poticanju djece i mladeži na čitanje, problemi i pitanja vezana uz korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije u knjižnicama, smjerovi razvoja britanske dječje književnosti, nakladništva i knjižničarstva, te obrazovanje i obučavanje knjižničara za rad s djecom, mladeži i njihovim obiteljima.

U sklopu Seminara predstavljeni su i brojni projekti i programi britanskih narodnih knjižnica, kojima se potiču i razvijaju čitalačke navike djece i mladeži. Iako je doista teško izabrati najzanimljivije, držim da sljedeća četiri svakako zaslužuju da ih spomenemo: *Bookstart*, *Stories from the Web*, *Book pushers*, te *Summer reading challenge*.

Danas već nacionalni program, *Bookstart* započeo je 1992. kao lokalni projekt u kojem od samog početka sudjeluju lokalni knjižničari i zdravstveni radnici, s ciljem da djeci približe knjige te od prvih mjeseci života stvaraju i razvijaju ljubav prema knjizi i čitanju. Naime, u sklopu

ovog projekta, roditelji, prilikom kućne posjete zdravstvenih radnika otprilike 8 mjeseci nakon rođenja njihova djeteta, dobivaju *Bookstart* paket, koji sadrži dvije kvalitetne dječje knjige/slikovnice, korisne informacije i savjete o čitanju, te poziv na učlanjenje u lokalnu narodnu knjižnicu. Više informacija o ovome projektu moguće je pronaći na mrežnoj adresi <http://www.booktrust.org.uk>.

Projekt *Stories from the Web* djeluje putem istoimenog kluba koji je otvoren za djecu od 8 do 11 godina, a namjera mu je potaknuti djecu na korištenje knjižnica i čitanje knjiga. Na sastancima kluba, djeca se uz pomoć knjižničnog osoblja uče koristiti računalima i razvijaju vještine čitanja i pisanja. Na mrežnim se stranicama ovog programa, uz radove poznatih književnika i pjesnika, mogu pronaći i dječji radovi. Sastajući se jednom tjedno u knjižnicama, djeca istražuju gore spomenute mrežne sadržaje, aktivno sudjeluju u izradi istih, imaju priliku "razgovarati" s autorima i ilustratorima, sudjelovati u nagradnim igrama i slično. Detaljniji uvid u projekt moguće je dobiti na mrežnim stranicama: <http://www.storiesfromtheweb.org>.

Izuzetno zanimljiv projekt *Book pushers* pokrenut je 2001. u sklopu projekta za razvoj čitanja i knjižnica u engleskoj regiji East Midlands (East Midlands Reader And Library Development - EMERALD). Inicijativa je došla od dvoje knjižničara koji su, znajući iz iskustva da mladi najčešće odabiru knjige na savjet prijatelja, zaključili da će mlade najlakše potaknuti na čitanje njihovi vršnjaci. *Book pushers* su skupina sastavljena od desetak mladih osoba (od 10 do 15 godina) koji su prošli obuku o tome kako "stručno" govoriti o knjigama koje vole. Na ovaj način, vrlo uvjerljivo i iskreno govoreći o pročitanim knjigama i čitajući iz njih ulomke "guraju knjige" svojim vršnjacima u školama, knjižničarima iz pokrajine Derbyshire i nakladnicima. O njihovoj predanosti svjedoči i podatak da su za knjižničare, nastavnike, odgajatelje i pisce organizirali dvije radionice na konferenciji o dječjoj književnosti *Hooked on reading*, izdali promidžbeni letak o svojem radu, gostovali u programu lokalne radio postaje, te se predstavili na prošlogodišnjoj konferenciji ASCEL-a (Association of Senior Children's and Education Librarians). Zanimljivo je spomenuti da im je nekolicina nakladničkih

kuća poslala nekoliko svojih knjiga na čitanje i komentar. Kao sudionici ovog Seminara imali smo priliku prisustvovati jednoj izvanrednoj sesiji na kojoj je nekoliko mladih iz ove skupine doista uvjerljivo i stručno predstavila i za čitanje predložila desetak novih naslova.

Summer reading challenge projekt je koji se od 1999. godine održava u narodnim knjižnicama Velike Britanije za vrijeme ljetnih školskih praznika. Uz potporu *Reading Agency*, knjižničnog dobavljača *Books for students*, vodećih nakladničkih kuća te brojnih lokalnih sponzora, knjižnice u suradnji sa školama i roditeljima nude, djeci od 4 do 11 godina izuzetno zanimljiv program potičući ih na čitanje, kreativno pisanje i crtanje, te na razgovor o knjigama. Nakon uspješno završenog programa, odnosno sa 6 pročitanih knjiga, sudionicima se uručuje neka vrst diplome i medalja. O uspješnosti ovog programa govore rezultati istraživanja koji ukazuju da se godišnje, zahvaljujući ovom projektu, u knjižnice učlani 30.000 djece, a da se 80% djece nakon sudjelovanja u istom smatraju boljim čitateljima. Detaljniji podaci o programu *Summer reading challenge* mogu se pronaći na mrežnoj stranici <http://www.readingagency.org.uk>

Službeni je dio Seminara svakodnevno bio obogaćen vrijednim književnim večerima na kojima su svjetski poznati britanski autori za djecu i mladež govorili o svome radu, o važnosti književnosti i čitanja u životu djece i mladeži, te čitali i "izvodili" dijelove svojih radova. Među brojnim gostima valja istaknuti izuzetno zanimljivog pripovjedača priča za odrasle Grahama Langleya, pjesnike Jan Deana, Paul Cooksona & Nick Toczecka, te pisce Gillian Crossa, Tim Bowlera, Jacqueline Wilson i Aiden Chambersa.

Na ovom sam iznimno vrijednom Seminaru sudjelovala u sklopu projekta *Istraživanje čitateljskih interesa i informacijskih potreba djece i mladih* docenta Srećka Jelušića, te uz podršku British Council-a u Zagrebu, kojemu se ovim putem zahvaljujem.

S. Faletar

Bobcatsss 2003. – Informacijska politika i Europska unija (Toruń, Poljska, od 3. do 5. veljače)

Početak veljače 2003. velik broj studenata bibliotekarstva i informacijskih znanosti iz različitih europskih zemalja uputio se prema sjeveru Poljske u grad Toruń koji je 210 kilometara udaljen od Varšave. To je grad u kojem je rođen Nikola Kopernik, grad koji je UNESCO 1997. uvrstio na listu svjetske baštine, grad medenjaka i grad domaćin 11. Bobcatsssa, skupa kojeg organiziraju studenti bibliotekarstva i informacijskih znanosti.

Ovogodišnji Bobcatsss je održan od 3. do 5. veljače, a zajednički su ga organizirali studenti *Sveučilišta Nikole Kopernika* iz Toruńa i nizozemski studenti *Hogeschool van Amsterdam*. Glavna tema 11. Bobcatsssa bila je informacijska politika i Europska unija. Podteme su bile: zaštita i sigurnost informacija, informacijska politika vezana uz manjine, multimedija i organizacija informacija. Prilikom otvaranja skupa istaknuto je da je Bobcatsss postao međunarodni i međugeneracijski most. Naime, za ovogodišnji Bobcatsss je bilo prijavljeno 27 zemalja (i to ne samo europskih). U tri dana održano je šezdesetak predavanja i radionica na kojima su se susreli profesori i studenti, ljudi s puno prakse i oni koji tek stižu prva iskustva. Program se odvijao u pet prostorija istodobno, pa je bilo teško odlučiti što poslušati i što spomenuti u ovom prikazu.

U svom izlaganju Willemijn van Hees i Irene Pennings su nas upoznali s Europskom unijom, njenim nastankom, ustrojem i današnjim zadacima. Leo van Zoen govorio je o tome je li EU dobro pripremljena i može li pratiti razvoj u informacijskom području, može li jamčiti demokratsku kontrolu i slobodan pristup informacijama za sve građane. Posebno je naglasio potrebu za aktivnijom i angažiranijom ulogom informacijskih stručnjaka. Sjoerd Koopman održao je predavanje o IFLA-i, vodećem međunarodnom tijelu koje zastupa interese knjižnica i njihovih korisnika, a danas ima 1800 članova u više od 150 zemalja. Marian Koren u izlaganju naslova *Informacijska politika prema manjinama: od ljudskih prava do knjižničkih usluga na-*

glasila je da pravo na informaciju ima izuzetnu važnost za manjine. Ono znači njihovo uključivanje ili isključivanje iz zajednice. Postavila je pitanje ispunjavaju li knjižničari svoju ulogu kada su manjine u pitanju. Založila se za više literature na jezicima manjina, bolje razvijenu suradnju knjižnica i manjinskih organizacija, promocije čitanja i edukaciju manjina putem medija. Bronislaw Żurawski govorio je o perspektivi u razvoju informacijske i komunikacijske tehnologije i njenoj utjecaju na informacijske i edukacijske centre u društvu budućnosti. Christiaan Alberdingk-Thijm govorio je o zaštiti autorskog prava u digitalnom okruženju. Održao je zanimljivo predavanje o borbi glazbene industrije protiv novih tehnologija, prvenstveno protiv besplatnih servisa poput Napstera i Kazaa koji omogućuju korisnicima Interneta preslušavanje i presnimavanje glazbe. Veronika Rogalevich govorila je o elektroničkom nakladništvu, elektroničkim dokumentima u knjižnicama, problemu njihova čuvanja i njihovoj ulozi u budućnosti, te o projektu NEDLIB (Networked European Deposit Library) u kojem su sudjelovale nacionalne knjižnice iz nekoliko europskih zemalja. Ingo-Eric M. Schmidt-Braul u izlaganju naslova *Europska multijezičnost - izazov ili teret za širenje informacija* govorio je o Internetu kao globalnom i multijezičnom okruženju. Barbara Hull izlagala je o ulozi informacijskih stručnjaka u današnjem društvu, koji pored tehničkog znanja i vještina moraju poznavati i osnove ljudske psihologije. O potrebi stalnog obrazovanja knjižničara i njihovoj novoj ulozi - preobrazbi od čuvara knjiga do informacijskih stručnjaka, predavanje su održali Damjana Vovk, Ale Klemen, Katja Medič i Mitja Iskrič iz Slovenije. Svoje ideje o virtualnoj knjižnici predstavile su Martijn Broekman, Martin de Vries, Maaikje Oosterkamp i Ingrid de Porto. Astrid Sikken, Mark Mol, Fokke Neef i Bjorn Schouten iz Nizozemske su dali upute o tome koje korake treba poduzeti kada se počinje digitalizirati zbirka fotografija. Karen Nowé, Ingela Högborg i Kerstin Holmeros Skoglund su govorile o tome kako su švedske studente pripremali i motivirali za sudjelovanje na Bobcatsssu. Raspravljalo se o tome kako zajedno raditi na organizaciji Bobcatsssa i kako studente potaknuti na pisanje i predstavljanje kvalitetnih radova.

Hrvatsku su predstavile grupe profesora i studenata iz Osijeka i Zagreba. O tome što knjižnice nude multikulturalnom društvu u Hrvatskoj, s posebnim osvrtom na područje Slavonije i Baranje, govori rad naslova *Knjižnica i posuđivanje literature etničkim i jezičnim manjinama u Hrvatskoj* Srećka Jelušića, Sanjice Faletar, Morene Moferdin i Renate Mikloš, kojeg je na Bobcatssu predstavila Tatjana Aparac-Jelušić. Kornelija Petr, Martina Križak, Magdalena Radić i Milijana Mićunović su predstavile rezultate istraživanja koje su provele među studentima bibliotekarstva Pedagoškog fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku. Zanimalo ih je koje su informacijske potrebe studenata i koje metode pretraživanja koriste budući informacijski stručnjaci, te koje su njihove sposobnosti vrednovanja izvora informacija. Nives Mikelić i Jelena Miškić izlagale su o sadašnjoj situaciji sa zakonom o zaštiti autorskih prava u Hrvatskoj. Usporedile su hrvatski zakon sa sličnim zakonima u istočnoeuropskim zemljama i smjernicama EU koje se tiču autorskog prava. Novi zakon o zaštiti autorskog prava u Hrvatskoj mora biti usklađen sa smjernicama Europske unije i donesen do kraja 2005. Govorile su i o problemu zaštite autorskog prava u digitalnom okružju. Lana Peić, Martina Matejčić, Jasmína Sočo, pod mentorstvom Aleksandre Horvat istražile su možemo li se pouzdati u diskreciju knjižničara u pet najvećih zagrebačkih narodnih knjižnica (tko sve ima pristup podacima o korisnicima i s kojom svrhom, kako se podaci štite, je li njihova zaštita propisana nekim dokumentom...). Ana Barbarić, Ivana Hebrang-Grgić, Jasminka Jelača, Marija Pavelić i Marija Žurić napravile su istraživanje o tome što studenti korisnici knjižnica na Filozofskom fakultetu u Zagrebu znaju o pravima korisnika na privatnost i anonimnost i misle li da se ta prava poštuju u fakultetskim knjižnicama.

12. Bobcatss održat će se u Rigi, Latvija, od 26. do 28. siječnja 2004. Glavna tema je knjižnica i informacija u multikulturalnom društvu. Moguće pod teme su: pitanja spola u informacijskom radu, knjižnično poslovanje (plaćena ili besplatna usluga, kvaliteta knjižničnih usluga, etika, financiranje knjižnica, privatne knjižnice), problematika digitalnih medija (prilagođenost korisniku, elektroničke knjige) i međunarodna suradnja.

Sažetak rada mora se predati do 1. listopada 2003. Više informacija o Bobcatssu u Rigi možete saznati na Internet adresi <http://www.bobcatss.com>. Na kraju možemo samo zaželjeti što više kvalitetnih radova, stjecanja novih znanja i poznanstava na Bobcatssu 2004. godine i ponoviti poziv organizatora 12. Bobcatssa: "Dobro došli u Rigu - grad inspiracije! Privlačnosti grada teško je odoljeti!"

M. Žurić

PULMAN konferencija Narodne knjižnice, mjesni muzeji i arhivi – učeći jedni od drugih u e-Europu (Oeiras, Portugal, 13. i 14. ožujka 2003.)

Ministri, visokopozicionirani donositelji odluka i praktičari iz 41 zemlje Europe i šire, na PULMAN strateškoj konferenciji *Narodne knjižnice, mjesni muzeji i arhivi – učeći jedni od drugih u e-Europu* donijeli su stratešku izjavu koja postavlja ciljeve razvoju usluga narodnih knjižnica i predstavlja poticaj za novu fazu suradnje među narodnim knjižnicama, arhivima i muzejima, te ostalim lokalnim javnim ustanovama kulture u Europi.

Oko 170 sudionika okupilo se 13. i 14. ožujka 2003. godine u priobalnom gradu Oeirasu u Portugalu kako bi raspravili prioritete u pogledu demokracije i građanskog društva, cjeloživotnog učenja, gospodarskog i socijalnog razvoja te kulturne raznolikosti. Oeiras je odabran kao mjesto susreta zbog važnosti svoje gradske knjižnice.

Sudionici konferencije složili su se da će potpora uslugama narodnih knjižnica, arhiva i muzeja na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini građanima Europe donijeti znatne koristi. Ovaj cilj ovisit će o raspoloživosti financijskih sredstava, te o primjenjivanju načela i prakse koje promiče PULMAN mreža, a tiču se društvene inkluzije, e-vlade i građanskog društva, pristupa raznolikim kulturnim sadržajima i cjeloživotnom učenju.

"Manifest s ove konferencije predstavlja program za sve ove teme, poseb-

ce na lokalnoj razini. Temelji se na novim mrežama lokalnih knjižnica i njihovim uslugama, dok istovremeno potiče suradnju s muzejima, arhivima i ustanovama kulture. Manifest je priprema za uzbudljiva događanja koja slijede u narednim godinama", rekao je Erkki Liikainen, član Europske komisije zadužen za poduzetništvo i informacijsko društvo. Knjižnice, arhivi i muzeji moraju ponuditi inovativne i kvalitetne usluge, trebali bi prihvatiti nove tehnologije i truditi se da privuku sve građane, posebice one kojima prijete društveno ili digitalno isključenje.

"Knjižnice, arhivi ili muzeji koji se financiraju iz proračuna su među najdemokracičnijim ustanovama jer služe svim građanima, bez obzira na dob, spol, obrazovanje, sposobnosti učenja, zaposlenje, etničko podrijetlo ili imućnost. Kao fizički prostor, takva ustanova pomaže definirati osjećaj za zajednicu; kao virtualni prostor, pruža pristup globalnim izvorima u lokalnom okružju", rekao je Jan van Vaerenbergh, koordinator PULMAN projekta.

Na Konferenciji je aktivno sudjelovala i hrvatska delegacija: mr.sc. Branka Šulc, pomoćnica ministra kulture, Ankića Janković, načelnica Odjela za knjižnice i nakladništvo u Ministarstvu kulture, te knjižničarke Gradske knjižnice Rijeka: Marija Šegota-Novak, hrvatska koordinatorica projekta PULMAN XT i Andreja Silić, zamjenica koordinatorice, te Verena Tibljaš kao jedna od 12 predantera dobre i inovativne knjižnične prakse. Osim hrvatskog primjera, predstavljena su po dva projekta iz Engleske i Španjolske, te po jedan iz Finske, Danske, Slovenije, Italije, Portugala, Nizozemske, Irske. Verena Tibljaš predstavila se izlaganjem *Odrastati u knjižnici... tiskom vježbom do samopouzdanja*, u jednoj od četiri radionice konferencije naslovljenoj *Demokracija i građanstvo*. U portugalskim dnevničkim novinama *Público* od 15. ožujka, među izabranim osvrtima, uz danski i njemački, izabran je i hrvatski primjer, popraćen razgovorom s autoricom. O Projektu možete više toga pronaći na mrežnim stranicama: <http://www.pulmanweb.org>, a o samom sudjelovanju Hrvatske na adresi: <http://www.pulmanweb.org/countries/Croatia.htm>.

M. Šegota-Novak

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara <http://www.nsk.hr/cssu>

Početkom 2002. godine započeo je sa radom Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH. Potreba za sustavnim i kontinuiranim radom na području stručnog usavršavanja naših knjižničara uočena je još pred mnogo godina. No realizacija osnivanja Centra kojim bi se udovoljilo tim potrebama uspjela nam je tek prošle godine zahvaljujući velikoj pomoći, prvenstveno financijskoj, Instituta Otvoreno društvo iz Budimpešte. Da se podsjetimo: osnivači Centra tri su institucije i jedna asocijacija – Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Knjižnice grada Zagreba, Katedra za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Sjedište Centra je u NSK gdje se obavljaju organizacijski, administrativni i financijski poslovi i gdje se odvija najveći dio svih aktivnosti Centra. Ostale lokacije u Zagrebu su Gradska knjižnica, Filozofski fakultet i SRCE. Aktivnosti Centra na zahtjev pojedine knjižnice ili regionalnog društva mogu se odvijati i van Zagreba, ako su za to osigurani potrebni uvjeti.

Programski odbor, sastavljen od predstavnika osnivača donosi godišnji program rada koji se tiska u obliku brošure, objavljuje u Novostima HKD-a i stavlja na web stranicu Centra.

Predavači su naši istaknuti knjižničari, vrsni stručnjaci za pojedina područja rada, kao i stručnjaci iz područja srodnih knjižničarstvu, ili pak poznati stručnjaci iz inozemstva.

2002. bila je godina funkcioniranja Centra kao projekta u okviru kojeg je održano 314 sati edukacije, uz prisustvo 534 polaznika. Podaci pokazuju da su knjižničari iz narodnih knjižnica bili najbrojniji polaznici (43 %), dok su školski knjižničari bili najmanje zastupljeni (16 %). Stečeno je određeno iskustvo, te prikupljene primjedbe i prijedlozi polaznika toliko neophodni za dalje planiranje i rad.

Program rada za 2003. nije pretrpio velike promjene. Izvršene su korekcije programa u smislu osuvremenjavanja sadržaja i literature, te neznatnog smanjenja broja obrazovnih aktivnosti (303 sata). Ugasilo se međutim financiranje Instituta Otvoreno društvo, što je rezultiralo malim povišenjima kotizacija kako bi se uspjeli nositi sa svim troškovima Centra.

Vjerujemo da će vam ponuđeni program za 2003. biti od koristi i da ćete se kao i do sada aktivno uključivati u rad Centra, radeći na tome da u svako doba budete kompetentan stručnjak na svom radnom mjestu, a svojim primjedbama, prijedlozima i ocjenama aktivni sudionik u kreaciji programa Centra koji će maksimalno zadovoljiti vašu potrebu za stalnim usavršavanjem.

mr.sc. Dubravka Stančin-Rošić
knjižničarski savjetnik za stalno stručno usavršavanje
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

RASPORED TEČAJEVA lipanj - prosinac 2003.

LIPANJ 2003.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
03.06.	V.7. Bibliografski nazor elektroničke građe	(6 sati)
05.06.	II.5. Revizija i preventivna zaštita	(4 sata)
10.06.	VI.5. Pretraživanje web verzija bibliografskih baza	(4 sata)
12.06.	I.2. Zakonodavstvo i ugovori	(5 sati)
17.06.	IV.4. Zavičajna zbirka	(4 sata)
18.06.	VI.7. Kreiranje mrežnih stranica	(5 sati)
19.06.	VI.7. Kreiranje mrežnih stranica	(5 sati)
23.06.	II.1. Vrednovanje mrežnih izvora	(4 sata)
24.06.	I.1. Slobodan pristup informacijama u knjižnicama	(5 sati)
26.06.	VII.1. OPAC	(4 sata)

SRPANJ 2003.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
03.07.	II.2. Marketing u knjižnicama	(4 sata)
08.07.	VI.1. Osnove pretraživanja Interneta	(4 sata)

RUJAN 2003.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
10.09.	VI.4. Online komercijalne baze podataka	(6 sati)
11.09.	II.8. Knjižnične službe i usluge za mladež	(5 sati)
16.09.	III.1. Vrednovanje mrežnih izvora	(4 sata)
17.09.	VII.2. Baze podataka i rad u MS Access	(6 sati)
18.09.	VII.2. Baze podataka i rad u MS Access	(6 sati)
23.09.	IV.6. Službene publikacije	(4 sata)

25.09.	VI.5. Pretraživanje web verzija bibliografskih baza	(4 sata)
30.09.	V.6. Obrada u vođenje zbirki u školskim knjižnicama	(5 sati)

LISTOPAD 2003.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
01.10.	IV.2. Izgradnja digitalnih zbirki	(4 sata)
07.10.	V.4. Bibliografski nazor i vođenje grafičke zbirke	(6 sati)
13.10.	II.6. Rad s korisnicima: metode i tehnike	(5 sati)
14.10.	V.10. Normativni nazor	(6 sati)
21.10.	III.1. Vrednovanje mrežnih izvora	(4 sata)
22.10.	VI.3. Elektroničke serijske publikacije	(4 sata)
28.10.	III.2. Vrednovanje internetskih informacija	(4 sata)
29.10.	VI.2. Napredno pretraživanje Interneta	(4 sata)

STUDENI 2003.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
04.11.	V.3. Bibliografski nazor i vođenje kartografske zbirke	(6 sati)
11.11.	IV.5. Glazbena zbirka	(4 sata)
12.11.	V.13. Metapodaci	(6 sati)
13.11.	VII.3. CICIBAN	(5 sati)
18.11.	V.11. Promjene i dodaci UDK tablicama	(6 sati)
19.11.	V.12. Predmetno označivanje i pretraživanje	(6 sati)

PROSINAC 2003.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
02.12.	IV.4. Zavičajna zbirka	(4 sata)

DANI specijalnoga knjižničarstva Hrvatske (4 ; 2002 ; Opatija)

Specijalne knjižnice – izvori i korištenje znanja : zbornik radova / 4. dani specijalnoga knjižničarstva Hrvatske, Opatija, 25. i 26. travnja 2002. ; uredila Maja Jokić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. 191 str. ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva ; knj. 31)
ISBN 953-6001-15-2

HIMANEN, Pekka

Hakerska etika i duh informacijskog doba / Pekka Himanen ; prevela Mirjana Paić-Jurinić. Zagreb : Jesenski i Turk, 2002. XIV, 191 str. ; 21 cm. (Biblioteka 42)
ISBN 953-222-077-1

MIŠČIN, Željka

Domovinski rat : selektivna bibliografija radova objavljenih u Hrvatskoj : 1990.-2000. / Željka Miščin, Blaženka Peradenić-Kotur. Zagreb : Dom i svijet, 2002. 341 str. : slike autorica ; 21 cm.

(Biblioteka Posebna izdanja / Dom i svijet)

ISBN 953-6491-78-8

NATIONAL Training Course on Conservation of Library Heritage (2000 ; Pula)

Conservation of paper material and books in Central and Eastern Europe / National Training Course on Conservation of Library Heritage, University of Pula, 18 – 29 september 2000 ; edited by Cristina Albillos Rodda. [Venice] : Istituto per la Tutela delle Opere Grafiche e Visive, 2001. 73 str. : ilustr. ; 24 cm

OKRUGLI stol Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvitka (2001 ; Zagreb)

Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvitka : zbornik radova / uredile Alemka Belan-Simić i Aleksandra Horvat. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002. 188 str. ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva ; knj. 30)
ISBN 953-6001-14-4

RADOVANLIJA Mileusnić, Snježana

Ustroj i organizacija knjižnica zavičajnih muzeja u Hrvatskoj / Snježana Radovanlija Mileusnić. Zagreb : Muzejsko dokumentacijski centar, 2002. 132 str. : ilustr. ; 24 cm. (Muzeologija ; 38, 2001)

VJESNIK bibliotekara Hrvatske / [glavna i odgovorna urednica Tinka Katić]. God. 45, br. 3/4(2002). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. ISSN 0507-1925

ZBORNİK radova "Težakovi dani" / [urednici Slavko Tkalac, Jadranka Lasić-Lazić]. Zagreb : Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 2002. 241 str. ; 24 cm. (Radovi Zavoda za informacijske studije ; knj. 11)
ISBN 953-175-182-X

Prikazi knjiga

Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvitka : zbornik radova. - Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002.

Zbornik radova s *Okruglog stola Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvitka* donosi 11 izlaganja. Prvi Okrugli stol s temom slobodnog pristupa informacijama održan je 10. prosinca 2001. u Zagrebu, na Međunarodni dan ljudskih prava. U predgovoru dvaju urednica, koji je preveden i na engleski jezik, istaknuto je kako su izlaganja na Okruglom stolu bila okupljena u tri bloka: prvi je bio posvećen ulozi knjižnica u razvoju otvorenog društva, drugi zalaganju knjižničarskih društava da osiguraju slobodan pristup informacijama, a treći je obuhvaćao specifična izlaganja o aspektima intelektualne slobode u narodnim knjižnicama. Istim redoslijedom radovi su poredani i u zborniku, koji sadrži i usvojene zaključke na hrvatskom i engleskom jeziku, te dva IFLA-ina dokumenta u Dodatku: Manifest o Internetu i Glasovsku deklaraciju o knjižnicama, informacijskim službama i intelektualnoj slobodi.

Prvi blok o ulozi knjižnica u razvoju otvorenog društva donosi radove Davida Bawdena i Vesne Čopič. David Bawden u radu naslova *Otvoreno društvo i knjižnice*

naglašava kako knjižnice danas moraju istovremeno izgrađivati i kombinirati nove i stare vještine i gledišta. Vesna Čopič u radu *Jednakost u ostvarivanju prava na informacije – iskustva Slovenije* govori o položaju narodnih knjižnica u Sloveniji u novim uvjetima lokalne samouprave, a s ciljem očuvanja zajedničkog knjižnično-informacijskog sustava Slovenije.

Sljedeći blok sačinjavaju radovi koji govore o naporima knjižničarskih društava u promicanju i osiguravanju slobodnog pristupa informacijama. Prvi od njih je rad Frodea Bakkena *Uloga knjižničarskog društva u promicanju slobodnog pristupa informacijama* kojeg slijedi rad Edite Bačić *Suradnja knjižničarskih društava i nevladinih udruga*. Posljednji u ovom bloku je rad Aleksandre Horvat *Hrvatsko knjižničarsko društvo i slobodan pristup informacijama* koji govori o mogućim problemima koje uzrokuje obaveza osiguravanja slobodnog pristupa informacijama kao jedna od temeljnih zadaća knjižničara, te o važnosti profesionalnih etičkih kodeksa.

Posljednji blok o specifičnim aspektima slobodnog pristupa informacijama u

narodnim knjižnicama sadrži najveći broj radova. Tatjana Nebesny i Mira Švob pod naslovom *Izgradnja knjižne zbirke u narodnim knjižnicama* naglašavaju kako bi svaka narodna knjižnica trebala izraditi pisane smjernice za razvoj zbirke koje bi trebale biti javni dokument. Rad Marice Šapro-Ficović *Značenje slobodnog pristupa informacijama za korisnike narodnih knjižnica* donosi rezultate istraživanja provedenog u Narodnoj knjižnici Dubrovnik o stajalištima i mišljenjima korisnika o općim pitanjima slobodnog pristupa informacijama. Rad Zdenke Sviiben *Mrežne službe i izvori za građane u narodnim knjižnicama* donosi rezultate istraživanja provedenog u narodnim matičnim županijskim knjižnicama o mogućnostima pružanja novih usluga, povezanih s informacijskom i komunikacijskom tehnologijom. Žaneta Baršić-Schneider u radu *Interakcija građani - država kroz medij narodnih knjižnica ili kako oblikovati kulturološke temelje demokratskog društva* govori o problemima dostupnosti dokumenata državnih tijela i tijela lokalne uprave u hrvatskim narodnim

knjižnicama. Posljednja dva rada govore o pravima djece, odnosno djece i mladeži na informaciju. Njihove su autorice Marian Koren (*Pravo djece na informaciju: vezanost ljudskih prava s knjižničnim uslu-*

gama) i Ivanka Stričević (*Slobodan pristup informacijama za djecu i mladež – granice i odgovornosti*).

Na kraju, možemo zaključiti kako je ovaj zbornik vrijedan doprinos hrvatskoj

knjižničarskoj literaturi na području slobodnog pristupa informacijama, odnosno razvoja otvorenog društva.

A. Barbarić

Osobne vijesti

IN MEMORIAM

Mirjana Godec (1939. – 2003.)

Sve koji su znali mr. sc. Mirjanu Godec, dipl. ing. zaprepaстила je vijest da je od 8. veljače 2003. više nema među nama. Još nedavno bila je tu, puna elana, energije i volje za životom i, iako već gotovo četiri godine u mirovini, još uvijek prisutna u struci.

Rođena je 19. ožujka 1939. godine u Zagrebu. Nakon završene osnovne škole upisala je Učiteljsku školu u Zagrebu. Godine 1957., nakon učiteljske škole ulazi u sasvim drugo područje i upisuje se na Prirodoslovo-matematički fakultet, smjer eksperimentalne fizike. Kao uspješan student, na trećoj godini fakulteta postaje stipendist tadašnjeg Elektrotehničkog instituta poduzeća "R. Končar" u Zagrebu. Diplomirala je 1962. godine i odmah se zaposlila u Elektrotehničkom institutu gdje je do 1970. godine radila na poslovima razvoja. Upisala je poslijediplomski stu-

dij iz informacijskih znanosti 1970. godine i preuzela zaduženje modernizacije postojeće knjižnice Instituta. Godine 1973. postala je rukovodilac novoosnovanog INDOK centra koji je vodila do mirovine, 1998. godine. INDOK centar je, zahvaljujući njenoj upornosti, prerastao u organizacijsku jedinicu čiji je značaj bio prepoznatljiv u tada velikom poslovnom gigantu, poduzeću "R. Končar".

Tokom svog radnog vijeka dobivala je nekoliko nagrada poduzeća za izuzetan doprinos razvoju i unapređenju djelatnosti i poslovanja.

S velikim promjenama koje su se dogodile devedesetih godina, došlo je i do organizacijskih promjena u poduzeću, ali i u tim okolnostima Mirjana se uspjela izboriti da takva djelatnost ne izgubi na svom značaju. INDOK odjel u sklopu Instituta opstao je kao jedna od rijetkih specijalnih knjižnica unutar privrednih poduzeća u Hrvatskoj.

Sam životni put i školovanje odaje osobu izuzetne volje i upornosti, želje za učenjem i stvaranjem novih vrijednosti, što je tokom godina stalno iznova dokazivala. Tokom svih tih godina aktivno je sudjelovala i radila na razvoju struke, bila predsjednica Sekcije tehničkih knjižnica, članica različitih odbora i radnih tijela, uvijek u težnji da svojim konkretnim radom doprinese razvoju knjižničarstva i važnosti u razvoju znanosti i privrede. U projekt Sustav znanstvenih informacija Hrvatske, podsustav Prirodoslovlje, aktivno se uključila u samom početku i bila izuzetno poštovna i aktivna do samog odlaska u mirovinu.

Mirjana Godec ostat će nam u uspomeni kao izuzetno nesebična osoba, uvijek spremna pomoći i ponuditi dio svoje životne energije koje je njoj, zbog okrutne bolesti, na kraju ponestalo.

N. Avakumović

IN MEMORIAM

Zlatko Keglević (1928. – 2003.)

Preminuo je Zlatko Keglević, knjižničarski savjetnik, nosilac Kukuljevićeve povelje, dugogodišnji knjižničar Naučne biblioteke u Rijeci (današnje Sveučilišne knjižnice). Odgojen u skladu s visokim moralnim načelima građanskog društva, humanistički obrazovan, vrijedan i predan knjižničarskom poslu i knjižnici iz koje je otišao u mirovinu, Zlatko Keglević obilježio je jedno razdoblje knjižničarstva u kojem je bilo potrebno stalno procjenjivati između uvriježenih profesionalnih zasada i nadolazećih promjena. Pri tom je odlučivanju kolega Keglević imao jasne kriterije: uspostava

razina usluga korisnicima ne smije se narušavati. Rukovodeći se tim načelom, nikad ne napuštajući rad u obradi građe i komunikaciju s korisnicima, Zlatko Keglević je, iako na rukovodećem mjestu, do odlaska u mirovinu ostao najizravnije uključen u sve poslove Naučne, kako je svoju knjižnicu najčešće nazivao. Dao je velik doprinos izgradnji fonda Knjižnice, vodeći politiku nabave novih i antikvarnih knjiga na način da se uspostavi ravnoteža između spomeničke i uporabne vrijednosti zbirki. Mnoge su vrijedne knjige donirane Knjižnici zahvaljujući ljudskom i profesionalnom ugledu Zlatka Keglevića.

Oni koji su imali čast raditi s knjižničarem Zlatkom Keglevićem pamtit će to razdoblje kao razdoblje profesionalne sigurnosti u kojemu je tijekom vremena potvrđivao ispravnost donijetih odluka. Djelatnici Knjižnice kojima je Zlatko Keglević bio rukovoditelj neće se moći sjetiti niti jedne situacije u kojoj Zlatko nije imao vremena da sasluša i pomogne riješiti bilo profesionalni, bilo osobni problem.

Zlatko Keglević je bio i ostat će uzor svima koji cijene čestitost i profesionalizam.

S. Jelušić

IN MEMORIAM

Bisera Čaušević

(1953. - 2003.)

Bisera Čaušević rođena je u Zagrebu 1953. godine. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je etnologiju i indologiju 1979. godine, te magistrirala bibliotekarstvo 2002. godine s temom *Fregledne kataložne jedinice: struktura i sadržaj*. U zvanje višeg knjižničara promovirana je u posljednjem mjesecu svog kratkog života. Cijeli svoj radni vijek - od prosinca 1980. do svoje prerane smrti 20. siječnja 2003. godine bila je zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Tijekom pune dvadeset i dvije godine Bisera Čaušević obavljala je različite poslove u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Na samom početku, od 1980. do 1981. radi kao bibliograf u Odsjeku za tekuću bibliografiju knjiga te potom, od 1981. do 1982., kao bibliotekar u Odsjeku za nabavu bibliotečne građe. Nakon radnih iskustava stečenih u dva različita odjela, svoj je profesionalni interes pronašla u katalogizaciji - najprije u Odsjeku za katalogizaciju stranih monografija (1982. -

1990.), a zatim u Odsjeku za normativni nadzor (1991. - 1994.). Voditeljicom tog Odsjeka imenovana je 1994.

Iznimne napore Bisera Čaušević je usmjerila u izgradnju suvremeno koncipirane nacionalne normativne baze podataka, kvalitetan dio budućeg međunarodnog sustava preglednih kataložnih jedinica. Zalagala se i za to da cjelokupna hrvatska knjižnična zajednica treba pristupiti izmjenama i dopunama nacionalnog Pravilnika i da, osim međusobne, u suradnji sa međunarodnom knjižničnom zajednicom donese i osuvremeni standarde uvažujući njihovu praksu i iskustva.

Uz zahtjevan posao u Odsjeku za normativni nadzor, od 1992. do 1994. godine sudjelovala je još u izradi tiskanih hrvatskih specijalnih bibliografija koje je izdala Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. U istom je razdoblju radila i na redaktorskim poslovima retrospektivne konverzije stručnog kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice za područje hrvatske književnosti i povijesti. Od 1992. kontinuirano je sudjelovala u obrazovnom

programu Knjižnice, educirajući brojne hrvatske knjižničare u katalogizaciji preglednih kataložnih jedinica i uputnica.

Bisera Čaušević bila je i dugogodišnja članica Hrvatskoga knjižničarskog društva te predsjednica njegove Komisije za katalogizaciju od 1999. godine. U razdoblju od 1999. - 2001. sudjelovala je i u radu radne grupe koja, u okviru HKD-a, a u suradnji s društvima hrvatskih muzealaca i arhivista, osmišljava program seminara "Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture". Bila je i vanjska članica Američkoga knjižničarskog društva, a na poziv i u organizaciji američke vlade 2001. godine posjetila je značajnije američke knjižnice i institucije.

Prerana i nenada smrt Bisere Čaušević nenadomjestiv je gubitak za Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu i hrvatsko knjižničarstvo u cjelini.

R. Ravnić

Katedra za knjižničarstvo u Osijeku: prve studentice diplomirale

Na Katedri za knjižničarstvo osječkog Pedagoškog fakulteta u listopadu odnosno prosincu 2002. godine diplomirale su prve studentice knjižničarstva. Maja Čujić i Jelena Ljubek, zajedno s još 30 kolegica, akademske godine 1998./99. započele su studij na tada novoosnovanoj Katedri za knjižničarstvo pri Pedagoškom fakultetu u Osijeku.

Katedra za knjižničarstvo ustrojena je 30. rujna 1998. godine, a za predsjednicu Katedre imenovana je mr. sc. Vera Erl, koja je na tom radnom mjestu i danas, i koja je bila prva stalno zaposlena predavačica na studiju knjižničarstva.

Danas, akademske godine 2002./03., na Katedri je uposleno pet nastavnika.

Studij knjižničarstva na Pedagoškom fakultetu u Osijeku je imao od samog početka punu podršku cjelokupnog knjižničarstva u Hrvatskoj. Nastavnici Katedre za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić, izv. prof. dr. sc. Aleksandra Horvat, prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić, te prof. dr. sc. Aleksandar Stipčević neizmjenom su pomogli Katedri za knjižničarstvo u Osijeku, kako u organizaciji studija, tako i u izvedbi nastave.

Akademske godine 1999./2000. osnovan je i izvanredni studij knjižničarstva na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, na kojem su također diplomirali prvi studenti, do sada njih deset.

T. Aparac-Jelušić

Najbolji studenti

Zaklada Dr. Ljerka Markić-Čučuković i ove je godine nagradila najbolje studente bibliotekarstva na Sveučilištu u Zagrebu poveljom i novčanom nagradom od 2.000 kuna. Najboljim studenticama u školskoj godini 2001./02. proglašene su Iva Cvitan i Petra Gašparac. Šibenčanka Iva Cvitan i Zagrepčanka Petra Gašparac zaslužile su nagradu visokim prosjekom ocjena na studiju (4,8), te zalaganjem i aktivnošću na nastavi. Na svečanosti održanoj 14. siječnja 2003. u Vijećnici Filozofskoga fakulteta, u prisutnosti dekana prof. dr. sc. Nevena Budaka, pročelnika Odsjeka za informacijske znanosti prof. dr. sc. Tomislava Šole, te nastavnika i studenta bibliotekarstva, nagrade je dobitnicama uručila voditeljica Katedre za bibliotekarstvo izv. prof. dr. sc. Aleksandra Horvat. Svečanost je nastavljena u auli Fakulteta, gdje je otkrivena bista prof. dr. Ljerke Markić-Čučuković, rad akademskog kipara Ante Despota.

A. Horvat

Glavna urednica:
Ana Barbarić

Uredništvo:
Alemka Belan-Simić
Vedrana Juričić
Lobel Machala
Krešimir Pintarić
Jadranka Slobodanac

Lektura: Tomica Vrbanc

Adresa uredništva i adresa za narudžbu:
Hrvatsko knjižničarsko društvo
c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Hrvatske bratske zajednice 4, 10000 Zagreb
tel.: 01 6159 320; fax.: 01 6164 186
e-mail: novosti@hkdrustvo.hr
<http://www.hkdrustvo.hr>

Tisak: KRATIS d.o.o., Zagreb

Naklada: 1300

Magistri bibliotekarstva

Magistri znanosti iz znanstvenog polja informacijske znanosti, grana bibliotekarstva za razdoblje od 1. listopada 2002. do 30. travnja 2003. godine.

Vesna Radičević

Naslov: *Primjena autorskog prava u knjižnicama*

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Aleksandra Horvat

Datum obrane: 30. siječnja 2003.

Blaženka Pavlović-Radmanović

Naslov: *Povijest franjevačkih knjižnica u Slavoniji*

Mentor: Prof. dr. sc. Aleksandar Stipčević

Datum obrane: 8. travnja 2003.

Ivan Pehar

Naslov: *Mogućnosti promicanja službi i usluga narodne knjižnice*

Mentor: Prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić

Datum obrane: 25. travnja 2003.

A. Barbarić

Pretplatite se na

ELEKTRONIČKE NOVOSTI O KNJIŽNIČARSTVU NA INTERNETU ZA 2003.

i uštedite svoje dragocjeno vrijeme

Elektroničke novosti o knjižničarstvu na Internetu jesu prva *TJEDNA* elektronička serijska publikacija o kulturnoj baštini (knjižničarstvu, arhivistici, muzeologiji, izdavaštvu) u Hrvatskoj i na hrvatskom jeziku.

Elektroničke novosti izlaze već petu godinu kao komercijalno izdanje, financirano isključivo pretplatom svojih vjernih čitatelja.

Sadržaj svakoga broja Elektroničkih novosti donosi novosti o:

- razvojnim planovima i programima u knjižničarstvu, muzeologiji, arhivistici i elektroničkom izdavaštvu te općenito o zaštiti, dostupnosti i digitalizaciji kulturne baštine,
- informacije o relevantnim konferencijama i savjetovanjima,
- informacije o knjižničarskim školama, tečajevima i učenju na daljinu,
- sadržaje relevantnih elektroničkih časopisa,
- aktualne rasprave o problemima iz prakse,
- izbor najkvalitetnijih HTTP adresa (razvoj knjižničarstva, Web muzeji, referentna literatura, korisni linkovi, programske podrške i sl.)

Pretplata za 2002. godinu uključuje primanje Elektroničkih novosti elektroničkom poštom tjedno (svakoga ponedjeljka, ukupno 52 broja) i lozinku za online pristup Web verziji časopisa na hrvatskom i engleskom jeziku.

Cijena godišnje pretplate za Elektroničke novosti je 1.200 kuna, a polugodišnja pretplata je 700 kuna.

Web verziju Elektroničkih novosti o knjižničarstvu na Internetu možete pogledati koristeći lozinku *gost*, odnosno *guest* na adresama:

URL za hrvatski tekst <http://www.ring.net/coni/novosti.htm>
(ISSN 1331-7164, Elektroničke novosti o knjižničarstvu na Internetu)

URL za engleski tekst <http://www.ring.net/coni/news.htm>
(ISSN 1331-7407, Electronic News on Librarianship on the Internet)

Pretplatite se na e-mail adrese:

vesna.turcin1@zg.tel.hr ili coni@ring.net

Dr. sci Vesna Turčin,
samostalni knjižničarski savjetnik

CONI – Razvojno istraživačke usluge
Hrvatska, Zagreb, Z. Rogoza 20
tel./fax (01) 6043352; 098 354408